

Riosi Kaaweruma Tuuyewari

Marako

Iyoteria

Waani Paatori ki ti'tijoeekachi

(Maateo 3:1-12; Ruuka 3:1-9, 15-17; Waani 1:19-28)

1 Ihji i'wa iyotapechi iyotetiamea, Riosi kaaweruma tuuyewarichi simiyame nayewaniamepua, Apoe te'ta Riosi Taanara, Riosie Weratiamechi simiyame.

²Ehkoriami Raawitaru Riosi nayewaturaa, eee cheeka iyoteriaipua Riosi chiiiao, Riosi Taana nayewakaopua wahka ihtoriachi naawameriopua:

Wa'a aamo uhjurenane aaata,
amochi simiyame nayewamichiopua ti'tijoerio,
kaaweruma poee ahpo wahjonemichio iikachio,
ke'chu aamo asioiopua weechiami ti'tijoeri nayewemiao,
no'o kaaweruma tuuyewari pichikeka mochtipuawichioopua.

³Puuu Isaia cheeriaipua tiameo:

Wahka ki tijoeekachi siinachaniamepua aaata tijoe,
puuu eee cheechaniame:

“Eeme ti'tijoe ooweru tiame,

riisame poee wahjonemitiapua aamo iikachio,
Riosi chiiiao aamo iikachi uumichiopua.”

⁴Puuu wa'a ooruchi siinachania tuutiamea, Waanitaru wa'a teetomia eneriamepua, wahka mehka ki tijoeekachi tuuyeka siinachaniame, ti'tijoe ooweru tiame paatokaopua. Puuu Waania paatoka yaajatoaio eee chaaneka tuuyeriaipua ti'tijoerio:
“Ka'karuma enepaka mochtomitia eemea aamo iikachio, aamo ki ka'karuma nokayao, yooma toakaopua wa'asio. Noochi e'enamitia eemea aamo ki ka'karuma nokayao, toinarepaka, aamo ki ka'karuma toinarepasooania, aamo neeroiye paatomania, aamo

tatakoririaopua amochio, no'o aamo paatoriae Riosie cheriwetiame aamo tetewipuawichiopua, ti'tijoeerio.” ⁵Wa'a Waani kahtiachio, yooma Uurea weeechi mochikamea, Eerusareni mochikamea tiamea, wa'a e'enaparepua Waanie tuuyewa keepumia. Waania ti'tijoeo ooweruopua tiame, Riosichi ahpo cheriwejeresoopua ahpo tatakoririao, yooma toinarepasooa ahpo tatakoririao, paatosiriamepua waikao Oorani akichio.

⁶Waani wakirataa, tumusari animari kuuparae netetiame enerepua, puuu wahsipuraraai wi'chie netetiame enerepua. ^aIhji koayaa ohchi enerepua, se'ori tiame. ⁷Waania ti'tijoeerio, eee cheeka naaweseriamepua:

—Neipa no'oo piirechi tijoe enameripua, piirechi aaata epeche weruma tiame ki no'ochitia; pu'kao no'oo kiisi nateyamenia, pu'ka kakajoyaraai no'o na'sonemiao. ⁸Neeea neeroie paatoamepua ti'tijoeerio ooweruopua tiameo, nape apoe enameri enasaapua, ahpo Riosiwari paatomeripua.

Waania Eesusi paatona

(Maateo 3:13-17; Ruuka 3:21-22)

⁹Pu'ka taawechiamio Eesusia, Nasare mochiwachi o'inia eenakame eneriaipua, Arirea weeechi. Waania wa'a eenakopa pu'kao, paatorepua Eesusio, Oorani akichio. ¹⁰Eesusia wa'a paatotiai neerochi machenaio, tewekachi wahjoame tetewarepua tepoona. Wa'a tewekachi wahjoriachitepao, Eesusia, Riosi Riosiwari tekiyame tetewarepua, kooroka tiame, pu'ka kooroo apochi eenaka apochi yasipame. ¹¹Waikao i'ka kooroka tiame Eesusichi yasipoio, teweka wahjorachi o'iniaio, chiiame inamuretupua:

Eesusia tewekachi o'inia kooroka tiame tetewani, Riosi Riosiwari apochi tekiyame. (1:10)

—Muuujupua no'o Taanaa —chiiame—. Muuupua tiameo, te'ta no'o nakika yasitoao. Muuupua tiameo no'o iintomiawichioo, te'ta uuriaa.

Satanasio Eesusi aatiataria

(Maateo 4:1-11; Ruuka 4:1-13)

¹²Waikao Riosi Riosiwaria, seenepi pu'ka wa'apichi, mehka i'torepua ki tijoeekachi. ¹³Wa'a ki tijoeekachio, ooka weerewa taawe

yasiterepua wa'ao, oori ohjoachi. Satanasia Eesusio, tatakoritemo o'rariaipua, nape Riosi ku'iwaraai wa'achi nokarepua Eesusi ku'ipakao, Satanasi aatiatawao anachapawichio.

Eesusi ahpo o'ichari tehki, Arirea weeechiami

(Maateo 4:12-17; Ruuka 4:14-15)

¹⁴Neipa Waani karichi pachatioiopua, Eesusia Arirea weeechi akiparepua Riosi ahpo Noono nayewatumia, Riosi kaaweruma tuuyewari. ¹⁵Wa'a Arireao Eesusia, eee chanika nayewerepua ti'tijoeo ooweruopua tiame:

—Asikame wa'asiopua no'o Noonoo, uhjuramio tuuriaa. Asikamepa aamo mochikachio, Riosi ye'karichi muitemerio. Pukaepa toaka mochipuapua wa'asi pu'ka aamo ki ka'karuma nokayaopua wa'asi, ohso kaawe Riosikamera kaaweruma tuuyewarira pichikeka mochitopuapua, pu'kakamera yooraka mochosaa eemea, newipatepuamepa tewekachi Noonoeo.

Eesusia naao sochiero yeetona

(Maateo 4:18-22; Ruuka 5:1-11)

¹⁶Eesusia Arirea Pa'wesuweko ihtoaio, Siimoni tewarepua ahpo poonima Anteresi ihsiamie. Ihjia sochichaira ihpapaka nokariaipua pa'wechio, so'chi i'yaka tekipanaka, wa'a nokaka tekipanameka

puuua. ¹⁷Eesusia pu'kao, wa'ami u'matokaopua chaanesirepua na'pa:

—No'o ahjama ohjoame enemitia eemea. Neeea aamoo ti'tijoei oowe erapatiamie enepatemapua, Riosi kaaweruma tuuyewarie po'wachuame.

¹⁸Waikao puuua wa'api toisapa ahpo sochichairao, ahjama siimparepua.

*Eesusi ooka ti'tijoe paaena,
Peeroo Anteresi tiame. (1:16)*

¹⁹Wa'a ikisaopua tiameo Eesusia, teesa waanakoopua tiameo, Sewereo tatanara tewarepua waikao, Saantiaoo ahpo poonima ihsiamie tiame, puuua pawekakerachi mochoriaipua, ahpo sochichaira tehपुरiachiami kateweka. ²⁰Pu'kao Eesusia paajutesirepua tiame ahpo ahjama ohjomichiopua pu'kao. Waikaopu tehtemaria ahpo noono pawekakerachi tekipaname toisaopua, ahjama siimparepua tiame, taamo Paamira Eesusi na'naritoka.

Tijoe na'ararie keewakame

(Ruuka 4:31-37)

²¹ Wa'a inisika Eesusia, Kapenau tewaniachi asirepua resipuniachi taawechi, wa'a e'enasapua, i'isaeri napawikarichi pakirepua ahpo ajawaria ahjama, wa'a yooemina o'inerepua masiteka. ²² Wa'ao Eesusi masitia keepuamea, peenia erakoka inamurepua pu'kao, tísia peeneka masitiamekopa pu'kao, Riosi kaaweruma tuuyewario, ki i'isaeri iyoteri ti'tijoechitiaopua. ²³ Nape wa'achi tiopachioi yasariaipua aaata keewakame, na'arari pakitekame. Puuua tísia nekawekao, chaanerepua Eesusio:

²⁴ —¿Ihtana yoramia eenakamemua tamochio, Eesusi Nasare ohjoeme? ¿Taamokosa kokosa yoramia eenakamemua? ¿Ki aamo machiyamekosa teemeapa, Riosichi aamo eenakameko, aamoo te'ta Riosi kaawerumarako?

²⁵ Waikao Eesusia te'yarepua pu'ka na'arari pakiteriao chaaneka: —¡Ihchi yaasa muuua na'arari! ¡Yaapiti, machenasa muuua pu'ka tijoechio!

²⁶ Waikaopu na'arari tijoeturia, ki muenati sasaweteka pu'ka tijoeo, ki ku'ita sisinaka machenakapua pu'ka tijoechio. ²⁷ Waikaopu wa'a e'enakamea, tísia majakamekapapua, ahpo iinatukerepua chaachapaka:

—¡Ihtana weemera penipaniame ihjia, ihji tijoea tísia utewari iinueka nayewamepua, ahkasi riaorósi nanaarari ti'tijoeturioio, e'wiamepua pu'kao? ²⁸ Ihji Eesusi inisiríaa, ki tehpe yomachi nane'reretupua Arirea weechiamipua mochiwachiami tiame.

Peero waasira yachapatewa Eesusie

(Maateo 8:14-15; Ruuka 4:38-39)

²⁹ Napawikarichi puuyatioopua Eesusia, Siimoni ta'perachi simirepua Anteresi pehterachi tiame, Aakowo yeeka Waani tiame. ³⁰ Wa'a ta'pechi ajasitioopua, Siimoni waasiraa ipetachi poirepua che'yame. Wa'a mochikamea chaachaparepua Eesusio, kokorenio tuuka wa'ao. ³¹ Waikao Eesusia naaepakao, sekachi chapika werisipurepua kokoriameo. Waikao wa'a ikitiaopua kokoriamea, yachaparepua ikanati. Waikaopua yachapatetiaopua, kooame yorasirepua Eesusi ko'kotemia.

Muuwaeme kokoriame Eesusi sauteria

(Maateo 8:16-17; Ruuka 4:40-41)

³² Wa'ao Eesusia taaaa pakiyoio, muuwaeme kokoriame u'yeparetupua, wahjachi aaataa, na'arari yahchawa kokorewa. ³³ Puuu ti'tijoeria wa'a karichi muirachio, tísia muuwaeme

napawirepua. ³⁴Eesusia wa'ao, ki ookapi kokoriame yachapaterepua, a'chitiamе ko'koame iniwaeme. Eesusia na'arario, kiisi toarepua nayewamichioo, machiwamekapa puuua pukaeo.

Eesusia napawikarichi nayewatuna Riosi kaaweruma tuuyewari

(Ruuka 4:42-44)

³⁵Eesusia wa'a mochiwachio, amori ma'chirepachi yasisisapa wa'ao, machenarepua wa'ao mehka ooruchi, ahpo Noono Riosi ahjama nayewamia yuuweekachi. ³⁶Siimonia ehjepao, ahpo ahjama mochikameo tiameo, Eesusi i'yamia siimparepua. ³⁷Puuua tewisaapa, chaanerepua:

—Yooma ti'tijoeria aamo i'yani wiituo.

³⁸Nape Eesusia cheerepua:

—Pirenachiami siimpameri teemea ehpeo. Nahpe, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewario, pirenachiami i'tomia. Pu'kawichio machenakame neeea, nayewatumiao.

³⁹Wa'a ikire Eesusia waikao. Yomachi Arireami oiparepua, i'ka Riosi kaaweruma tuuyewari tuuyesikao, yoomachi napawikarichiami, mochiwachi tiame. Waikao Eesusia wa'a inisirepua waikao, yomachi mochiwachiamio, puuyachasika na'arario, kokoriame sautesikaopua tiame.

Eesusia yachapatena repera kokoriame

(Maateo 8:1-4; Ruuka 5:12-16)

⁴⁰Piiripi tijoe repera kokoriamea, tawemina chokichi chopokorieka weripakao, chaanerepua Eesusio:

—Aamo no'o sautejerani neeea wa'a aamo erasoo, yachapanarenia no'o kokoriao ko'koame.

⁴¹Eesusia waikao cheriwepakao, ahjachi seekarepakaopua, chaanerepua:

—Aamo yachapatenare neeea. ¡Yachapakame itipisa naaju muuua, wa'asi!

⁴²Wa'a chaanesochepa Eesusio, puuu repera ko'koamea, toarepua pu'kao wa'asi. Saukame itipirepua wa'asi. ⁴³Waikao Eesusia pu'kao, no'anurerepua pu'kao ahpo ta'perachi, nape utewaeme eee chaanesapa pahcha:

⁴⁴—Nee. Ka'te aaata tuuyemitia muuua i'ka aamo ikiriao. I'kache iintopuapua muuua. Waami siimitia muuua napawikarichi neeseriosichi, pu'ka neeseriosio, pu'ka itapiti i'yetomitipua Moisetaru nuurari nuura, i'ka Riosi aamo yachapariawichioo. Wa'a ihsimitiamua tiameo, i'ka Riosi iintoriaopua amochio, yooma ti'tijoeri tetewimichiopua, aamoo saukamekopua wa'asi, pu'ka aamo repera kokoriaopua.

⁴⁵Nape tijoea no'rasaapa yooma tuuyesirepua wa'a mochiwachio, yooma Riosi iintoretiaopua apochio, kaawe iintokao. Pukaepa neipao Eesusia, ka'chi iika te'ta ma'chiamе pakime e'rarepua wa'a mochiwachio. Pukaepa oowera ma'chiche oojowirepua waikao ki tijoeekachiche. Nape ahkasi wa'aoi ahkai mochikame e'naparetupua Waani keepumiaopua kahtiachi, tetewinariapa pu'kao.

Eesusia tu'wikame sautena

(Maateo 9:1-8; Ruuka 5:17-26)

2 Paikapi taawechiami neipamio Eesusia, eenechi pakirepua Kapenauo. Waikao ti'tijoeia Eesusio aaata ta'pechi kahtiamе inamukapao, ²ki ookapi napawirepua wa'ao muirachi, wa'a yeetarachio kiisi ojomе teererepua. Pu'ka napawikame ti'tijoeio Eesusia, wa'a ihsirepua masiteka Riosichi simiyame. ³Wa'a teerenioi wa'ao, wa'a e'enarepua naao ti'tijoe aaata tu'ikame tijoe upakoame. ⁴Nape tisia tahchiamе weeriopa muirachio, ka'chi ikime erakoapaopua te'ta Eesusi kahtiachi pachanariaiopua ahpo kokoriamе u'pariao, karijampa mo'moenarepua. Wa'a mo'moenasaapua, wahjonarepua Eesusi kahtiachi riisakao, wa'a ikisaopua wa'atipo tekipurepua kokoriamеo, e'taparachi tekitoka. ⁵Waikao Eesusia pu'ka kokoriamеo, tisia paparamekopua apochio, tisia tesiwa e'repakaopua pu'kao, chaanerepua tu'wikameo:

—Tisia aamo cheriwiamе neea. Wa'a e'rapa neea, aamo sautenania, yooma aamo tatakoriariaiopua puhjeka.

⁶Nape wa'ao ookapi iyoteri ti'tijoea, wa'a chiipa Eesusio apoe te'ta cheriwio tuuyopa tatakorio, ki kaawe erakokaopua, chaachaparepua ahpo: ⁷“¿Achini iikai wa'a cheeka nayewame ihji tijoea? ¿Ki Riosikamera na'areka wa'a chiamepu? ¿Ki apoekamerache Riosi cheriwiamеpu tatakoriameo? Riosi apoechekamera puuua, tatakoriame cheriwiamеa.” ⁸Nape Eesusia nane'riapa pu'kaopua apochi erakoao, chaanerepua:

—¿Achini iikai wa'a tiame no'o erakoame eemea, kiisi no'o kaawe ihsio erakowao? ⁹Ehsosao naaju, ¿ihtanakamera epeche

Eesusia aaata tu'ikame sautena. (2:5)

ki tehkiuarepua naajuo: “Cheriwetiame itipimitia muuuu aamo tatakoririao”, chaniwa, naatikosaoipua naajuoi: “Saukame werisikosa muuuu”, chaniwakosa? ¹⁰Weh, ehpe wa'api aamo tetewitemania no'oo, te'ta utewari iinueemekopua no'oo, aaata te'ta tatakorikameoi, te'ta ahsieme saukame no'o itapitiamekoopua, te'ta tatakoritiameoi ahsieme cho'wetiamet itipitiamekooipua.

Wa'a cheesaopua chaanerepua tu'wikameo:

¹¹—Aamo chaanenane tu'wikame, saukame werisika, apechunasa aamo ipetawao, oisika no'ramitia aamo petechio.

¹²Wa'a chaanetiache tu'wikamea, ikanati kaaweruma werisika ahpo petechi no'rarepua, ahpo ipetawaopua tiameo, mooketoka. Waikao wa'a mochikamea, ki Eesusichi na'arekamea, tahpitika tiame peenia erapaka Eesusi iintoriao, cheriwema ki'yarepua Riosio, ki nu'uti peenia iintoriopua Eesusichio. Wa'a erakoapaopua chaachaparepua ahpo:

—Ka'chitia taawechi tetewameai teemea, i'ka eee tiame iintoniameo.

Eesusia, Reewi tewaniame yeetona

(Maateo 9:9-13; Ruuka 5:27-32)

¹³Eesusia wa'a tiame iintosaopua neipao, eenechi pa'wesue eenariamepua. Wa'a enasooipua pa'wesuweo, muuwaame ti'tijoe ooweru tiameo, napawiriamepua Eesusi eenariachio. Waikao Eesusia o'inerepua wa'a masitekao, apochi waapi enepakameopua keepumiao.

¹⁴Ehjepamio masiteka kajusaa u'matosaapua, Reewi tewaniame tewarepua, Arajeo taanara. Puuuu toomi koparoaniachi yasariaipua, ya'yawichiwichio koparoaniachi wa'a mochiwachio. Wa'a tetewikapu'kao, chaanere Eesusia:^b

—Nahpe no'o ahjama. Neeea aamoo, no'o masitewara enejeraninia.

Waikaopu Reewia pu'serepakapua Eesusi chiiao, ahjama simirepua tiame wahjachitia, ahjama teetomia ahkaoi Eesusi simiyachio.

¹⁵Neipapamio piie taawechio, Reewi ta'perachi koi'oiio, Eesusia koi'rachi yasariaipua ahpo yeetoria ahjamao, wa'achi nokariaipua tiameo, muuwaame ti'tijoe Eesusi keepupuame, Eesusi teetoachi pirenatukame. Wa'achi mochiriaipua tiameo Eesusi chokichio, ti'tijoe koparoame te'ta ya'yawichiwichio, wa'a ikisa muuwaame wahjachi ti'tijoe tatakoriame, ki kaawe nokayame tetewiniame.

¹⁶Iyoteri ti'tijoea, wa'a kahtiame tetewapa Eesusio, yooma pu'ka ki ka'karuma ti'tijoe ahjama koakao, puuuu iinatukerepua Eesusi masitewarao:

b 2:14 Reewi tewaniamea, Maateo wa'apipua.

—¿Achinikai aamo masitaria pu'ka ki ka'karuma ti'tijoeri ahjama koayamepua, pu'ka te'ta yawichiwichio koparoame ahjama, wahjachi ti'tijoeriopua tiameo, ki ka'karuma nokayame tetewiniame ahjama?

¹⁷Pu'kao wa'a chaachapame inamukapao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Ki kokoriamea kihta nakiyamepua me'merikoo.

Kokoriamekamera nakiyamepua me'merikoo. Neeea kokoriamekamera sautemia eenakamenia, ki kokoriameo ka'i. Neeea tatakorie kokoriamerakamera sautemia eenakamenia, kihta ahpo tatakorikame maayameopua, ka'i.

Ki koi'wa Riosi iyoriwa yoraniame

(Maateo 9:14-17; Ruuka 5:33-39)

¹⁸Aaataa seenepi simiyame taawechi Waani ma'masitewarao, pa'parisero masitia na'naritoameapua tiameo, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayame tetewapao, Eesusichi e'enakaopua chaachaparepua pu'kao:

—¿Achinikai Waani na'naritoamea, pa'parisero na'naritoameapua tiame, ki koi'wa Riosi iyoriwa nokayamepua, nape aamo na'naritoamea, ka'í? ¹⁹Wa'a chaanetiapao Eesusia, cheeka nehjiarepua:

—¿Toore aiwatariarepu nenewiwachi paajutetiamea, aaata neewikame ahpo neewiriachi kahtioiopua pehjio? Ka'ípua, ohso kaawe yoomahka paajutetiame, ta'iria ko'kopuamepua, ahkasi posaka. ²⁰Puuu neewimerika tiamea, neeepua, noochi paparamechio. No'o apechunatiopa ki'tioiopua i'ka weechio, waikaope noochi paparamea o'inemapua ki koi'wa Riosi iyoriwa yorasikao.

²¹Waikao wa'a cheesapa Eesusia ahpo iinatukiameo, chaanerepua:

—No'o tewekachi apechunatiopa, ehkoriaami o'inia oochetiame nokisitiamea toipuamepua wa'asi, weemera tiame te'teretopuawichio, Riosichi kaawe te'terewaopua, aaataai ki koyacheme tiachitiaopua oochetiame wisasorio, weemera wisasori chuhchekao. Wa'a iintotioopua weemera wisasorie koyacheraa, chu'rupaka si'panameripua oochetiame wisasorio. Wa'a iikapu oochetiame wisasoria, epeche weere enepameripua yeewasipakao. ²²Wiino weemeraai, ki totoaniamepua oochetiame wichjarichio. Wa'a iintotiaapu weemera winopatariiai, tatateka si'panamaoipua oochetiame wi'chijario. Wa'a ikisooopua oochetiame wi'chijario, yooma na'itumeri wi'suka weemera winopataria, wi'chijaria tiame. Pukaepa weemera wiinoa weemera wichjarichi toaniamepua.^c

c 2:22 Wa'a cheeka i'ka ooka naawesarichio Eesusia, i'ka masiteka cheerepua, yooma taamowichioo, yooma weemera enemerikopua tamochio, Riosi ahjamapua, ahpo mukisooopua tewekachi akipaka. Ehkoriaami simiyameo, yooma kajumio tuurepua wa'asi, yooma weemera enepaka.

Eesusi na'naritoamea tiiriko muurara tehpunaria

(Maateo 12:1-8; Ruuka 6:1-5)

²³Piire taawe resipuwa taawechio, Eesusi tiiriko echichiami u'matoio ahpo ajawaria ahjamao, chorowapa puuua, tiiriko kumisiriaipua, muurara okisika. ²⁴Parisero ti'tijoea wa'a nokisiopa Eesusi ajawariao, iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Achini iikai wa'a nokayame aamo ahjama ohjoamea, ki reesisenoi resipuwa taawechio, ihtaoi yooramekopua?

²⁵Nape Eesusia nehjiarepua pu'kao:

—¿Ki nane'riame eemea aamo ehkoriai Raawitaru iintorioa, ahpo ahjama nokisiam cho'chorowapasoopua piie taawechio?

²⁶Iiweta Aawiatataruo te'ta neeserosikoipua, ¿ki Riosi kaarichi pakika Riosi paaniwara ko'kakame puuua, Riosiwichio to'weniame tiopachio, ne'neserosiche ko'komichio? ¿Ki pu'ka paani uusa kipotekamepua tiameo ahpo ahjama nokisiriao, tísia cho'choroopa?

²⁷Wa'a chaanesapao Eesusia, chaanerepua tiameo:

—Resipuniame taawea, ti'tijoewichio yachatiamepua, ki resipuniame taawekamera ti'tijoeri ye'kamichiopua. Resipuniame taawea, Riosie yachatiamepua. ²⁸Pukaepa nee Riosie Tijoe Tijotutetiamea, neekamera ye'kamepua, resipuniame taaweo.

Tijoe sekachi chookopakame

(Maateo 12:9-14; Ruuka 6:6-11)

3 Neipao Eesusia, eenechi napawikarichi eenariaipua. Wa'a yasariaipua piiripi tijoe sekachi chookopakame. ²Nape wa'aoi ihpueniame enere Eesusia, aaata resipuniame taawechi sautesoopua, wenejinaria. ³Eesusia wa'ao, sekachi chookopakameo chaanerepua:

—Werisisa, i'wa weripamitia naasipa.

⁴Wa'a ikisoopua pu'kao, wahja wa'ao, iinatukerepua cheeka:

—¿Ihtanakamera epeche kaawejoarepua, resipuniame taawechi yoraniaa, kaaweruma yoraniamekosa, ki kaaweruma yoraniamekosaoio? ¿Meriniamekooi, ahjateka newipateniakosaoipua?

Nape aapoeo ihchi itipirepua, kiisioi ihta nehjiaka. ⁵Waikao Eesusia kiisi kaawe erapaka ahpo norikame ne'nepasaopua, tísia yuuwesiparepua, kiisi pahteka inamuamekopa pu'ka chaaniao. Wa'a iikaopua, chaanerepua chookopakameo:

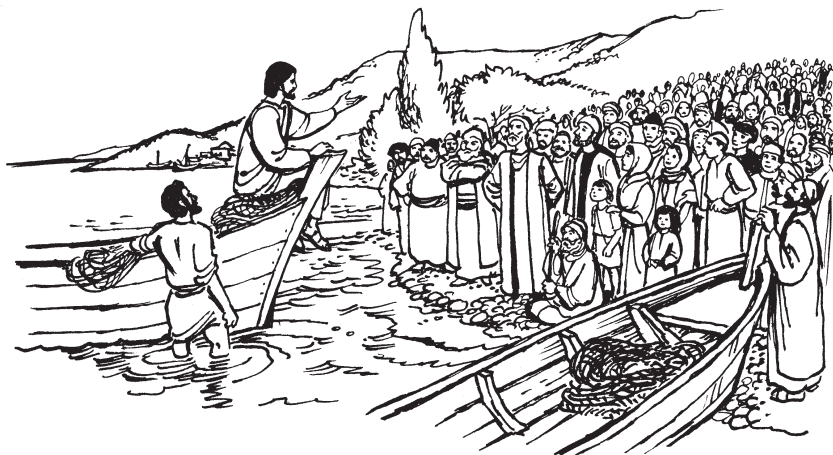
—Ehsoo, riisasipaomua aamo seekao.

Waikaopu sekachi chookopakamea, riisasiparepua seekao. Ahpo seekache riisasipasopua, saukame itipirepua ahpo chookowao.

⁶Waikao pa'pariseroa wa'a puuyasachepa puuua, Eesusi ahpo merimia katewesirepua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe ahjama.

Eesusia muuwaeme masitena pa'wesuwe

⁷Eesusia muuwaeme Arirea mochikame na'naritowae ahjamao, ahpo masitera yeekaopua tiameo, Arirea pa'wechi akiparepua. ⁸Waika taawechiami Eesusiapao, kai waapisi nane'reretiame enere puuupa, tísia peenia ihšiaopua ahpo Riosi utewaríeo. Pukaepa ahkaoi yomachiami mochikamea wa'a e'enariaipua Eesusi tetewika machinariapa. Puuu wa'a e'enakamea ihji enerepua: Uurea weechi mochikame, Eerusareni mochikame, ahkasi Irumea mochikame tiame, wa'a ikisa muuwae tiame Oorani akichi cherayachimina ohjoeme. Wa'a e'nakame enerepua tiameo, Tiiró mochiwachiami o'inia e'enakame, Siironi mochiwachiami o'inia e'enakame tiame. ⁹Pukaepa Eesusia wa'a pa'wechi asiaio, yomachiami weechi o'inia e'enakame wa'a tewarepua. Waikao Eesusia, po'wachuwa nerokakera katewetiame iinuenurarepua ahpo masiterao, ki tahchika yasinariapa pu'ka tísia muuwaeme yomachi e'enakame masitekao. ¹⁰Nape

Eesusia pawekakerachi o'inia yasaka, ti'tijoeri masitena. (3:9)

ki ookapi Eesusi kahtiachi e'enakaopua, Eesusichi aampa e'enarepua ahjachi ihchepanareka, ikanati yachapanariapapua ahpo kokoreka mochitoa, ki ookapi wa'asi sautekame inamukamekapa Eesusiopa. ¹¹Puuu ti'tijoe ooweru tiame nanaarari ti'tijoeturi apochi mochitiamea, Eesusi tawemina chopokorieka aajapapua siinakokao, eee chaachapakao:

—¡Muuupua Riosi tepoena o'inia eenakamea, apoe Riosi Taanara tijoe tijoetukamea!

¹²Nape Eesusia wa'a chaachapopa ti'tijoechi mochikame nanaarari ti'tijoeturio:

—Ihchi mochika eemea —cheeka te'yarepua yooma tetewachio, ki nanaarari ti'tijoeturie ahpo tuupuaichiopua, te'ta aatanakoopua ahpoo.

Eesusi oosa mariki aampa ooka, uuka ajawaria

(Maateo 10:1-4; Ruuka 6:12-16)

¹³Pu'ka nanaarari ti'tijoeturi terisaapa Eesusia, teewi roomosachi moonenarepua, paikapi ahpo masitera yeeka. ¹⁴Wa'a yasipasaapua ookapi ahpo oowe e'reria uurepua, oosa mariki aampa ooka ti'tijoe ajawarepua, ahkai ahpo tehkiwa yorasia nokisimichiopua, Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatusikaopua. ¹⁵Pu'kao ajawasaapa, ahpo Riosiwari utewari yahcherepua, ahjae puuyanamichio nanaarari ti'tijoeturi ti'tijoerichi muiriamao, itapiti kokoriamao tiameo, ahjae sautemichio. ¹⁶Ihjipu oosa mariki aampa ooka uutiamao: Siimoni, pu'kao Peero tewatiame tiame; ¹⁷Saantiao, Sewereo taanara, wa'a ikisa Waani, Saantiao poonira, pu'ka ookao Waanereje teewatanime tiame, Te'oni Tatanaraa cheeka chaniwame; ¹⁸Anteresi, Eeripe, Waatorome, Maateo, Toomasi, Aakowo, Arajeo taanara; Taareo, Siimoni, Kaanani ohjoekame tijoe; ¹⁹Uurasi Ihkarióte tiame, puuua neipao Eesusi ki ka'karuma ti'tijoechi nehjakame.

Satanasichi o'inia eenameko tuuwame Eesusi utewario

(Maateo 12:22-32; Ruuka 11:14-23; 12:10)

²⁰Wa'a iintosaapa Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ahpo checherepachi no'rarepua ko'komia. Nape wa'apechi ajasitioio, ki ookapi mochiriopa wa'ao ka'chi iika ko'kome teererepua. ²¹Eesusi tetejimaraa wa'a inamukapao Eesusio, wa'a e'enariaipua i'tomia, ki inatameka ihsiopa, ki ookapi ti'tijoeri ku'inarekao.

²²Iyoteri ti'tijoe Eerusareni o'inia e'enakamea, chaachaparepua:

—Ihji Eesusia, te'ta Weseu Satanasi utewarira yahchamepua apochio, apoe te'ta na'arari teekora. Pu'ka utewarie puuyachamepua na'arario, ti'tijoechi muikameo.

²³Wa'a chaachapopa pu'kao Eesusia, waapi ahpo ajapanurerepua, chaanenariapa. Wa'a ikisooopua chaanerepua:

—¿Achini iintoka ma'chipatapu Satanasia, ahpo wa'apio?

²⁴Aaataai yawichia ahpo wa'apichi nasiwamea, ahpo wa'api soopameripua. ²⁵Aaata ahpo ta'pechi mochikamea, ahpo ta'pechi mochikamechi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua. ²⁶Satanasiai ahpo wa'apichi nasiwasisaa, ahpo wa'api soopameripua, wa'atiaio ka'chi iika ahjakame weritomeripua ahpo yawichituwachio.

²⁷Aaata tijoe utewaeme enesoo, aaataai ka'chi iika ichikonemeripua ta'perachi pakikao, ki o'yesaapua pahchao.

²⁸'Neeea i'ka no'o chiiao, te'ta pichiwa chiamepua: Yooma aaata tijoea oowitiamea tiameo, ihtaoi ahpo ki kaawe iintokaio, ihtaoi ki kaaweruma cheekaio, cheriwepuame tiamepua;

²⁹nape Riosi Riosiwari ahpo chaania ki e'wekamea, ka'chitia

cheriwepua tiamepua, ka'chitia cheriwepuamepua tatakoriario, ki itayamekapapua ahpo cheriwepuameo. Puuu aaata wa'a tiamea, wa'api teeka itipimeri puuu tatakoriekao, ahkasi ki wahjiamesi.

³⁰ Wa'a cheeka ahpo nehpare Eesusia, Wesu riorósiwarira apochi iinueko tuuwao.

Eesusi poponira yeeyera tiame

(Maateo 12:46-50; Ruuka 8:19-21)

³¹ Wa'a ihsioi Eesusio tisia naanasoti oika ti'tijoeri sautekao, ma'chi werika Eesusi yeeyeraa, Eesusi poponira ahjamao pipinira tiame, paaenurerepua Eesusio. ³² Waikao wa'a mochikamea Eesusi norikame, Eesusi paaewa inamukapaopua, chaachaparepua Eesusio:

—Aamo yeeyea aamo poponi pipini tiame ahjama, aamo paaechanipua waami ma'chi.

³³ Nape Eesusia, cheerepua:

—Aa no'o tetejima, ¿Aatanakamerajuarepu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiameo?

³⁴ Waikaopua ahpo norikame mochikame ne'nepakaopua, chaanerepua:

—I'wa mochikamerapu no'o yeeyea, no'o poponia pipinia tiame.

³⁵ Aaataai Riosi e'ra yooramea, no'o yeeyekaite puuu, no'o pooni, no'o piini tiame.

Echayame masiteniame wa'achitari

(Maateo 13:1-9; Ruuka 8:4-8)

4 Piirechi taawechio Eesusia eenechi pa'wesue o'ineriaipua masitekao, wa'a kahtiachio tisia muuwaeme napawiriaipua tiame. Waikaopua pawekakerachi mooenasaopua pa'wechi chuhkuamechio, wa'a yasiparepua waikao. Wa'a ikitioopua ti'tijoeria, waapi ma'chi ajapare puuu, pa'wesueo. ² Waikao wa'a yasaka Eesusia, itapiti wa'achitarichi masiterepua, muuwaeme itapiti Riosichi simiyame masiteniame. Pu'ka masitewachio cheerepua:

³ —¡Eeme ti'tioee ooweru tiame, keepumitiao pahchuuu!

Wa'a cheesao o'inerepua ti'tijoeri i'ka eee cheeka wa'achitarichi nayewekao:

—Aata tijoea wahka wasachi echimia simiriataipua. ⁴ Puuu echimia simiyaio pooechi ruhjiteriatapua ookapi iimori. Pu'kao tuchikia, wa'a e'enaka yooma pepeka ko'kariatapua pu'kao.

⁵ Wahjachi iimoria, waitiame kahtiachi weee echariataipua. Puuu iimoria ku'we yaupariatapua yaupao, nape ki tunakame yasariopapua weeeo, ⁶ taaa machenasaapa taipakopao, wakipateriatapua pu'kao, ki teeresi naawaeriopa pu'kao. ⁷ Wahjachi puuu iimoria wehchaekachi ruhjiriataipua. Puuu yaupariatapua yaupao, nape wehchae

si'riputiapa mo'porepakao, wa'atia wakipariatapua kihta taakeka.

⁸Nape wahjachi iimoria kakupa weeechi ruhjikamea echitiaio, ka'karuma yaupaka weweripasaopua, ki ookapi taakeriatapua. Ihji muurara pachitariaa, piire weerewa aampa oosa mariki pahchitariatapua, piiripi wa'api pahchira echitiaopua. Wahjachi pipiripi iimoria, pa'paika weerewa pachitariatapua muuraraa; epeche wahjachi iimoria, pipie sienta pachitariatapua muuraraa, pipirepi pahchira echitiamea.

⁹Wa'a tiame wa'achitarichi nayewasaapa Eesusia, chaanerepua ahpo masitiaio:

—Nahkaesaa eeme, pahteka inamupuapua pu'kao.

Aatia tiichipa wa'achitarichi nayewaniame

(Maateo 13:10-17; Ruuka 8:9-10)

¹⁰I'ka wa'achitari Eesusi naewaka kajusooa, wa'a muuwepariame ti'tijoeria, nonowarepua waikao ahpo petechiami. Ehjepamio Eesusi piineri itipisooa, paikapi Eesusi masitia keepuamea, puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaapua tiamea, iinatukerepua Eesusio, ihtana cheeka cheeriopua Eesusio, wa'achitarichi nayewakao.

¹¹Waikao Eesusia eee cheeka nehjiarepua pu'kao:

—Neeea pu'ka ti'tijoerio wa'a cheeka nayewakamenia wa'achitarichichio, aatiatanariapa pu'kao, no'o te'ta masitia pichiwa pahtenarewa ne'nenariapa pu'kao. Aata aamochitia te'tiameopua, te'ta Riosi ye'karichi muinariameopua, Riosia ki wa'achitarichi ma'chiamae aamo tuuyamepua aamoo; nape neee pu'kao oowera keepumia e'enariame nane'riapao, wa'achitarichi nayewekania pu'kao, kihta Riosichi simiyame pepeninariapa e'enakame. ¹²Puuu wa'a te'teriamae, ne'niao ki ma'chiriamae itipimeripua, keepuaio kihta pahtemeripua. Wa'a te'tiapa puuua, kiisi ahpo tuuyamepua Riosichio, ahpo ki ka'karuma nokariao, ahpo Riosieo, ahpo cheriwepuawichioopua.

Eesusi echiwame wa'achitaka nayewani

(Maateo 13:18-23; Ruuka 8:11-15)

¹³Eesusia chaanerepua waikao:

—¿Kiisi pahteka inamukame eemeai, i'ka no'o wa'achitarichi nayeweriaio? Wa'a teeresaa eemea, ¿achini teeka pahteta eeme wahjachi wa'achitari no'o nayewamiaopua meeriamahkao?

¹⁴¡Nee! Puuu echayame no'o nayewaria wa'achitarichio, Aata iimori echayamepua, Riosi ka'karuma tuuyewari echisiamepua.

¹⁵Puuu iimoria, Riosi ka'karuma tuuyewaripua, ti'tijoeri keepua. Puuu iimori echayame echiwachi ruhjikamea, ti'tijoeri iikarachi echitiamepua. Paikapi iimori echayamee pooechi ruhjitetiamea,

Aaata tijoea iimori echani. (4:14)

ti'tijoeri peewame iikaamechi ruhjikamepua. Puuuu, Riosi chiia keepunapua keepuao, nape Satanasia ikanati wa'a eenaka yooma u'yamepua, pu'ka Riosi ka'karuma tuuyewari keepuriao. ¹⁶Wahjachi iimori e'peekachi ruhjitetiamea, kaawe e'raka keepuamepua keepuao Riosi tuuyewario, nape ki tehpesi simiyamechi wekatiamepua, ahpo keepuriao. ¹⁷Puuu itapiti aiwateniaapua Riosiwichioo, ikanati toayamepua ahpo paparariao, kihta teeresi naawaekapa Riosi kaaweruma tuuyewarichio. ¹⁸Wahjachi iimori wehchaekachi ruhjikamea, naatiju puuuu, i'ka weeechiche iintuame tísia weemuniam. Puuu ti'tijoeria pu'ka Riosi kaaweruma tuuyewari kaawe keepuame keepuao, ¹⁹nape epeche ahpo erakoeopua i'ka weeechi iintuamechi itapitio, ahpo si'ripuamepua, tahpitika erakoamekapa puuuu, toomichio. Puuuu yooma ihtaoi iniwaeka mochinariamepua. Yooma ihji wa'a tiame mu'ipakamea ahpo iikachio, yooma apochi si'ripukao, kihta taakiamepua apochio, Riosiwichio ka'karumaopua. ²⁰Nape puuu iimori kakupa weeechi ruhjikamea, ti'tijoeri ka'karuma iikaamechi ruhjikamepua. Puuuu kaawe e'raka keepuamepua Riosi kaaweruma tuuyewario, te'ta pewatiame apochi itipiteka. Wa'a iikamea, kaaweruma taakiamepua Riosiwichioo, tiiriko echitiame muurarachitia. Ookapi ihji tiiriko muuraraa, piire weerewa aampa oosa mariki pachitakamepua; wahjachi ihji tiiriko muuraraa, paika weerewa pachitakamechitia tiame; epeche wahjachi ihji tiiriko muuraraa, ahkasi piire sientooi pachitakame.

Tahjera wa'achitarichi nayewatiame

(Ruuka 8:16-18)

²¹Eesusia chaanerepua tiameo:

—Riosi tuuyewaria, itapiti tahjeraka tiame puuuu. ¿Aatanana noriwi weratare itapiti ahpo tahjerao, e'tapara teereopua, itapiti

kaaJonitere noriwioiopua? Aataai ki wa'a iintomeripua. Ohso kaawe te'pa werameri puuua, weeresi tahjemichioipua pu'kao, weeresi uutapamichio pu'ka tajayao, weeresi tetewipuawichioipua. ²² Wa'achitia Riosiai wahka taawechemio, yooma ahpo teteiwachi toapamapua, yooma ihta inasotiame toatiameoipua, yooma ihtaoti ti'tijoe ki ka'karuma noonowiriaopua, ooweruoioipua tiame. ²³ Eemea inatame enesaa, pahteka inamumitiapua pu'kao.

²⁴ Eesusia wa'a cheesaa, chaanerepua tiameo:

—I'kao eemea, te'ta inataka inamumitiapua: Kehkisa aamo nakika mochtokamea Riosichi, pu'kachi kehkisa kiapuamepua eemea Riosieo, itapiti te'ta Riosichi eenameopua kaaweruma, nape u'matiame epeche kehkisio. ²⁵ Riosie kiatiam e iinuemeopapua, epeche pehji kiapuamepua, i'wa weeechi no'o enasoopua; nape kihta iniwaemeopua Riosie kiaretiao, ahkasi teesa iinuekaoi i'ka weeechi ahpo iinuekao, yooma u'yepuamepua, no'o tewekachi Noonoeopua, kiisi kihta tooeka, no'o tewekachi o'inia eenechi enasopao.

Iimori weweripari nayewaniame, wa'achitarichi

²⁶ Eesusia chaanerepua tiame:

—Riosi ye'karichio, tijoe echariaka tiamepua. ²⁷ Echakame kohchioipua, pusakame kahtioipua, puuu echitiame yaupasaapua, tukaoi taaweo tiame, naapi simitiamepua weweripakao, pu'ka echakame ki teteioipua. ²⁸ Riosi ihsimepua yaupatekao, weweripatekaopua tiame naawaepatekaopua, neipao muuraetepamepua, pu'ka muurara pachitasoopua, iwapatiamepua. ²⁹ Pu'ka tiiriko pahchira iwapasoopua, ahsepakame puuua ohsae tehpuuna i'ipapuachio.^d

Wacherai kuuu pahchira wa'achitari

(Maateo 13:31-32; Ruuka 13:18-19)

³⁰ Eesusia eenechi chaanerepua:

—¿Ihtanaka tiame ohjoarepu Riosi ye'karia? ¿Ihtanaka tiame teemea Riosi ye'karichio? ³¹ Aa, wacherai pahchiraka tiame puuua. Kaawe inataka ne'nemitiaomua wacherai kuuurao. Kiisi werumakaipua pahchirao, ki nu'nuti weripamekai tiamepua kuuuraa, ³² echitiaapa, kii ookapi atowataitepua, ahkasi tuchikioi ahjachi tatasotachi. Wa'achi tiame Riosi ye'kariai. Ki weruma o'inekaipua, ki nu'uti mehtamepua.

d 4:29 Wa'achi teeka weweripaniamepua Riosichio, Riosichi paparaka weweripakamea, Riosie i'ipapuame puuua ahpochi i'iwapasoopua; wa'a iintosaapua Riosia, ahpochi taamo i'tomeri puuua, ahpo ahjama mochimichioipua ki wahjiamesi.

Eesusio aatia tiiachipa, wa'achitarichi nayewia ti'tijoerio

(Maateo 13:34-35)

³³Eesusia, weeka tuuyewari masitere puuua wa'achitarichio, ki tehki erakoka pahtemichio ahpo masitiao. ³⁴Kihta masiterepua pu'kao, ki wa'achitarichi ku'ikao; nape ahpo wa'api ajawariao, piineri ahpo ahjama mochikoio, tísia tehki tiamekopua pu'ka masitiao, yooma kaawe ma'chiamé tuuyerepua pu'kao.

Eesusi eeka teeweteria, pa'wechi

(Maateo 8:23-27; Ruuka 8:22-25)

³⁵Pu'ka wa'api taawechi tukaoo, Eesusia chaanerepua ahpo ajawaria masiterao:

—Paa siimpapuamepua ehpeo, paonamina pa'wechi.

³⁶Waikao masiteraa wa'a toisapa ti'tijoerio, paonamina i'torepua Eesusio, wa'api pu'ka pawekakera Eesusi kahtiachi. Wahjachi pawekakeraai pukamina chuchutorepua tiame. ³⁷Wa'a nokisioio, ki nu'uti eenare yu'kia ki nu'uti eejeka. Waikaopu pa'wea pe'kokao, aampamisi chi'posirepua pawekakerachio. ³⁸Eesusia wa'a ikinioio, kochipariaipua pawekakera wasichitu poika, itapiti mo'teka. Nape ma'masiteraa tahpitika ikiyapaopua, pusaterepua pu'kao chaaneka:

—¡Masitári, Masitáriiii! ¿Kiisi ka'chi e'ramemua taamo piwitewioio?

³⁹Waikao Eesusia werisika teeweterepua eekao, pa'weopua tiameo, chaaneka:

—¡Muuu eekáaa, ikanati teewésaaa! ¡Neeroi pe'koniai, mooena manipásaaa!

Wa'a chaanetiapa eekaa teewerepua, yooma yuuweeme itipika.

⁴⁰Wa'a iintosaapua ahpo masitera ajawariao, chaanerepua:

—¿Achinikai majayame eemea? ¿Kiisiki paparamé eemea pehji, noochio?

⁴¹Nape aapoeo, Eesusi iintoria tísia seewepakamekapapua Eesusio, kiisi nehjiamé erakorepua. Pukaepa aapoeo, poanachi ahpo chaachaparepua:

—¡Ihtana tijoe naaju ihjia, eekaeoi e'weniamée, pa'weeoipua tiamé?

*Eesusia pa'wechi nokisinioi,
eeka teewetena. (4:39)*

Tijoe na'arari tijoeturi yahchame Eerasa ohjoeme

(Maateo 8:28-34; Ruuka 8:26-39)

5 Wa'a nokisika paonarepua wa'a neerochio, Eesusi paonamina i'tokao, wa'ao Eerasa weewachi e'enarepua. ²Wa'a paonamina tekisochepa Eesusio, aaata naaeparepua pu'kao itapiti na'ararie keewakame. ³Ihji tijoera wahjipame toaniachi ohjoeme eneriaipua. Puuua aaataeo ki yuuyumpaniame eneriaipua mooena yahchakao, kaarenaeo o'yekaio. ⁴Puuua ki ku'itapisi kaarenae o'yeniaipua tarachio

sekachiopua tiame,
yooma tetepunasa
siisimiriaipua,
yooma pipiripi
pihtunaka ihpapasa.

Wa'a ihsiamekopa
pu'kao, ka'chi
yorame
erakoretiaipua
wa'asi, wa'a
mochikameeopua
ti'tijoeri. ⁵Wa'a

*Eesusio muuwaeme na'arari muitekame
siinasika naaepani. (5:3)*

iintosaapua yooma tukawari ojawiriaipua, mukuteso wahjipame toaniachi siinakao, kaawichiami oikaopua tiame, temosochiami tiame momotochisika, tísia kokosa ijikisika. ⁶Ihjia wa'a eename tetewapa Eesusio, mehka ihtoi u'masika eenakao, chopokorieka weripakaopua chokichi, ⁷chaanerepua Eesusio, ki ku'ita sisinaka:

—¡Eesúsiii, te'ta te'pa eename Riosichiii, ka'te no'o te'ta kokosa yoramitiamua! ¡Neeea aamoo te'ta tesiwa cheeka aamo itaniamepua, ka'chi no'o yoramichiopua kokosakao!

⁸Wa'a cheeka nayeware na'arari tijoечи kahtiaemea, Eesusie eee cheeka teritiaemekapaopua:

—¡Muuu na'arari tijoeturi, ikanati machenasa muuua pu'ka tijoecho!

⁹Eesusia terisapaopua pu'ka na'arario, iinatukerepua pu'kao:

—¿Achini teewaeme muuua?

Waikao na'araria nehjiarepua cheekao:

—Reejioni tewaniame teemea, ki ookapikai tiipa.

¹⁰Waikaopu na'arari tijoeturia, naaracheka itaneriaipua Eesusio, ki se'wiami ahpo uhjurapuaichiopua wa'ao, apochi ki ookapi tiiao.

¹¹Nape wa'api wa'a kahjena kaawichiamioio, ki ookapi koowi ohjopa wa'ao, ¹²wa'a ahpo uhjuranurarepua ahpo ki ookapi tiia ahjamo, eee cheeka:

—Wa'a pu'ka koowichioi taamo uhjuramitiapua, pukachi koowichi taamo muimichioo —cheeriamo puuua.

¹³Waikao Eesusia wa'a uhjurarepua koowichi. Wa'a uhjuratiapa nanaarari ti'tijoeturia, pukachi muirepua koowichi, tijoechi puuyanatiapaopua. Waikaopu ooka miiri ahka koowia, pu'ka nanaarari apochi muitiaapao, tahpitika noonoikao, ki muenati ujumarepua tekoratamio. Wa'a noonowikaopua, yooma wahjiparepua tekoratatipo ruhjika, pa'wechi neerochi ruhjika si'rika.

¹⁴Waikaopu koowi inatiamea, ahpo mochiwachi ujumasirepua yooma tuuyemia mochiwachio, yomachi o'okapi mochiwachiamiopua tiame. Waikao yooma wa'ami ohjoemea, wa'a e'enarepua pu'ka ikitia ne'nemia. ¹⁵Ajasisaapa Eesusi ihsiriachio, puuu nanaarari ti'tijoeturi iinueriamea pa'akachio, ehpeo yachapakame yasarepua wa'a Eesusi ihsiachio, kaaweruma wakiraeka wa'asi. Waikao wa'a e'enakamea wa'a iintoriopua Eesusio, tísia seeweparepua pu'kao. ¹⁶Puuu pu'ka yooma wa'a ikitiame tetewikamea, yooma tuuyerepua wa'a e'enakame ne'nemio, aachin teererio puuu tijoe ki ookapi nanaarari ti'tijoeturi apochi ohjoeria, koowioi achipu noonowiriopua tiameo. ¹⁷Waikao wa'a e'enakamea wa'atiame tuuyetiapa Eesusi iintoriaopua tiameo, tísia seewepakaopua Eesusio, utewaeme itanerepua chaachapakao:

—Se'wi siimitiamua i'wao, sewinachiami akipaka.

¹⁸Ehjepao pawekakerachi moenoí Eesusio, puuu na'arari apochi ohjoeteriamea, utewaeme itaneriaipua Eesusio, ahpo yeetomichio, ahpo simiyachio. ¹⁹Nape Eesusia ki e'rapa chiiao, chaanerepua pu'kao:

—Muuua no'ramitiapua ohso kaawe, aamo pehtewachi aamo tetejimachi. Muuua aamo ta'pewachi asisaapa, yooma tuuyemitiapua pu'kao, Riosi amochi iintoria, achini iintoka Riosio, aamo tesiweriopua.

²⁰Waikaopu tijoea, ahpo petechi no'rasaopua, yomachi Reekapori weechiami mochiwachi oirepua tuukao, yooma ihta itapiti ahpo Eesusie, kaawe iintoretiaopua. Waikao mochiwachiami ohjoemea, tísia peenia e'reka inamurepua Eesusi iintoriao.^e

Airo tewaniame maarara; Aata oowitiame Eesusi wisasoriwachi ihchepakame tiame

(Maateo 9:18-26; Ruuka 8:40-56)

²¹Eesusio eenechi pe'ku paonasoopua pa'wechio, muuwaeme napawirepua pa'wesuwe tekiriachio. Wa'a neerosue kahtioi Eesusio, ²²wa'a eenarepua aata tijoe Airo tewaniame, puuua wa'a

e 5:20 Reekapori chaniwamea, Oosa Mariki Mochiwarieme, chanika chaniwamepua.

mochiwachi napawikarichi paamiratuame enerepua. Wa'a tewakapa Eesusio, chopokorieka weripaka taweminao, chaanerepua Eesusio:

²³—Paamira, tísia yaapi e'raka eenakamene amochio, amori mukuyame teekane no'o maara petechi. Wa'a simika ahjachi seekarepajeraninia saumichio, ahjame weritomichioipua pehjo.

²⁴Waikao Eesusia wa'a simirepua ahjamao. Nape poeechi nokisinioio, muuwaame tahchiam e ajatoriaipua Eesusichio. ²⁵Wa'a naasipa muuwaame nokisiniachioipua tiameo, wa'achi weritoriai aaata oowitiameai, erawisu kokoriame. Puuua wa'a teerekaopua, oosa mariki aampa ooka paaumpari wa'a tiame enerepua wa'asi. ²⁶Ki ku'witapi aiwakame eneriaipua wa'asi, ki ookapi me'merikochi oiyai wa'asi, wa'api teerekame eneriaipua, kihta sauka, ki ookapi toomi na'atakaipua. ²⁷Ihji oowitiamea, Eesusi sautiam e inamukapaopua, wa'achi eenakame eneriaipua, Eesusie sautetiam e itipinariapa tiame. Pukaepa Eesusi ahjama nokisiachi ihtoaipua naasipao, Eesusi wisasoriwarachi ihcherepua, káátisia saunareka. ²⁸Ihjia wa'a e'raka ihchepasaapua Eesusi wisasoriwachio, saukame itipirepua: “Eesusi wisasoriwachi ihchepakaio, saukame itipimania”, e'rakapa. ²⁹Wa'a e'raka ihchepasaopua

Eesusi wisasoriwachio,
saukame itipirepua
ikanati. Ikanati teewekame
saarepua ahpo erawisuao.
³⁰Waikao Eesusia ahpo
utewari u'yetia saakapao,
ku'rika chaanerepua apochi
tahchiam e muuetoao:

—¿Aatanapu
noochi ihchepakamea,
wisasorichio?

³¹Nape masiteraa
chaachaparepua:

—Nape Paamira, tetewameai muuua amochi tahchiam e ajatonio amochi ijichepaka, ¿iinatumemua: “¿Aatana noochi ihchepakamepua?” —cheeka?

³²Wa'a cheesapa Eesusia, neneku ne'nesao, apochi ihchepakame wisasoriwachi ne'neparepua oowitiame. ³³Waikao oowitiamea ahpo nane'retiamekapapua Eesusieo, chachapia ihsika majakao, chopokorieka weripakaopua, apoe ihsirio tuurepua. ³⁴Waikao Eesusia chaanerepua oowitiameo:

—No'o maalala, saukame itipikame muuupa, noochi te'ta paparakamekapa. Wa'a chaanesaapa chaanerepua tiameo: Kaawe eratoka ehpeo, no'ramitiamua aamo petechi.

*Oowitiame kokoriame Eesusi
wisasoriwachi ihchepani. (5:28)*

³⁵Iiweta Eesusi oowitiame naewaka ihsiaio, wa'a e'enariame aaata kooriaa, Airo ta'perachi o'inia e'ename. Puuuu chaachaparepua Airoo:

—Aamo maaraapa, kiterepakamepua wa'asi. Kihtawichio noonotepuame taamo Paamira masitaria wa'asi, taamo ta'pechi siimichioopua wa'asi.

³⁶Nape Eesusia wa'a chaachapoioopua pu'ka kooriao, chaanerepua kuita noonorao:

—Ka'te paache yuuwesipa muuua, te'ta paparapuachepua muuua, Riosichio.

³⁷Waikao Eesusia ki yeetokaopua wahjachio, naatiche i'toka simirepua, Peero, Saantiao, Waani Saantiao poonira tiame.

³⁸Ehjepamio, Airo ta'perachi ajasitioiopa, ne'ku ohjoame tewarepua wa'a mochika inatiameo, weeru chaachapaka naarakokao. ³⁹Waikao Eesusia yooremina pakisaapua kutewe po'yachio, chaanerepua wa'a po'yachi neesetoka mochikameo:

—¿Achinikai naarakoame eemea? ¿Ki oowera wa'a tiiai tiamepua kochikache? Kiisi mukukamekaitepua.

⁴⁰Nape wa'a chiopa Eesusio, a'acheretupua wa'a mochikameeopua chokichi. Wa'a cheesao Eesusia yooma puuyanarepua wa'a neesetoameo, ma'chisi machenaka tiame. Waikaopua pu'ka kutewe noonorache i'tokaopua yeeyera tiame, ahpo ahjama ohjoameopua tiame, eenechi pakirepua yooreminao, kutewe po'yachio. ⁴¹Pu'kao sekachi chapikao, cheerepua:

—¡Talita, cumi! —eee cheeka chaniwamepua: ¡Kuita, aamo chaanenane, werisi!

⁴²Waikaopua kutewea oosa mariki aampa ooka paamuamea, oijenarepua eenechi ahjaka. Wa'a iika werisisaapua, oisirepua eenechi. Puuu a'achekamea waikao, sewina ijikirepua tísia kaawe erapaka, tísia peenia tiame tetewa Eesusi iintoriao. ⁴³Nape Eesusia waikao pu'kao, utewame chaanerepu pu'kao, kiisi ahpo tuupuaichiopua wa'a ahpo iintoriao, aaataoi. Waikao Eesusia, pu'ka kutewe ahjatesaopua, ko'kotenurarepua pu'kao.

Eesusi Nasare mochiwachi ihsia

(Maateo 13:53-58; Ruuka 4:16-30)

6 Wa'a o'iniaio Eesusia, ahpo weewachi no'rarepua ahpo masitewa ahjamao. ²Wa'a asisaapa ahpo weewachio, resipuniachi taawechiopua, wa'a napawikarichi o'inerepua masitekao. Wa'ao Eesusi keepukamea, ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua ahpoo:

—¿Akatia tísia penipakame ohjoare ihji tijoea, i'ka itapiti ki ookapi peenia ihsiwaopua? ³¿Naakona ki naatikosapu ihji tijoea,

kapintero Maaria taanara? ¿Ki Aakowo pa'chirapu ihjia, ki Oose, Uurasi, Siimoni tiamepu tiamea, pu'ka poponirapuaa? ¿Kikosa ihji tijoe pipiniraa, i'wa ohjoemepua tiame taamo ohjoekachi?

Wa'a chaachaparepua ki kaawe e'erakoapa Eesusi masitiao, kiisi paparaniamekapa Eesusichio. ⁴Waikao Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua pu'kao, chaanerepua:

—Yomachi yooreka tetewiniame Riosi nayewatuamea, nape ahpo ohjoekachiopua ka'i, ahpo tetejimarichioi, ahpo wa'api petechioi.

⁵Pukaepa kihta a'chi ihsime e'rarepua wa'ao, ihtaoi peenia ihsiwaopua Riosieo. Wa'a mochikameo kiisi pichikenariopa apochio, paikapioi sautesa kokoriame, u'matorepua wa'ao. ⁶Wa'a te'tiopa Eesusia wa'ao, kiisi kaawe eratoka u'matorepua wa'ao, eee tiame inatasika pu'kao: “¿Naakona ahkasi wa'a te'tiame ihji ti'tijoeria?”

Waikao Eesusia wa'a o'inia u'matosapao, yooma wa'ami waapiami simiterepua masitekao, Riosi ye'karichi simiyame tuuyewariopua, ahkaoi ahkasi ti'tijoeekachisi, mochiwachiamio.

Eesusia ahpo ajawaria, Riosi ye'karichi simiyame masitemichio uhjurani

(Maateo 10:5-15; Ruuka 9:1-6)

⁷Ihji Eesusia ahpo ajawariao kaawe tuuyesaopua pu'kao ahpo yoramiao, o'okache uhjurarepua mochiwachiamio, ki ka'karuma tijoeturi puuyanemichiopua, ti'tijoechi mochikame. ⁸Ahpo siimpachiwichio kihta i'toka siimpanurerepua, teesorache makoka ahpo sekachio, kihta mokewarioi i'tokaopua, nutukaoi kihta i'toka, toomioi kihta i'toka ahjae taripuameo, ⁹kaakaoi ahpoche chuhchaka ohjoa i'tonurerepua, wakiraoi ahpoche chuhchaka oiya i'tonurerepua. ¹⁰I'kao eee chaanesa uhjurarepua tiameo:

—Aata ta'pechiami ajasisaa, wa'ache mochisa uumatomitiapua wa'ao. ¹¹Wahka pirenachi mochiwachi aamo ajasiriachio, ki kaawe aamo uutioopua ki inamunareka aamo masitio, puuyasaapua wa'ao, aamo tarachi pechichisa uumatopuapua wa'ao. Wa'a aamo noonoiupua, nane'remichiopua pu'kao, ki kaawe erakoka aamo uumatoamekopua wa'ao, aapoe nane'remeripua epeche ahpo ikimeriopua aiwari kokosario ki Sooroma Oomorachitia, kiisi inamunareriopa, aamo Riosi kaaweruma tuuyewario.

¹²Waikao Eesusi ajawatiaamea siimpasaapa, yomachi sisinamurepua Riosi kaaweruma tuuyewario, Riosichikamera e'enamichio paajuteka, yooma apochi ki kaaweruma tiiao, Riosichi tuusa pichiwa toinariameko tuuka, yooma ahpo ki kaaweruma noonowiriao, cheriwepuwichiopua. ¹³Puuu Eesusie uhjuratiameapua tiameo, ki ookapi nanaarari ti'tijoeturi puuyanarepua ti'tijoechio ooweruchiopua tiame, kokoriameoi ki ookapi sauterepua tiamé Riosi utewario, ooriwo nerosowi chuhchesikao.

Waani Paatori meritame

(Maateo 14:1-12; Ruuka 9:7-9)

¹⁴Te'ta Eerore yawichia, Eesusi tísia sautiame inamukapao, tísia Eesusi nayewaniame yomachiamio, tuuyerepua mochiwachi mochikameo:

—Puuu Eesusi tewaniamea ti'tijoeo, Waanikotinia Riosi nayewatura eenechi ahjakame, pukaepa sautewa utewari iinuemepua.

¹⁵Nape aaata wahjachia chaachaparepua ti'tijoerio:

—Ka'i ki puuupua. Eeriakamera puuua, eenechi i'wa weechi eenakame.

Wahja wahjachia tiame, chaachaparepua:

—Naatikamera puuua, aaata ehkoriaami Riosi nayewaturao, i'wa weechi eenakame.

¹⁶Nape Eerorea wa'a chaachapanioiopua, cheerepua ahpo chokichi mochikameo:

—Ka'chitia piirechipua. Waanitarukamera puuua, te'ta pichiwa, pu'kao nooe mo'ora tehpunenureria, ehpeopua eenechi ahjakame.

¹⁷Eerorea, Eroria iintowachi karichi yahchakame eneriaipua Waanio, kaarenae o'yeraeka. Eerorea Eeripe uupira ahjama neewikame eneriapua, ahpo pooni uupieria. ¹⁸Waania Eeroreo chaanekame eneriaipua:

—Muuua aamo pooni uupirao, kiisi uupietame teereriaimua, wa'a iintokapao muuua, kiisi kaawe iintokamemua Riosichio.

¹⁹Pukaepa Eroriaa Waanio, nekamuchiame eneriaipua pu'kao, merinareka tetewame, nape ka'chi ikime e'rariaipua wa'a e'raio.

²⁰Eeroreapua Waanio, Riosi nayewaturakopaopua pu'kao, seeweka tetewame enerepua pu'kao, Riosie kaaweruma tijoekopaopua tiame. Wa'a tiiachipa seewiaio, ka'chi yorapuawichio neesetoriaipua Waanio. Ki kaawe pahtiaipua Waani chiia Riosieo, pu'sereka keepuame eneriaipua Waanio. ²¹Nape Eroriaa, tewarepua piie taawechi ahpo iintomiachio, Eerore ahsepatioipua paamupari pahko. Eerorea yooma paajuteriaipua waikao ahpo ye'karichi yawichituameo, Arirea ohjoeme tiamé, weruma te'terame ti'tijoeri. ²²Eroria maararaa yawimia pakiriaipua pahkochi koi'rachioipua, Eerorea tísia pu'serekapa pu'ka yawiriao, yooma wa'a mochikame inamuachio, chaanerepua ahpo piisi maarao:

—Ihtaoi aamo no'o itanesoo, aamo kiamania, ²³ahkasi no'o nuurari naasipasioi yawichiwa.

²⁴Waikao piisi maararaa, ikanati ahpo yeeyechi simikao, iinatukerepua ahpo yeeyeeo ihtana itanejeraopua yawichio. Waikao yeeyeraa chaanerepua:

—Waani Paatori mo'ora itanemitiapua.

²⁵Waikaopu Eroria maararaa, yaapi eenechi pakisaopua yawichi kahtiachio, chaanerepua pu'kao:

—Ehpe wa'api no'o kiajeraninia pehtorichi yachasao, Waani Paatori mo'ora tehpunasa.

²⁶Waikao yawichia wa'a chiipa ahpo piisi maaraa, tísia iiyana eraparepua apochio. Nape yooma paajutetiame inamuachi wa'a cheekamekapaopua, ka'chi ikime e'rarepua ka'itanariaio. ²⁷Wa'a tiichipa yawichia, ikanati uhjurarepua piiripi ahpo soontaro, Waani mo'ora tehpunasa upamichiopua, pehtorichi yachasa. ²⁸Waikao soontaroa wa'a akiparepua Waani mo'ora upamia. Puuu soontaroa Waani mo'ora upasaopua, Eroria maararaa ki'yarepua, pehtorichi yachatiame. Waikaopu kutewea, ahpo yeeye ki'yarepua pu'kao.

²⁹Waikao Waani na'naritoamea, Waani meritiame nane'rekapao, wa'a e'enarepua Waani weerewara i'tomioa, wahjipame toaniachi tekimia.

Mariki miiri ti'tijoe Eesusi ko'koteria

(Maateo 14:13-21; Ruuka 9:10-17; Waani 6:1-14)

³⁰I'ka ikitiame u'matosoopa, Eesusi yomachi masitemichio uhjurariaa, eenechi e'enarepua Eesusi kahtiachio. Waikao Eesusi uhjurariaa, yooma tuuyerepua Eesusio, achini teereriopua ahpo ohjoriachi nokariao, yooma mochiwachiami ahpo masiteriachio.

³¹Nape wa'a Eesusi kahtiachio, naapi nonowasika wahjachi enapasiamekopaopua ki wahjika, ki toiwamekapapua ku'itapioi ko'komichiooi, chaanere Eesusi ahpo ajawariao:

—Nahpe no'o ahjama, yuuweekachi siimpapuapu, ku'itapi resipumia.

³²Wa'a iintore Eesusia waikao ahpo ajawaria yeekao, pawekakerachi mo'moenasao, paonamina ooruchi resipumia. ³³Nape muuwaeme ti'tijoeri Eesusi ahka suwenamiachi nane'rekamea, wa'a uumparepua paonamiachi puuyemia. Wa'a paonamiachi siimpoio pu'kao, ahkaoi ohjoeme ahjama na'peparepua, ahjama siimpamia siimpachi. ³⁴Pukaepa Eesusi wa'a tekiyaiopua suwenakao, muuwaeme mochikame tewarepua wa'ao, ahpo puuyeka mochikame. Waikao Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, tísia tesiwa e'reparepua pu'kao, tísia tesiwa te'tiamekopua pu'kao, po'wa ki tepuniamechitia neesetoka. Wa'a iikapa Eesusia, wa'aapechi simiterepua masitekao, ki ookapi itapiti Riosichi simiyame nayewaka. ³⁵Aarikopa wa'asi Eesusi ajawariaa, Eesusi naaepakao chaanerepua:

—Masitari, tísia ariwanipua wa'asi. Ki waapi ooruchi i'wao. ³⁶¿Ki kaawejoare nonorapunia i'wa e'enakameo, kooame tarisimichiopua wahka mochiwachiamio?

³⁷Nape Eesusia nehjiarepua:

—Ka'i. Eeme ko'kotemeripua pu'kao.

Nape aapoeo chaachaparepua Eesusio:

—¿Pu'ka kehkiwichio tarijeranimua kooame, ooka siento taawechei yowiniame toomi tehki, yooma ko'kotepuamewichioo?

³⁸Eesusia waikao, cheerepua:

—Ne'nemitia eemea kehkisa kooame iinueniame i'wao.

Eesusi ajawariaa e'enasaapa, chaachaparepua:

—Mariki paani wa'api maaniamepua i'wao, ooka wa'api so'chi tiame.

³⁹Waikao Eesusia pu'ka muuwari wa'a e'enakameo, pa'paikapichi mochipanurerepua pu'kao, paasepo siionachio. ⁴⁰Waikao wa'a chaanetiaapa, wa'a teeka mochiparepua pa'paikapiche, pipie siento ahsieme, wahja o'oka weerewa aampa oosa marikisi. ⁴¹Waikao Eesusia pu'ka mariki paani uusao, Riosichi ne'nepakaopua tewekachio, cheriwema kiasapa tewekachi No'noo, ahpo ajawariao chi'wanasa ki'yarepua pu'ka paanio, so'chioipua tiameo, naachutamichio ki'yarepua. Waikao Eesusi ajawariaa, yomatiamе wa'a mochipakame muuwari, naachuterepua, pu'ka paaniopua, so'chioipua tiame. ⁴²Pukae kooame naachutatiameopua, yooma posakame itipirepua, ahkasi soparamesi. ⁴³Puuu ko'kotiamе chi'wapame soparakamea, oosa mariki aampa ooka wa'wari weeweruma pochikame, na'poaretupua paani soparakameopua, so'chi tiame. ⁴⁴Pu'ka paani ko'kakamea so'chi tiame, mariki miiri u'matoame, enerepua ti'tijoe.

*Eesusi mariki miiri ko'koteriachi,
soparakame na'poani. (6:42)*

Eesusi nerojampa ihtoria

(Maateo 14:22-27; Waani 6:16-21)

⁴⁵Neipa i'kao Eesusia, ahpo ajawaria pawekakerachi mo'moenapusaopua, We'saira mochiwachi paonanurarepua pahcha, wa'a weruma neeroi maaniachioipua, ahpoo pu'ka ti'tijoeri wa'a muuweeriao, nonorapuachisi. ⁴⁶Neipao nonorapusaapa Eesusia pu'kao, kaawichi moenarepua pehji, ahpo Noonoma nayewamia

tewekachi kahtiamé. ⁴⁷Ariwatoipua pehji pawekakeraa, naasipapo pa'wechi ihtoraipua pehjio, Eesusio weeechi itipirioipua pehjio, piineri. ⁴⁸Eesusio pu'ka muuwari nonorapusaapa, paaomi nokisiamé tetewarepua ahpo ajawariaopua pehjio, tehki nokisiamé pawekakera ka'kepusikaopua, natepaka nokisiamekapapua eekao. Ehjepamio Eesusia, marikarowaopua wa'asio, nerojampa weritoka eenarepua ahpo ajawaria nokisiachio, u'matome iintokaiopua weriparepua. ⁴⁹Nape ajawariaa wa'a ihtoame tetewapa Eesusio nerojampa weritoameo, naayuri maaekaopua pu'kao, siinakorepua tísia majakao. ⁵⁰Nape Eesusia wa'a chaachapoio majakao, ikanati nayewerepua cheeka:

Eesusi ajawariaa, Eesusi nerojampa ihtoame tetewani. (6:48)

—¡Ka'te majako eemea! ¡Neeekaite puuua! ¡Iika yachapasa eemea, aamo majaya erakao!

⁵¹Ihji Eesusia pawekakerachi moenasaopua, teeweterepua eekao. Waikao Eesusi ajawariaa tahpitika eraparepua, wa'a tiame tetewakapa Eesusi iintoriao. ⁵²Kiisiki pahtiamé eneriaipua pehjio, aatana te'takoopua, Eesusio, Eesusio ki ookapi ko'kotekame tetewikameai. Puuua ahpo pahtemiao, peewame eneriaipua pehjio.

Eesusi yachapateria kokoriame, Eenesare mochiwachi ohjoeme

(Maateo 14:34-36)

⁵³Wa'a pa'wechi paonasaapua Eenesare weewarachi ajasisaapua, wa'ao pa'wesuwe o'yesapa pawekakerao, wa'a toarepua pu'kao. ⁵⁴Eesusio wa'a tekisochea pawekakerachio, machiretupua muuwarieo. ⁵⁵Wa'a iikapa ti'tijoeria, ahpo ta'pechiami ujumasirepua, ahpo kokoriame ijinuwaeka i'noramia, yomachiami mochiwachiamipua, ipetachi tekitoka upamia. ⁵⁶Waikao ahkai eenoio Eesusio, teesa ohjoewachioi, wekapi ohjoewachioio, pipiripi ohjoewachioio tiameo, ahkai u'matomiachi pooechiamio, poowesue tootowariamepua kokoriameo, tísia tesiwa chaachapaka Eesusichio, teesaoi Eesusi wisasorirachi ihchepajeraka, saukame itipitemichioipua ahpo kokoriamewao. Waikamio, yooma Eesusi wisasoriwachi ihchepakamea, saukame itipiriamepua, ahpo kokorewao.

Itapiti ki ka'karuma enepatiame aaata iikachio

(Maateo 15:1-20)

7 Pa'parisero ti'tijoea, ookapi iyoteri ti'tijoe Eerusareni ohjoeme yeeka e'enakamea, Eesusi naaeparepua. ²Ihjia ookapi Eesusi masitera ki paanikosa koayopaopua, Moisetaru nuurari chiiachitiao, na'arerepua Eesusi ma'masitewarao. ³(Puuua na'arerepua pu'kao, ki koayamekapa ki weesa paanikosaapua pahchao, ko'komiao. Puuu parisero ti'tijoea, yooma i'isaeri ti'tijoeriapua tiamea, pu'ka ehkoriaami Moisetaru nuurari chiia, iyorika mochitoamekapa pehjo. ⁴Ihjia tiameo, te'ta muuwari nehjiwachi no'rakaiopua, tísia kaawe paanikosa koayame eneriaipua. Ihjia tiameo, weeka iinueriaipua tiame itapiti ahpo iyoriva nokayao, i'ka eee nokiwamechitia: paasoo tísia kaawe papakoniamie, piicheri, pehtoriopua tiame, oronse meetari kaajete, ahpo kochiyachioi, kaawe wichotiame ipetiachi.) ⁵Pukaepa pa'pariseroa iyoteri ti'tijoea tiame, pu'kachi simiyame iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Achini iikai aamo ma'masiteraa, ki taamo ehkoriaami nokariachitia nokayamepua? Puuua ki Riosichi iyorikao, kiisioi te'ta paanikosa koayamepua.

⁶Eesusia wa'a chaachapao, nehjiarepua pu'kao:

—Isaia ehkoriaami Riosi nayewatukamea, ma'chiamie cheeka iyoteriaipua, i'ka Riosi chiiao:

Ihji ti'tijoeria no'o kaawe chaachapanipua chuwaechoe,
nape puuua ahpo iikachi yooremao,
tísia mehka tiiai chaachapamepua noochio.

⁷Puuua tísia iyoriameka nokayai,
noochi simiyame masitekao,
kihta kaawerumakaitepua ahpo noochi iyoriva nokayao,
pu'ka masitiao wihtukikapa, aapoe erakowachiche machename.

⁸Eemea wa'a nokakao, toayamepua Riosi ka'karuma nuurario, aamo wa'api erakoakamera yoranarekao, aamo ehkoriaami noonori noonowiriachitia.

⁹Eemea aamo ehkoriaamichitia nokaria yoorao, ki ahsepari yooramepua Riosi te'ta kaaweruma nuurariopua, ¹⁰i'ka eee chiiachitia: “Aamo noono aamo yeeyeopua tiameo, ka'karumako tuupuapua, aaata ahpo Noono na'ara cheekamea, ahpo yeeyeoiopua tiameo, meripuamechi puuua.” ¹¹Eemea ki e'wiamapua pu'ka Riosi kaaweruma nuurario, ki yooлека tetewamekapa aamo yayawao. Eemea ki ku'yamepua aamo yayawao, pu'ka yooma aamo iinuekao, Riosi iinuwarako tuuka. ¹²Eemea wa'a tiame masiteka aamo tatanao, ki utewa yorapuameko tuuyamepua, ahpo yeeye ku'ipuaopua, ahpo noonoi. ¹³Wa'a te'tiapa eemea Riosi te'ta Riosi nuurario, kiisi kihta

nateyame iintamepua, pu'ka ehkoriaami o'inia aamo te'teretoria teetoapa pehji. Wa'a nokisika eemea aamo tijoetusiachio, aamo tatanachi toisiame eemea, i'ka ki ahpo yayawa yoorepuaopua. Eemea, ki ookapi wa'a te'tiame nokaka mochitoamepua.

¹⁴Wa'a chaanesapa Eesusia i'isaeri pa'pamiratuameo, ahpo waapi paaesapa wahjachi ti'tijoeo ooweruopua tiameo, chaanerepua pu'kao:

—No'o kaawe keepumitiapua i'kao, nape kaawe inataka, kaawe aamo pahtemichiopua: ¹⁵Ihtaoi ma'chi eenaka amochi pakiyamea, ki aamo na'itutiamepua Riosichi aamo kaawe teerewao. Aamo Riosichi kaaweruma tiia na'itutiamea, naatipua, aamo ki kaaweruma chiiakamera, aamo iikachi o'inia eenamera. ¹⁶Eemea pahtiameneesaa, pahtepuapua i'kao, no'o aamo cheeriao.

¹⁷Eesusi toisooa pu'ka ti'tijoerio, petechi pakisooa, Eesusi masiteraa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Achini cheeka chiimua ma'chi eename tamochi pakiyameo, ki na'itutiamekoopua taamo Riosichi kaawe te'terewao?

¹⁸Eesusia chaaneka nehjiarepua:

—¡Aa eemea, kiisi pahtekame eemeai pu'kao? ¿Ki nane'riame eemea itapiti aamo rupitua, ki iikachisi pakiyamekopua pu'kao, ¹⁹ki aamo iikachi te'ta pakiyamekopua pu'kao, aamo e'rariwachi? ¿Ki nane'riame eemea topachikamerache u'matoamekopua pu'kao, siwachituche, neipao pu'kao machenamekopua weerewachio?

Wa'a cheekao Eesusia, cheeka cheerepua yooma ihtaoi kooame enesaa, ka'chi tiameko tuurepua ko'kotiaio, Riosichi kaawe te'terewao.

²⁰Cheerepu tiame:

—Puuu tijoe ki kaaweruma erapatiameta, tijoe chu'warachi machenamekamerapua, puuukamerapua, taamo Riosichi kaawe te'terewa na'itutiamea. ²¹Puuu taamo ki ka'karuma erapatiameta, taamo iikachi o'inia machenamepua, te'ta eratewarachi, yooma ihta suuwe erapori iintonarewa eraniamea, ichikonarewaa, tijoe ko'inarewaa, yooma ihta ki ahpo iinuwa iinuwanarewaa tiame, ²²yooma ihta na'ara nokinarewaa, wihkuenarewaopua tiame, nawajinarewaa, piirechi iinuwa ikotunarewaa tiame; taamo aaata pukamina na'ara chaachapanarewa, weruma ahpo uunarewa, ki inata nokinarewaa tiame. ²³Yooma ihta aamo yooremina o'inia eratiamea, taamo na'itutiame taamo Riosichi kaawe teerewao.

Seenu oowitiame, Eesusichi paparakame

(Maateo 15:21-28)

²⁴Wa'a o'iniaio Eesusia, Tiiro mochiwachiami akiparepua, Siironi mochiwachiami tiame. Wa'a asisaapua, aaata petechi pakiriaipua kiisi ahpo nane'rejereka aaataeo, nape ka'chi iika wa'a ikime

teererepua. ²⁵Ikanati wa'a eenarepua aaata yeeyera, ahpo kutewe na'arari yahchame u'paka. Puuuu ikanati wa'a eenaka Eesusi kahtiachio, chokichi chopokorieka weriparepua. ²⁶Puuu oowitiamea, seenu weeechi ohjoeme enerepua Sirojenisi tewaniachi. Wa'a iintoka puuu oowitiamea, Eesusi itanerepua ma'chipasemichioopua, ahpo kutewewachi kahtiameopua na'arari. ²⁷Nape Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Nape kukuchikamera ko'koteniamepua pahchao. Ki kaawepu taamo tatana ko'koamiao, chuhchurikamera kipoteniao.

²⁸Nape puuu oowitiamea wa'a chiioi Eesusio, cheerepua:

—Pichiwa wa'atepua Paamira, ahkasi chuhchuri koayamepua, kukuchi koayoi meesatere ruhjitiao.

²⁹Waikao Eesusia chaanerepua:

—Kaawe cheeka nehjiakame muuuu. Aamo tísia kaawe cheeka nehjiariawichioo, aamo kuteweapa yachapakame kahtiame puuuapa aamo ta'pechio. Kaawe eratoka no'ramitia muuuu. Puuu na'arari aamo kutewechi yasariameapa, toarepua pu'kao wa'asi.

³⁰Waikaopu oowitiamea, ahpo ta'pechi asisaapapua, saukame tewarepua ahpo kuteweo, ta'iria po'yame ahpo kochirachio.

Eesusia yachapatena aaata nakapi ni'o

³¹Eesusia Tiirro muuwari mochiwachiami oiyai mchenasaapua, Siironiami u'matosapua Reekapori weeechi mochiwachiami tiameo, Arirea weruma neromanichi eenarepua, wa'ao pa'weka tiiachi.

³²Wa'a asisoopua Eesusio, wa'a u'yeparetupua piiripi nakapi ni'o.

Puuu nakapi ni'o u'yepakamea Eesusio, ahpo tesianurerepua pu'ka nakapi yachapateka. ³³Waikao Eesusia poanachi i'toka ki tijoe tetewachi pu'ka nakapio, nakachi suhturepakapua, sekachi akachupasaopua tiameo, sutue chachaterepua yenichi. ³⁴Waikaopua tewekachi ne'nepaka weeru panisukaopua iwiwao, nakapi ne'nepakaopua:

—¡Ejata! —chaacharepua eureo naewaniachio, puuuu: ¡Wahjosa!, cheeka chaniwame.

³⁵Wa'a chaanetiache nakapia, wahjorepua nahkarao, kaawe inamupakao. Yeeniraai wi'ropakao, kaawe nayewarepua.

Saukame itipirepua wa'asio. ³⁶Waikao wa'a iintosaapua, ki aaata tuuyenurarepua ahpo iintorio; nape wa'a chaanetiai nakapi sautetiamea, newitoka tuusirepua.

³⁷Waikao inamukamea ki nu'uti peenia erakokaopua, chaachaparepua:

—¡Tisiwa peenia ihsiamepu tijoea, ahkasi tísia nakapikooiopua, inamutiamepua; ni'ooio nayewatiamepua tiameo, kiisi maaepori tiiamekoipua!

Eesusi naao miiri muuwaepakame ko'koteria

(Maateo 15:32-39)

8 Piire taawechi Eesusia, ki ookapi napawirioi ahpo oiyachio, Eesusi masitia keepumiao, i'kao kihta ko'kome te'tioi, chaanerepua ahpo ajawariao:

²—Neeea tisia tesiwa e'riamenia i'ka ki ookapi i'wa no'o masitiachi napawikameo, paika taawe i'toamekopapua no'o ahjamao pu'kao, yooma soopariopa wa'asi ahpo ko'kometio. ³Wa'atia no'o nonorapusoopua pu'kao ki ko'kotesao, wahka pooechioi wahjipamaoipua toore, kai waapisi e'enakame ihji i'wa e'enakamea.

⁴Eesusi ajawaria waikao iinatukerepua:

—¿Nape ihtana ko'kotetariapua, i'wa ki ti'tijoeekachio, ki'tiachiopua ahka taripuachio ko'kotepua?

⁵Waikao Eesusia iinatukerepua ahpo ajawariao:

—¿Ihkina paani itipitiame eemea naaju?

Aapoeo chaachaparepua:

—Oowisaniche paani.

⁶Waikao Eesusia pu'ka muuwaeme e'enariameopua, wehchi mochipanurerepua pu'kao, yoomahka. Waikao Eesusia wehchi mochipasoopua, ahpo sekachi uusaopua pu'ka oowisani paanio, tewekachi ne'nepasopua, cheriyema kiasaopua ahpo Noono, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka paani chi'wanasao, yooma wa'a mochipakameo, naachutemichioipua. Waikaopu Eesusi ajawariaa, naachuterepua yooma muuwario. ⁷Wa'a ikisaopua Eesusia, so'chi paikapi maniriopa tiameo, ahpo Noono cheriwema kiasaopua, ahpo ajawaria ki'yarepua pu'ka so'chioi, naachutamichio tiameo. ⁸Yoomahka ko'kosepatioopua wa'asi, ahkasi yooma ta'iria itipiwachisiopua, pu'ka ko'kotiamе soparakameopua, ahkasi oowisani weeweruma wa'wari popochiame, na'poaretupua. ⁹Puuu wa'a ko'kakamea, kiiya naao miiri enerepua, ti'tijoe ooweru kukuchi tiame. Ehjepamio Eesusia wa'a iintosaapa nonorapukaopua, kaawe eratonurerepua pu'kao. ¹⁰Wa'a iintosaopua Eesusia, pawekakerachi mooenasaapua, Ramanuta weechiami akiparepua, ahpo ajawaria ahjama.

Parisero ti'tijoea, Eesusi peenia ihsiwa iintojerani

(Maateo 16:1-4; Ruuka 12:54-56)

¹¹Wa'a Ramanuta weechi ohjoniaio, parisero ti'tijoea Eesusi naaeparepua. Puuua naaepasopua, o'inerepua Eesusio nekakoa chaachapaka. Wa'a chaachapakoapua parisero ti'tijoea Eesusio, itapiti peenia ihsiwa itanerepua, ahpo Riosichi eename

pichiwatame. ¹²Eesusia waikao weeru panisusaapua iwirao, chaacharepua:

—¿Aatia ehpe taawechemi mochikame ti'tijoeria, Riosi peenia ihsiwache ahpo tetewitejeramepua, no'ooche akana o'inia eename ma'chitame? Nape neeea aamoo, ma'chiamé chiamepua aamowichioo, kihta tetewitepuamekopua wa'asio, Riosi peenia ihsiwaopua.

¹³Wa'a chaanesapa Eesusia, toarepua pu'kao. Eenechi pawekakerachi moenasaopua ahpo ajawaria ahjamao, paonamina akiparepua pa'wechio.

Pa'parisero masitia rewarurachitia ihsiame

(Maateo 16:5-12)

¹⁴Waika taawechio Eesusi ajawariaa, natakepariaipua ahpo weeru nutuka i'tomiaopua. Piiripi paani wa'api itipitiame eneriaipua wa'asio. ¹⁵Waikao Eesusia nane'riapao, natakepariamekopua ahpo ajawariao nutukao, paani rewarurarachi simiyame masiterepua, eee cheeka:

—Kaawe aamo neesetomitia eemea, parisero ti'tijoechi rewarurarachio, Eerore rewarurachioipua tiameo, ihji ti'tijoe na'arame rewaruraraa, aaatachioi mu'ipamepua.

¹⁶Nape Eesusi ajawariaa poanachi ahpo piiripi paaniche itipitiache, ahpo chaachaparepua:

—Aa, Eesusia rewarurachi simiyame taamo nayewiamepua, taamo natakepariopa weeka paani nutuka taamo upamiao.

¹⁷Eesusia wa'a ahpo chaachapame inamukapaopua, chaanerepua pu'kao:

—¿Achinikai ka'chi ijikime erakoame eemea, soparamekoipua piiripi paani wa'api iinuekoio? ¿Kiisi noochi te'ta paparapamekosa eemea pehji? ¹⁸No'o ihsia tetewai eemea, ¿kiisi pahteka tetewame eemea? Ma'chiamé no'o chiioipua masitekao, aatanakoopua no'oo, ¿kiisi pahtiamé eemea no'oo, aatanakoo? ¹⁹¿Ki inatapame eemea mariki miiri ti'tijoe ko'koterioio? ¿Kehkina waari pochikame apechunatioio ko'kotioio soparakameo?

Aapoeo nehjiarepua:

—Oosa mariki aampa ooka waari enekamepua.

²⁰Eesusia chaanerepua tiameo:

—Naao miiri no'o ko'koteriaioio, oowisani paanieoipua wa'asi, ¿kehkina waari pochiwatiamepua apechunatiameopua soparakameo?

Eesusi ajawaria nehjiarepua:

—Oowisani waari, apoche soparakameo.

²¹Waikao Eesusi chaanerepua:

—Yooma wa'a no'o iintorioio eemea, ¿kiisi pahtiam eemea no'oo aatanakoo? ¿Ki sopame ohjoarepua, piiripi wa'apikaipu puuu paani?

Eesusia ki ma'chiriame ma'chirepatena, We'saira tewaniachi

²² Arirea pa'wechi paonasaapa Eesusia, We'saira mochiwachi asirepua. Wa'a tekisaapua, aaata ki ma'chiriame u'yeparetupua. Puuu ki ma'chiriame i'toka e'enakamea, tesiwa chaachapaka itanerepua Eesusio, ahjachi seekarepakaoi, sautemichiopua pu'kao. ²³ Waikao Eesusia ma'chi mochiwachi i'tokaopua sekachi panitokao, ahpo a'kae saampatekaopua puichio, ahjachi seekarepaka sauterepua. Wa'a ikisaopua, iinatukerepua pu'kao:

—¿Ehsoo ehpeo ne'nepao, tetewamemua ehpeo?

²⁴ Waikao ki ma'chiriamea ne'nepakao, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e, tetewapamenia teesa, nape kutemorika tiame ohjoame.

²⁵ Waikao Eesusia eenechi puichi seekarepasoopua, kawiame ma'chireparepua wa'asi, ahsieme saukame itipikaopua wa'asi. ²⁶ Wa'a ikisoopua Eesusia, uhjarepua ahpo petechi no'ramichio, nape pu'kao chaanesapa pahcha:

—I'wapi o'inia aamo weeriachio, seene simika no'ramitiapua aamo petechio, ka'te eenechi pakimitiapua mochiwachio.

Peeroa Eesusio Riosie Weratiameko tuunapua

(Maateo 16:13-20; Ruuka 9:18-21)

²⁷ Neipao Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, pu'ka ki ma'chiriame sautesao, Sesarea nu'nunti mochiwachiami akiparepua, iiripo weewachi. Pooechi nokisinioi Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawariao:

—¿Aatanako no'o tuuna ti'tijoeria?

²⁸ Aapoea nehjiarepua:

—Waanitaru Paatoamekata muuuu, chaachaparepua. Wahjachi ti'tijoeria, Eeriataru aamo maayamepua, nape epeche wahjachia chaachapamepua, piirechi ahka aaatakatamua, ehkoriaami Riosi nayewatukame eenechi eenariame.

²⁹ —Eemepe, ¿aatanakotipua no'oo? —iinatukere Eesusia.

Peeroa waikao chaanerepua:

—Muuuu, Te'ta Riosie Weratiameramua.

³⁰ Nape Eesusia Peero ahpo cheeriao, ki aaata ahpo ma'chitanurarepua pehjio.

Eesusia ki mukuyai pehjio, ahpo mukimia tuuna

(Maateo 16:21-28; Ruuka 9:22-27)

³¹ Waikao Eesusia, pooechi ihtoai wa'a chaanesaapa Peeroo, apochi simiyame nayewerepua ahpo ajariao, eee cheeka o'ineka:

—Ihji neee Tijoe Tijoetukamea, tísia aiwatepuamepua. Kiisi nakika tetewipuamenia yooma i'isaeri pa'pamiratuameeo, ihji pa'pamiratuamea naatipua: o'ochetiame ma'masitari tewaniamee, wa'a ikisa te'ta pa'pamira neeseriosie, i'isaeri iyoteri ti'tijoe tiame. Yooma pukae tísia aiwatesapa neee, meripuamepua. Nape meritiaio neee, paika taaweche i'toaionia, eenechi oijenamania.

³²Peeroa Eesusio ahpo ajawariao ma'chiamé wa'a chiiopa ahpo meripo tuukao, poanachi i'toka, te'yarepua Eesusio. ³³Nape Eesusia ku'rika ne'nesapa ahpo wahjachi ajawariao, utewaeme te'yaka Peeroo, chaanerepua:

—jPoanatu muuua noochio, ka'te no'o naaepa muuua, Satanasi! Kiisi Riosi e'rachitia tetewamemua no'oo Riosio, ikitemo e'rao, ohsotia muuua, tijoe erakoachitia e'ramemua, Satanasi na'naritoame.

³⁴Waikao Eesusia ahpo ajawariao, yooma muuwaeme wa'a napawikameopua tiameo, chaanerepua:

—Aaata no'oe te'ta masiteniame enenariamea, natakepameteopua ahpocheuwichio teerewa inatao, ahkasi ahpo meripuame tiiaio, no'oe ki toaka na'naritomeripua. ³⁵Aaata ki toakamea ahpo pukeri o'iniasi yooma ihta ahpo ki kaaweruma ihsiao, ka'chi iika iniwaemeripua, Riosi weemera ahjariopua, Riosie ahpo kiapuameopua. Nape toakamea ahpo pukeri o'inia ahpo ki kaaweruma inisiriao, iinuemeru puuua weemera ahjario, Riosie newipaniameo. ³⁶¿Te'ta kaawenanapu te'ta weeechi tísia paarasariteniamea, ki iinueniamewichio te'ta Riosi ahjari ki'yao? ³⁷¿Intunakosarepua epeche nateyameo, ki Riosi weemera ahjari taamo kianarewachitia? ³⁸Aaatai ti'tijoechio, suuwe e'rameopua noochi teerewameo, suuwe erapameopua tiameo no'o ka'karuma masitia, wa'achi teerema neeeai Riosie Tijoe Tijoetukamea pukachio, eenechi no'o weeechi tekisaapa, tewekachi o'inia eenaiopua, yooma no'o Noono tewekachi ku'kuira ahjama.

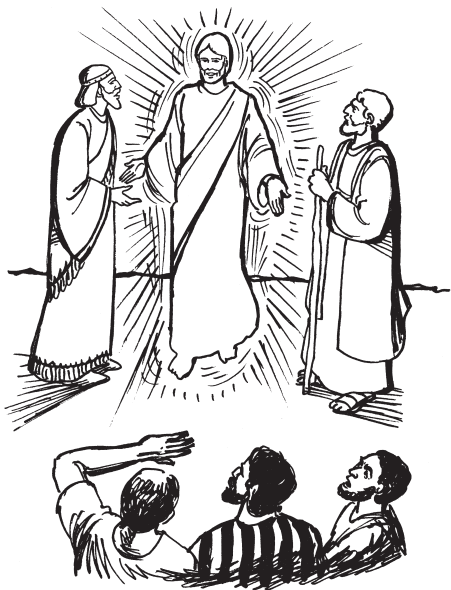
9 Eesusia chaanerepua tiame:

—Pichiwa chaaninia ihji ookapi i'wa ajakameo, ki wahjipamerikopua pehjo, ki tetewakaopua, no'o Noono Riosiwari tísiwari tekika noochi yasipameopua, no'o apoe aamo ki'yamechiopua reesiserio, no'o Noono ye'karichi muipuameopua.

Eesusi sewina iikame tetewitiame

(Maateo 17:1-13; Ruuka 9:28-36)

²Puhsani taawe i'toiopua Eesusi wa'a cheerioio, Eesusia Peero yeetorepua ooruchi kaawichi, Aakowoopua Waani tiame. Wa'a mooenasao Eesusia, sewina tiame eneparepua ahpo ajawaria tetewachio. ³Ihji Eesusi wisasoriraa, ki teesa tohsaname eneparepua, tajayame, keepachitia tohsaname. Ihji wisasoriraa, tisiwa

*Eesusi ajawariaa Eesusi sewina
tiame enepakame tetewani. (9:2)*

kaawe wichotiameka tiame eneparepua, kiisi ahsepame tiame aaataeoi, wa'a tiame tísia tohsaname wichokao. ⁴Puuu yeetotiamea wa'ao, Eeriataru tetewarepua, Moisetarua tiame, Eesusi ahjama ajakame nayewaka. ⁵Wa'a te'teriopua pu'kao Peeroa, chaanerepua Eesusio:

—¡Masitarii, kaawechupena i'wa aamo ahjama e'enakame teemea! Paika ekaporatama teemea, piiripi aamowichio, piireo Moisetaruwichio, piireo Eeriataruwichio.

⁶Peeroa wa'a chaacharepua Eesusio, tísia tahpitika erapakaopua ahpo tetewariao. Yooma paikaopua, wa'achi erakorepua tiame. ⁷Wa'a chiioi

Peeroo, paawika tiame tepoona eenakao, mo'poreparepua pu'kao, yooma ajakachio. Waikao wa'a toomarichio aaata nayewa chaaniame inamuretupua. Puuuu cheechaniame:

—Ihjipu no'o Taanaaa, te'ta tísia no'o nakiyaa. Yooma pu'ka Apoe aamo chaaniao, yoorakache mochtitopuapua.

⁸Wa'a tiiai apechusoopua paawio, Eesusiche werirepua wa'ao. Wahjaa ki naania ikirepua wa'ao, Moisea Eeriaa tiame.

⁹Wa'a kaawichi o'inia tetekiniioipua Eesusi ahjamao, Eesusia ahpo ajawariao, ki aaata tuuyenurerepua pehjio, pu'ka te'pa kaawichi ahpo tetewariao, ahkasi ahpo eenechi oijenachisiopua ahjaka, i'ka Tijoe Tijetukameo. ¹⁰Pukaepa ihchi teeweka mochtitoriai Eesusi ajawariaa pu'ka ahpo tetewariao. Aapoeo Eesusi oijenaniame nayewariachi inataka mochtitorepua, pu'ka cheeriao eee cheeka ahpo iinatukekache: ¿Achini cheeka cheeriamare Eesusia, oijenaniamechi simiyame nayewaio, mukukai eenechi ahjaniameo? ¹¹Wa'a erakoapaopua, chaachapaka iinatukerepua Eesusio:

—¿Achinikai chaachapani i'isaeri iyoteri ti'tijoea, Ehkoriaami Iyoterichio, Eeriakamera enamio tuukaopua pahchao, ke'chu Riosie Weratiame yawichituka yasipoipua?

¹²Eesusia cheeka nehjiarepua pu'kao:

—Pichiwapu puuuu, Eeriakamera enamio tuutiamekopua pahchao, yooma ihta pahcha katewemiaopua pooeo aaata enameriwichioopua.

Nape ¿aatia Ehkoriaami Iyoteria chiiamepua tiameo, aaata Tijoe Tijoetukameo, tísia kokosa aiwamerikopua, ki nakipo tuuwameopua muuwaameoipua ti'tijoeo? ¹³Neeea pu'ka Eeriao, eenario tuuyame neeeapa, yooma no'o enamia katewemiaopua; nape pu'kachepa te'ta Ehkoriaami Iyoterichio cheeriachitiao, tísia nanaarama, a'chikoi na'ara yoorarepua pu'kao.

Eesusia temari ma'chipasena na'arari

(Maateo 17:14-21; Ruuka 9:37-43)

¹⁴Wa'a chaachapasialiche, ajasitioopua wahjachi Eesusi ajawaria toitiachio, muuwaeme nooreka mochiniametwarepua ahpo ajawariao, Moise nuurari ma'masitariopua, weeru chaachapame ahjama. ¹⁵Puuu muuwaamea wa'a ihtoame tetewapa Eesusio, tísia kaawe erapaka ujumasirepua, Eesusi natepaka teepotemia. ¹⁶Waikao Eesusia, iinatukerepua ahpo ajawariao:

—¿Ihtana weeru chaachapai eemea pu'ka Moise nuurai ma'masitari ahjamao?

¹⁷Nape ke'chu Eesusi nehjaniaiopua, aaata pu'ka muuwaamechi kahtiamea, peichi chaacharepua:

—Masitari, saukame itipiniame nayewai teemea. I'wa aamo u'yepakamene no'o taanao, na'arari yahchame, ni'o iintapakamekapu pu'kao. ¹⁸Ahkaoi oiyoioipua pu'kao, ihji na'arari yahchaa, utewaeme wiiwichipatiapu puuua, mumukipateka pu'kao. Wa'a ikitekaopua pu'kao, tootonewatiapua chu'wachio, ma'chi cheeteka taameraopua ki'sutekao. Wa'a yoorakaopua, u'wanakame teetekipapua pu'kao. Aamo ajawaria ma'chipanurekainia pu'ka na'arari yahchao, nape ki kajukapua ma'chipasekao.

¹⁹Wa'a tiame chaanetiapa Eesusia, chaacharepua:

—¿Ai eeme ti'tijoeia, teesaai ki paparama eemea Riosichio! ¿Ahkasi achinitio wa'a teereta neeea aamo ahjamao, aamo pepenipamichioopua wa'asio, aamoe wa'api Riosichi itamichioopua aamo sautepuawichioo? ¿Ahkasi akanasi anachata neeea, aamo ki oowe e'reka mochikaopua Riosio? Árisa, yaapiti no'o u'yepasao wa'ana pu'ka temario.

²⁰Waikao u'yeparetupua temario. Nape na'araria Eesusi tetewapao, mukipaterepua pu'ka temario, wehchi wichipatekaopua, ikapurisitekapua pu'kao, chu'wachioiopua toonewateka. ²¹Waikao Eesusia, iinatukerepua noonorao:

—¿Achinitio o'inia wa'a ihsiamet ihji temaria?

Noonoraa waikao, chaanerepua Eesusio:

—Ahkasi simarokoi. ²²Weesa na'ichi iipapakamepua pu'kao, neerochiami tiame, merinarekaopua pu'kao. Wa'a tiichipa muuua, yuumpame teeresaamua pu'kao, taamo cheriwepuapua yachapatenekao.

²³Eesusia waikao wa'a chiipao, chaanerepua:

—¡Yuumpame teeresa —chiiame muuua? ¡Noochi paparamewichioo, yooma yuumpaniamepua!

²⁴Waikao temari noonoraa sisinarepua cheekao:

—¡Pichiwa amochi paparama neeeaaa! ¡Muuua epeche no'o ku'imitiapua, epeche no'o amochi paparamichio!

²⁵Waikao Eesusia muuwaeme tetewachio, te'yarepua na'arario, chaaneka:

—¡Muuu Satanasi na'ararii, ni'o enepatekame i'ka temaríi, nakapi enepatekameopua tiameo, ikanati machenamitiapua i'ka temarichio! ¡Ka'te seena aampasi, ahjachi pakimitiamua eenechio!

²⁶Waikao Satanasi na'araria, ki ku'ita sisinakaopua, mukipaterepua eenechi. Wa'a iintokaopua na'araria, machenarepua wa'asi temarichio, mukipakame toisa temario. Waikao muuwaeme wa'a napawikamea, mukukame maaeriaipua pu'kao. ²⁷Nape Eesusia sekachi chapikaopua pu'kao, werisipurepua pu'kao. Waikaopua Eesusie werisiputiaapa temaria, saukame werisirepua wa'asi.

²⁸Neipao Eesusio, aaata ta'perachi mutoopua resipupuachio, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio:

—¿Achini iikai ki kajure teemea pu'ka na'arari ma'chipakao?

²⁹Eesusia chaanerepua waikao:

—Pu'ka wa'a tiame na'arari ma'chipaniamea, te'ta Riosichi paparaka ma'chipaniamepua, te'ta apoe Riosi utewarie. Apoea, apoe ahpo e'ra ihsiamepua.

Eesusia oosa simiyachi tuuna ahpo mukimiao

(Maateo 17:22-23; Ruuka 9:43-45)

³⁰Wa'a ahpo tetekiriachi o'inia nonowasaa, Arireami uumparepua waikao. Eesusia ki aaata ahpo nane'rejerarepua ahpo simiyachio,

³¹ahpo ajawariakamera epeche te'ta pahtemichio masitenariapa, pehjio. Pukaepa pu'kao, chaanerepua:

—Nee Tijoe Tijonetukamea, tijoe nanaaramechi nehjipuamekaitepua, meripuawichioo. Nape neipa paika taawe i'toioepua meritiachio, eenechi oijenamerikaite neeea, wahjiparichi o'inia machenakao.

³²Nape Eesusi ajawariaa, kiisiki pahtiaipua pu'ka chiiao, tísia seewerepua iinatukenariaio.

Aatanakameraa epeche weruma enemeri Riosi ye'karichio

(Maateo 18:1-5; Ruuka 9:46-48)

³³Kapenau mochiwachi ajasirioipua pu'kao, aaata ta'perachi ahpo che'cherepachio, Eesusia ahpo ajawaria iinatukerepua, cheeka:

—¿Ihtana naewaka chaachapasia eemea pooechi nokisiaio?

³⁴Nape masiteraa kiisi ahpo tuunariapa chaachapariao, ihchi itipirepua, ahpo aatanakamera epeche weruma itipiniame nayewakamekapaopua pooechi nokisiaio. ³⁵Waikao Eesusia yasipasao, pu'ka ahpo oosa mariki aampa ooka ajawariao, ahpo waapi ajapanuresopua, chaanerepua:

—Aaata epeche weruma enenariamea ahpo wahjachio, ki weruma ahpo uumetepua, ohsotia puuua, apoekamera yorakemeripua pu'kao.

³⁶Neipao ti'tijoeekachi oiaio, piiripi kuita koomipaka naasipa werapakao, chaanerepua wa'a mochikameo:

³⁷—Aaata peenia e'raka apochi uuyamea aaata kuitao, wa'achi e'raka no'o uuyai teeremeripua apochio. Aaata piire no'o kaawe e'reka uukamea, ki no'оче kaawe e'reka uuyai tiamepua, te'ta te'pa kahtiamera no'o Noono kaawe uuyai teeremeripua, Apoe i'ka wehjoarichi no'o uhjurakamera.

Ki tamomina ihsiaamea, taamo ahjama tiamepua

(Ruuka 9:49-50; Maateo 10:42)

³⁸Waikao Waani Eesusi weerariaa, chaanerepua Eesusio:

—Masitarii, aaata tetewikame teemea, aamo teewachi puuyachame na'arari, nape pu'kao, ta'omaka teemea ki taamo ahjama ohjoamekopua pu'kao.

³⁹Nape Eesusia wa'a chiioa Waanio, chaanerepua:

—Ka'te ta'omamitia eemea pu'kao. Aaataa peenia ihsiaame no'o teewaraeo, kiisi na'ara ihsiaamepua noochio. ⁴⁰Wa'a teeresoo aaataa ki taamo seepurawa enesaa, taamo ahjama te'teriamepua. ⁴¹Aaataa noochi paparama, piire arapaoi neeroi aamo oowekameo, kiisi wehchi wichiyamepua, Riosie kaawe yorapua.

Tatakorichi wichime te'terewa

(Maateo 18:6-9; Ruuka 17:1-2)

⁴²'Aaata kukuchichitia noochi paparakame tatakorichi ruhjitesoopua, ohso kaawe enemii puuua, weruma moorino matasurara kutachi o'yesa pa'wechi ipaniaopua. ⁴³Eemea aamo seekaraoiopua tatakorichi aamo wichitesoo, ohso kaawe aamo tehpuapuapua pu'kao. Epeche kaawe piiripi seekaeka Riosi peenia tiame ye'karichi pakiniaa, ki ooka seekaeka Satanasi ahjama na'ichi ipapuachitiao, kiisi wahjiamesi tajayachiopua; ⁴⁴wa'ao na'ioo kiisi wahjiame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi ki wahjipakao, tahpitika eiwepua tiachiopua. ⁴⁵Aamo taaraai tatakorichi aamo wichipatesoo, ohso kaawe puuua tehpuunatia. Epeche kaawe piiripi taaraeka pakiniaa Riosi ta'iria mochiwachi ye'karichiopua, ki ooka taaraeka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipaniachitiaopua; ⁴⁶wa'ao na'ioo kiisi wahjiame tajenarichio; wa'ao ikuchuwaoi kiisi wahjika

tahpitika tiiachi eiwepuao. ⁴⁷Aamo puusioi aamo tatakorichi aamo wichiame enesoo, ohso kaawe puuua ma'chipatiaa. Epeche kaawe piiripi puusiekai tewekachi pakiniaa Riosi kahtiachi ahjamao, ki ooka puusieka Satanasi na'ichi ipapuachi aamo ipapuachitiaopua; ⁴⁸wa'ao tísia ikuchuwao kiisi wahjiame tiiachi, na'ioi ki choipachi seena aampa.

⁴⁹Wa'a te'teremeri eemea, tísia kaawe aamo neesetoka tatakorichi wichiniameo, kihta tatakori aamo tewikepuawichio Riosi te'ta katewiachi taawechiopua, Riosia ahpo taawechi ti'tijoeri katewiachio, yoomahka na'ie i'yekiamechitia iintomerikopua, tamochi i'yawakaopua taamo tatakoriria ki cheriwetiameo. ⁵⁰Eemea, ki tatakorichi wichitepuawichio aamo piirechio, te'ta oonaamechitia mochitopuapua, aamo piirechi tetewachio kaawerumache yooraka mochitoka. Oonaeme eneniamea, aamo piirechiwichio kaawe yorapua, nape aamo onachari wekatesaamua, kihtawichio kaawe enemamua aamo piirechi ku'imiao. Oonaa, ahpo anachari wekasaapapua, ki oosa onachari enepamepua. Pukaepa eemea, kaawe aamo neesetopuapua onachari eneniameo, ki wekapuawichio aamoo, aamo onachari eneniameo. Wa'a te'teresaa eemea, ta'iria mochima eemea aamo wahjachi ahjamao, wa'achitia oonaeme enepakapao.

Eesusia, nenewiwa poanatumame masitena

(Maateo 19:1-12; Ruuka 16:18)

10 Eesusia Kapenau tewaniachi machenasaapua, tetuminatu akiparepua, Urea weewachiami, Oorani akichi cherayachiami. Wa'ami inisika asiyachiamio, muuwaeme napawisiachio Riosi ti'tijoe ooweruopua tiame, ahpo Riosi kaaweruma tuuyewari masitesirepua, senepi taawechi inisiwachitia. ²Piie taawechi wa'ami inisioio pu'ka weechiamio, ookapi parisero ti'tijoea Eesusi naepariaipua, itapiti ki kaawe chaachasoopua, chapinariapa. Wa'a erakoapaopua teepotesao, iinatukerepua Eesusio chaachapaka:

—Masitari, ¿reesiserijuare kuunara, ahpo uupi toiwao?

³Eesusi pu'kao nehjiarepua:

—¿Ihtana aamo chaaniamekosapu, Moisetaru nuurarikosaapua naaju?

⁴Aapoeo chaachaparepua:

—Taamo ehkoriaami Moisetaru reesisekamepua pu'kao, nape iyosichi chanika iyotesa kiasa, ahpo poanatawa pichiatawao.

⁵Waikao Eesusia chaanerepua:

—Moisetaru nane'riai Riosio ki reesisiamekopua pu'kao, oowera wa'a iintorepua, tísia wa'a chaachapopapua pu'kao, kiisi e'wenarekaopua Riosio. ⁶Nape pukeri o'inia Riosi yooma ihta enepaterioio, ki wa'a teereriaipua, Ehkoriaami Iyoterichio Moise

wa'api eee cheeriopua: “Riosia pukeri o'inia, piiripi tijoe neterepua piiripi oowitiame tiame. ⁷Wa'a tiachipa ti'tijoea, toimeripua ahpo yayawao, ahpo uupima pirenatumiaopua wa'asi, ⁸na'pa piiripichitia teeremeripua pirenatusaa.” Wa'a tiichipao pirenatutiameapa, ki ookakaite puuua, piiripi wa'apikaitepua. ⁹Pukaepa pirenatutiameo, aaataai tijoea oowitiameai, ki poanamatetepua pu'kao, apoe Riosi iintokamekopua pirenatakao, pukeri o'inia nenewitiaiopua.

¹⁰Ehjepamio ta'pechi nonorasaapa Eesusi ahjamao, Eesusi ajawariaa, iinatukerepua Eesusio nenewikame poanatumiam neewariame. ¹¹Eesusia waikao pu'kao, te'ta ma'chiam tuuyerepua, eee cheekao:

—Aaata piire ahka ahpo uupichi poanatusa piirechi ahjama neewisaa, suwepori tiame tatakoriamepua, kiisi kaawe iintoka ahpo pahcha uupieriamchio. ¹²Oowitiameai ahpo kuuna toisaa, piirechi ahjama neewisaapua, wa'achitia ki nu'uti suwepori iintuamepua tiameo, ki nu'uti tatakorika ahpo pahcha kuunaeriachiopua.

Eesusia Riosi kaaweruwari yahchenapua kukuchichi

(Maateo 19:13-15; Ruuka 18:15-17)

¹³Neipao, ma'chi kahtioio Eesusio, kukuchi u'yeparetupua wa'ao, pu'kao Eesusia ahjachi seekarepakao, Riosi kaaweruma neesetori yahchemichiopua pu'kao. Nape Eesusi ajawariaa, ki eerinatemichiopua Eesusio, ki u'yepajereriaipua kukuchio. ¹⁴Nape Eesusia ahpo ajawariao, wa'iniopa ki apochi e'enamichiopua kukuchio, te'yarepua pu'kao, eee cheeka:

—Tooa pu'ka kukuchio noomina e'enamichio. Ka'te wa'ine pu'kao. ¿Ki nane'riamekosa eemea, kukuchika te'teriamekopua Riosi ye'karichi muimerio?

¹⁵Pichiwa aamo chaanenania,

ki kukuchichitia ikanati pichikiamea, Riosi chiia ahpo ye'karichi paajutewao, ka'chi iika pakimeripua wa'ao.

¹⁶Waikaopua piiripi kuita apechunasaapua, koomirepua. Wa'a ikisaopua ahjachi seekarepaka, Riosi neesetori yahcherepua pu'kao, kaaweruma weritomichiopua pu'kao.

Eesusia ahpo ajawariao, Riosio nu'utichitia pichikepo tuunapua. (10:15)

Tijoe tomiwaeme Eesusi ahjama nayewaria

(Maateo 19:16-30; Ruuka 18:18-30)

¹⁷Piie taaweche wahkami u'matoi Eesusio, aaata tijoea u'masika eenaka naaeparepua Eesusio. Ihjia Eesusi tawemina chopokorieka weripakao, taweminao, iinatukerepua pu'kao:

—Muuu Kaaweruma Masitari, ¿ihtana yoratania ki wahjiame ahjari Riosie no'o kiapuawichioo?

¹⁸Eesusia chaanerepua:

—¿Ihtanawichio kaaweruma no'o teewame muuuu? Apoe Te'ta Kaawerumaraa, piiripiche puuuu, apoeche te'pa kahtiameche Riosi. ¹⁹¿Machiyamekosa muuuu, Moisetaru nuurari chiiao? Puuuu eee chaaniamepua aamoo: “Ka'te suuwe erapori ihsi, ka'te me'ya, ka'te ichiko, ka'te wihtucha aaataoi na'ara yorapuaichioo, te'ta yooreka yasitopuapua aamo yayawao.”

²⁰Waikaopu tijoea, nehjiarepua Eesusio:

—Eje'e Masitari, nu'utikai machiyamenia pu'kao, nu'utikai ahsieme yooraka yasitoamenia pu'kao.

²¹Waikao Eesusia kaawe e'repakaopua pu'kao, chaanerepua:

—Nape muuuu wa'a tiiao, piiripi itapiti toitiamepua pehjio: nehjimitia naaju muuuu, yooma aamo iinueka kahtiao, wa'a iintosaamua, tooremuka mochikame ku'imitiamua pukaeo. Wa'a iintosaa muuuu, tewekachikamera iinuemamua, aamo paarasario. Yooma wa'a iintosaapua muuuu, noochi enapuapua waikao, no'okamera yorakeka yasitomia. Ahkasi yooma wa'a iintosaape, iinuemamua waikao, ki wahjiame ahjario.

²²Nape ihji tijoea tísia tomiwaemekapaopua, yuuweeme itipirepua wa'a tiame inamukapao, yuuwesipakapaopua. Wa'a teetoka no'arepua, kiisi wekatennariapapua ahpo tísia paarasatiao.

²³Waikao Eesusia ahpo ma'masitia norikame ne'nepakao, chaanerepua pu'kao:

—¿Ki teesa tehki e'rame tísia totomiwaemea, Riosi ye'karichi ahpo muipuaio!

²⁴I'ka wa'a chiiopa Eesusio, Eesusi ajawariaa, tahpitika eraparepua Eesusi cheeriao, kiisi pahtiapa puuuu pu'ka chiiao. Waikao Eesusia eenechi chaanerepua pu'kao:

—¿Tísia tehki e'rame aaata tísia paarasatiamea, ahpo Riosi ye'karichi muimiao, ahpo tísia paarasarichi toomichiche paparamekapa, tisiwa weemuame pukachio! ²⁵Epeche ki tehki tiiaitepua tumusari tewaniame animaria, i'ikia puusirachiami u'matotenioapua, ki aawata te'ta paarasatiameo, Riosi ye'karichi pakimiao.

²⁶Wa'a tiame inamukapa Eesusi ajawariaa, epeche tahpitika erapakaopua chaachaparepua ahpoo:

—¿Aatanakamera newipame teeretapua, wa'a teeresoo?

²⁷Eesusia wa'a chaachapame inamukapaopua, chaanerepua:

—Ti'tijowichioo ki kajume tiamepua, ki ahpo wa'api newipateme tiamekapapua. Nape Riosiwichioo, kiisi tehki tiaitepua, apoekameraka puuua, te'ta taamo newipatiameraa. Apoewichioopua Riosio, kihta itapitioi, ki'tiaitepua ki kajume tiameo.

²⁸Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Paamira, kaawechupena teemea, yooma toakamepua taamo weeechi iinuenarewa erakopua, aamokamera ahjama te'teretonariapa.

²⁹Waikao Eesusia yooma inamumichioopua, weeru naewakao, cheerepua Peeroo:

—Pichiwa chaaninia i'kao: aaataai i'ka kaaweruma tuuyewarichi, noochi te'teriamewichioo, ahpo ta'pewa toakamea, ahpo papachiwao, ahpo pipiniwao, ahpo noonoo, ahpo yeeyeo, ahpo uupio, ahpo tatanao, ahpo weewaoio, ³⁰kiapuamepua i'ka weeechi mochitoiopua pehjio, itapiti epeche piire sientosa u'matoka nateyame ki yooma ahpo toariachitiao. Puuu tísia nateyame pu'ka kiapumeraa, Riosie ahpo newipaterapua, ahpo tatakoriria ahsieme cheriweniame, i'ka weeechi mochitoaiopua pehjio, aiwaka mochitoaiopua. Puuua kiapuamepua tiameo, weemera Riosi ye'karichi mochipuameo, ahkasi ki wahjiamesi ahjaka mochipuachi. ³¹Nape pu'ka taawechiami Riosie ahpo ye'karichi muipuachio, Riosie reesiseniaopua, ehpiami i'ka wehjoarichi te'ta weruma nateyame tetewiniame paarasatiapao, kihta weruma nateyame tetewipuame puuua, Riosieo. Nape ehpiami i'ka wehjoarichio, kihta weruma nateyame tetewitiamea kihta weruma paarasatiapao, waika taawechi Riosia ahpo ye'karichi muipuawichio reesisiaio, te'ta weruma te'terewaeme tetewimapu Riosia.

Eesusi Paisachi simiyame mukimia tuuya

(Maateo 20:17-19; Ruuka 18:31-34)

³²Pooechi nokisinioi Eerusareniteo, Eesusia ahpo ajawariao, pahcha weritoriaipua. Pu'kao oisa teetoka pahcha weritopao, seewerepua Eesusio itapiti ahpo ikipuao. Neipa nonosiamea tiamea, wa'achitia seewerepua. Eesusia wa'a erakotopapua pu'kao, poanatasapua pu'ka oosa mariki aampa ooka ahpo ajawariao, ma'chiamé tuuyerepua pu'kao, ihtana apochi teeremerikopua wa'a Eerusarenio. ³³Waikao Eesusia o'inerepua tuuyekao, ihtana ahpo ikimiaopua wa'ao:

—Tetewame eemeapa, Eerusarenite asiyamekopua wa'asi. Wa'ao nee Tijoe Tijoetukamea, nanaarame ti'tijoechi nehjipuamepua, isaeri

ne'neseriosi pa'pamuratuamechi tiame, wa'a ikisao iyoteri ti'tijoechi i'topuamenia tiame, yooma puuu noonoimeripua, no'o mukiwachi uhjurakao. Neeea pu'ka noonoimerie chaachapatioopua, seesenu ti'tijoechi kiapuamenia meripuawichioo, rooma ti'tjoerichi. ³⁴Puuu seesenu ti'tjoeria, no'o tísia na'ara yorameripua, a'chikoi yoorakao wepaka tiame. Puuuu ahkasioi no'o nanarichi akachupemeripua, nanaarakao. Wa'a noonoisapua, no'o meripuachi i'tomeripua, kurusichi chuhchaka meripuaichioopua. Nape wa'a meritiainia, paika taawe simiyachioopua, eenechi ahjameri neeea oijenakao.

Saantiao Waani tiame, Eesusi itanewa itapiti

(Maateo 20:20-28)

³⁵Waikao Aakowoa Waania tiame na'pa Sewereo tatanaraa, Eesusi naaepakao, chaanerepua:

—Masitari, itapiti aamo itanenariai teemea taamo yorajera.

³⁶Eesusia waikao wa'a chaachapatiapao, chaanerepua pu'kao:

—¿Ihtana no'o aamo yorakejerai eemea?

³⁷Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Teemea aamoo, aamo ye'karichi yasipasaapa, taamo reesisejeranipua aamo chokichi mochipuapuawichioopua, taamo piiripio aamo ahjamina, piireo aamo owemina.

³⁸Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Eemea kiisi ijinatamepua aamo itayao. ¿Ahkasioi anachameri ohjoare eemea no'o tísia aiwamia paasochi iijimiachitiao, pu'ka tísia no'o aiwarieo pukachi moropiteka paatoniamechitiao?

³⁹Aapoeo nehjiarepua waikao:

—Eje'e, anachameri teemea.

Waikao Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa aiwatare eemea kokosatiaméo, itapiti tísia chihpuame iijikaopua, itapiti tísia aiwaniamechi aamo moropiteka paatoniamechitiaopua; ⁴⁰Nape puuu aamo no'o ahjamina mochipuao, piiripio no'o oenao, piireo no'o ahjaminaoi, ki neekamera iintomeripua pu'kao; Apoe no'o Noono tewekachi iintomeripua pu'kao, apoe te'ta apochi reesiseri ki'yamera.

⁴¹Waikao puuu oosa mariki Eesusi ajawaria ki wa'a chaachapakamea, pu'ka ooka Eesusi ajawaria wa'a chaachapariopao, nekawerepua pu'kao, Saantiaoopua, Waaniopua tiameo. ⁴²Nape Eesusia pu'ka nekawiopao, yooma ahpo ajawaria paaesaopua, pirena ajawakaopua chaanerepua:

—Eeme wa'apiiai nane'reka mochitoamepua i'ka wehjoarichio, iintuamekopua aaata ya'yawichio, ahpo tararia ti'tjoerio, tísia kokosa yooraka tekipanatiamekopua pu'kao. Puuuu, tísia ahpo weruma erakoka mochitoamepua. ⁴³Nape eemea noochi paparamea, ki

wa'achitia weruma erakoka mochtitopuapua. Ohsotia aaata eemea te'ta weruma enenariamea, kiisi aamo weruma e'raka yasitomeripua; ohso kaawe puuua kaawe e'raka ku'imeripua ahpo wahjachio. ⁴⁴Aaata te'ta paamiratuame enenariamea, ohsotia puhkuka teeremeri puuua ahpo wahjachio. ⁴⁵Neeesai Riosie Tijoe Tijoetutetiamekai ki epeche weruma teeremia eenakamenia amochio, no'o kaawe yorakepuawichioo, ohsotia neeea, aamokamera yorakemia eenakamenia, aamokamera kaawe yoramia. Neeea aamowichioo, ahkasioi no'o ahjarioi, aamowichio pejana nehpupaka nehjimia eenakame neeea, aamo kiisi kaawe noonowiriawichio natetemia.

Eesusia Watimeo ki ma'chiriame yachapatena

(Maateo 20:29-34; Ruuka 18:35-43)

⁴⁶Eesusi Eriko mochiwachiami u'matoi ahpo ajawaria ahjamao, muuwaeme nokisiamie tiame Eesusi ahjamao, pooesuwe yasariaipua aaata ki ma'chiriame, puuua ihkorewa itaka yasariaipua wa'ao. Puuu ki ma'chiriamea, Watimeo tewaniame enerepua, Tiimeo tewaniame taanara. ⁴⁷Puuua Eesusi wa'ami u'matomioio, puuua Eesusio Nasare ohjoemeko tuuwame inamukapao, weeru sisinamurepua Eesusio, chaaneka:

—¡Eesúsiii, Raawitaru tetejimarisiwachi naawakamee, no'o cheriwejerani neeeaa!

⁴⁸Wa'a chiiopa pu'kao, waapi ajakamea, te'yarepua pu'kao, nape puuu ki ma'chiriamea teritiaio, epeche uwatiame sisinamurepua Eesusio:

—¡Raawitaru tetejimarisiwachi eenameee, no'o tesiwa e'remitiapua pahchúuu!

⁴⁹Waikao Eesusia weripakao, chaanerepua ahpo chokichi ajatoameo:

—No'o u'yepao pu'ka tijoeo.

Waikao ki ma'chitiame i'noramea, chaanerepua pu'kao:

—Nahpesa naaju aamo paaena Eesusi. Kaawe erapasa naaju.

Utwetaka werisisa.

⁵⁰Waikao ipasapa ahpo matomoporao, ikanati niika werisika, Eesusi chokichi eenarepua, ahpo i'norame panitoeopua. ⁵¹Eesusia waikao iinatukerepua pu'kao:

—¿Ihtana aamo yoorejeranimua?

Ki ma'chiriamea nehjiarepua cheekao:

—Masitari, ma'chiriame enenare neeea.

⁵²Waikao Eesusia, chaanerepua pu'kao:

—Wee, kaawepua. Kaawe e'raka no'ramitiamua. Noochi paparakapa muuua, aamo ki ma'chiriaopua muuua, saukame muuuupa wa'asi.

Waikao ki ma'chiriamea, ikanati ma'chireparepua, kawayame tetewaka. Waikao puichi saukamea, ahjama simirepua waikao, Eesusi na'naritokao.

Eesusia Eerusareni muuwari mochiwachi pakina

(Maateo 21:1-11; Ruuka 19:28-40; Waani 12:12-19)

11 Eesusia Eerusareni waapi ihtoiopua, Weetajeo Wetaniao tiame, Ooriwo kaawichi taweminao, ooka ahpo ajawaria chaanerepua:

²—Pao ohjoewachi siimpamitia eemea, i'wa o'iniario ma'chiachio. Wa'a muirachio piiripi uuru teimeri eemea, masotatiame wa'asi, puuua ki yaasetoniam pehjo. Pu'ka uuruo, o'yaeka chuhkuame teimeri eemea wa'ao, wa'a kaari ko're yeetarachi poemina. Na'sonasa no'o u'yepamitiapua pu'kao. ³Piire ahka iinatukesoo pu'ka uuru aamo na'sochoio, chaanepuapua pu'kao:

—Eesusi Apoe taamo Paamiraa, ahpo i'yetonurakapua ku'itapio, eenechi upapuatapua ku'we.

⁴Puuua wa'a siimpasaa waikao, wa'a tewarepua pu'ka uuruo, yeeta ko'rechi poemina o'yetiam.

Waikaopua pu'ka uuru o'yara na'sochoiopua, ⁵aaataa wa'ao sisinamurepua chaaneka:

—¿Ihtana yooraka nooka eemea wa'ao? ¿Achini iikai na'sochani eemea pu'ka uuruo?

⁶Waikao Eesusi uhjurariaa, te'ta Eesusi ahpo chaanenurechitia nehjiarepua. Wa'a chaachapakopua pu'kao, reesiseretupua i'tomichioo. ⁷Waikao Eesusi uhjurariaa pu'ka uuruo, Eesusi u'yeparepua pu'ka uuruo. Waikao Eesusia pu'ka uuruo, itapitie ipetetiopua pu'kao, yaasetoka yasitorepua pu'kao.

⁸Waikao wehchi ahjama

Eesusi simiyachio kuhsisawa to'wepasina tekeka u'matomiachi. (11:8)

nokisiamea, ahpo kemawa ipekesirepua simiyachio. Wahjachia kuhsisawa ihpapasesirepua u'matomiachio.

⁹Waikao pahcha nokisiamea, neipa nokisiamea tiame, chaachapasirepua siinakosikao:

—¡Tisiwari, tisiwari! ¡Riosichi eename Yawichiii, Te'ta kaawerumara Yawichiii! ¹⁰¡Ehpe o'inia werisipupuapua eenechio, ehkoria misi Raawitaru yawichituriao! ¡Cheriwema ki'yame teemea Riosi tisiwa te'pa kahtiameo, te'ta te'pa tewekachi o'inia aamo uhjurakameopua weeechi!

¹¹Ehjepa Eerusareni ajasisaapa Eesusia, isaeri te'ta tioparachi pakirepua, wa'a yooremina napawikarichi. Wa'ao yooma ne'nesapa yoorekoo, aarikopa wa'asio, Wetaniami akiparepua ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao.

Eechichuna Eesusi wakipanura

(Mateo 21:18-19)

¹²Pu'ka meere Wetaniami nokisinioio Eesusi chorowapasaa, ¹³mehka o'inia tetewariaipua, echitiame chuunao weeru sawatakame weeriam. Pu'kao ahseriaipua ne'nemia taakaeko o'raka, kihta taakaame werirepua, saawarache apoche. ¹⁴Waikao Eesusia chaanerepua pu'ka eechichunao:

—¡Ka'te oosa taakemitia muuua, ki aawata aamo ko'komichiopua taakiao!

Puuu Eesusi ajawariaa, inamurepua Eesusio, pu'ka eechichuna na'ara chaanerioio.

Eesusi i'isaeri tiopachi ki ka'karumao, ma'chi ihpaparia

(Mateo 21:12-17; Ruuka 19:45-48; Waani 2:13-22)

¹⁵Neipa i'ka cheesoo Eesusio, Eerusareni ajasirepua. Waikaopua i'isaeri tiopachi pakisaapa Eesusia, yooma puuyanarepua wa'ao, ki kaawe nokayameopua wa'ao, itapiti nehjameopua wa'ao, tarayameopua tiame. Yooma ru'minerepua meesao, toomi naakuriwaka mochikameopua tiame, waankooi

Eesusia i'isaeri tioparachio, yooma ujumapuna itapiti nehjaka mochiriameo.

ahjachi mochikao, yooma ru'minaka ihpapaserepua tiame, kooro nehjaka mochikameo, yooma ihpapaserepua koorokario. ¹⁶Eesusia wa'a tiopachioepua tiameo, aawataoi ki towarepua itapiti i'toka nonoramichioopua, yoorekomi nonoraka puuyaniachio. ¹⁷Wa'a yoorasaapa pu'kao, tísia te'yarepua pu'kao, chaanekao:

—¿Ki Ehkoriai Iyoterichio, eee chiiame Riosia: “No'o kariwaa, ki noochi paparapuawichio netetiamepua, yomatiam weeechi mochikamewichio”? Nape eemea no'o kariwao, ichikoame teesowara, iintaparepua.

¹⁸Neeseriosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, wa'a ahpo chaaneniam inamukapaopua, waika o'inia i'yasirepua aachin teeka Eesusi ahpo merimiao. Nape wa'a erakoaipua majawerepua ti'tijoerio, muuwaeme tísia peenia e'raka keepuamekopua Eesusio. ¹⁹Tukapasipasoopua wa'asio, Eesusia ahpo ajawaria ahjamao, ma'chi machenarepua wa'a muuwari mochiwachio.

Eechichuna ki taakiam wakipatetiame

(Maateo 21:20-22)

²⁰Meere piario, eenechi wa'ami uumatonioio, puuu eechichuna Eesusi nayeweriaopua, wakipakame werirepua wa'asi. ²¹Waikao Peeroa chaanerepua Eesusio:

—Masitari, ne'neo pu'ka echichunao, tapana aamoo ki taakenureriao wa'asi. Nee, ¿ikanáti wakiparepua wa'ási?

²²Eesusia nehjiarepua:

Wa'a iintokame Riosia aamo tetewimichioopua, itapiti ahpo itanetiaapua aamoeo, wa'a iintoka nehjiamekapapua ikanati.

²³Pichiwa te'ta paparaka nayewesaa eeme Riosichio, ihta itapiti aamo tesiwa e'raka itasoopua, aamowichio iintomeriche puuua, kai nu'utikoipua aamo itayao, kaawi kehchumakoio. ²⁴Pukaepa, aamo weruma Riosichi itayao, kaawi kehchumaoi enesoo werumao, ihta kaawioi wa'a weeriamechitiao, wiitu weripa pa'wechi chaanesoo, wa'a weripamii kaawia. Pukaepa aamo chaaniamenia, kihta seeweka itanepuapua Riosio ihta kehchuma aamo cheriwejeraopua, nape te'ta pichiwa Riosichi paparaka. ²⁵Nape eeme Riosi ahjama nayewanariame enasaa eemea, kaaweruma e'raka enamitia muuua aamo iikachio, aamo iikachioi kihta inasoka nayewemia. ²⁶Aata aamoo ki kaawe iintosoopua, ka'te nekumeka itipimitiamua pu'kao; ohso kaawe cheriwepua muuua pu'kao, wa'achitia Riosiai waikao, aamo cheriwemapua tiameo, ihtaioi aamo itayae cheriwekao. Nape muuua ki cheriwiam enesoopua aaataioipua aamo piirechio, Riosiaio kiisi aamo cheriwemapua.

Eesusi ahpo masitemia reesiseri iinuewa*(Maateo 21:23-27; Ruuka 20:1-8)*

²⁷Neipa i'ka wa'atiame nayewasaapa Eesusia, eenechi Eerusareni eenarepua. Wa'a i'isaeri tiopachi pakisa yooremina oioio, neeseriosi pa'pamiratuamea, iyoteri ti'tijoea tiame ookapia, wa'a ikisa o'ochetiame pirenaturi tewaniamea ti'tijoe ma'masitari, ²⁸Eesusi naaepakaopua, iinatukerepua:

—¿Aatana reesiserichi inisiamemua aamo masitiao?

²⁹Wa'a chaachapopao Eesusia, chaanerepua:

—Pu'kachi aamo no'o iinatukia, aamo iinatukiam neeeei. Pu'ka aamo no'o nehjiasoo, aamo nehjiama neeeei aamo no'o iinatukiao.

³⁰¿Aatanakamera ihsikame uhjuraka Waanio paatomichioo, Riosikamera, ti'tijoekamerakosaoi?

³¹Waikao aapoeo, ihchi nayewakaopua ahpoo, chaachaparepua:

—Riosi uhjurario taamo tuusoo, eee cheeka taamo nehjiapua: “¿Achini iikai ki pichikeka eeme pu'ka chiiao?” ³²Wa'a tiiachio, ¿ihtanakamera chaachapata teemea? Aata ti'tijoerioi, ka'chi iikaoi uhjurario chaachapamete teemea.

Puuua wa'a chaachaparepua majayapa ti'tijoerio, pu'ka Waanio yomarika ti'tijoe ooweru tiameo, Riosie uhjuratiameko, erakoamekopua pu'kao. ³³Wa'a tiiachipao, chaachapaka nehjiarepua Eesusio:

—Kiisi nane'riame teemea.

Waikao Eesusia chaanerepua pu'kao:

—Wa'a teesoo neeeei ki aamo tuuyemapua, no'oo aatanakamera no'o uhjurariaopua, i'ka no'o masitia inisimichioo.

Tekipanatewa ichikokame, wa'achitarichi nayewatiame*(Maateo 21:33-46; Ruuka 20:9-19)*

12 Ehjepamio Eesusia wa'achitarichi masiteka o'inerepua wa'a i'isaeri napawikarichio. Puuua eee chaanerepua:

—Seenepi simiyachio wahka yasariataipua aata tijoe panijuwari echayame. Puuua panijuwari echisapao, ko'reteriatapua pu'kao. Naati neteriaipua tiameo, tekesatura, pu'kao i'ipasaopua wa'a sahtunapuawichio. Naati neteriaipua tiameo, kai waapisi weeriam ne'nesero, wa'a te'pa werika inatepuawichio. Wa'a ikisaapa neipa tekipaname i'yasaapua, wa'a wasachi eechichi toariatapua tekipanamichioo. Yooma wa'a iintosaapa, mehka akipariatapua seenu weeechi. ²Neipami ahsepasoopa pu'ka echitiame i'ipasa naachutapuawichioo, aata uujurariatapua ahpo naachutari i'noramichioopua wa'a kajukame naasipasio.

³Nape wa'a tekipanamea chapisa wepisapao, wa'atia uhjurariatapua ahpo teekoo, kihta i'toka. ⁴Waikao wa'a ikitiapa apoe teekoraa, piirechi uhjurariatapua waikao, ahpo ku'iwa. Nape pu'kaoi tekipanamea, moochi weweka na'ara yooraka eeranatesaopua, ahpo teekochi no'apuriatapua pu'kaoi. ⁵Waikao paika simiyachiopua te'ta teekoraa, eenechi piirechi uhjurariatapua, nape puuua meriretiatapua. Neipao epeche weeka uhjurariataipua, nape pu'kaoi tekipanamea, ookapi ko'isaopua, wahjachio oowera wepisaa nonorapuriatapua ahpo teekochio.

⁶'Waikaopu teekoraa, ki aaata uhjurame tiipaopua, piiripi wa'api taanaekaipua tísia nakiyao, pu'kapechi uhjurariatapua: “Ki merimapu i'kao”, e'raka, “Yooremapua i'ka no'o taanakopao”, e'raka. ⁷Nape tekipanamea, pu'ka wa'a ihtoame tetewakapaopua, chaachapariatapua: “Ihja taamo teekora taanarapua, ihja ahpo noono mukisoopua, puuukamera yooma ahpo noono iinuekao, teekorachitia itipimeripua. Meritaria pu'kaopua tiame. Wa'a noonoisaa teemea, yooma pu'ka iinuemia iinueka itipima teemea”, chaachapariatapua. ⁸Waikaopua pu'kaio, chapisa me'yariatapua. Pu'kao merisapao, pu'kao eechichio, ma'chi i'toka ipariatapua. Wa'asa noonoiriata puuua.

⁹Pu'ka yooma naewasaapa Eesusia, iinatukerepua ahpo keepuameo:

—¿Wee, ihtana iintotapu teekoraa ahpo tekipanateriao, wa'a noonowiriopao? ¿Ko'itarepua ahpo tekipanakiaméo wa'a enasaopua? Puuua wa'a iintosaa, ¿ki wahjachi kiatarepua pu'ka tehkiwarao, ki ichikoka tekipanamekamera?

¹⁰'Naakona, ¿ki iyonakame eemea pu'ka Ehkoriaami Iyoteri chiiao, tehte ki nakika ipatiame nayewachio? Eee chiamepua Ehkoriaami Iyoterichio:

Tehte tekipaname ihpapariaa ki nakika tetewikao,
puuu tehte ipaka tetewitiamea,
te'ta nakiwamera eneparepua,
te'ta kaari nawatera utewarachitia.

¹¹Pu'ka tehte te'ta nateyame enepatekamea,
Apoe taamo Noono tewekachi kahtiame iintokamepua.
Teemea pu'ka tehte taamo Noono iintoriao,
tísia peenia erakoka tetewame teemea.
Wa'a cheeriame Raawitarua, Ehkoriaami Iyoterichio.

¹²Puuu ne'neseriosi pa'pamiratuamea, wa'a cheekopa Eesusio, apochi simiyame nayewaka chiio erakoparepua. Wa'a erakoapa puuua, karichi chapisa yachanareriaipua Eesusio, nape majawiapa ti'tijoerio, wa'atia toisa nonowarepua pu'kao.

Ya'yawichiwichio koparoarichi simiyame

(Maateo 22:15-22; Ruuka 20:20-26)

¹³Neipapao Eesusia, parisero ti'tijoe uhjureretupua, Eeroremina chuchukuame ti'tijoe. Ihji uhjuratiamea, Eesusi noonotemichio uhjuratiame eneriaipua, itapiti ahpo wenejiwa chaachasoopua, ahpo pa'pamuratuamechi wenejimichio. ¹⁴Wa'a e'enakao chaanere puuua:

—Masitari, nane'rena teemea aamoo, te'ta pichiwarichi simiyamekamera chiiamekopua, a'chikoi chaanenioiopua ti'tijoeopua, kiisi sewina erapamekopua. Muuua, wa'a chaaneriaiopua kiisi toayamekopua, te'ta Riosi pichiware chiia masitekao. Pukaepa i'ka aamo iinatukemo o'rame teemea: “Nee, ¿kaawejoare te'ta yawichiwichio koparoaniam, nateteniao?”

¹⁵Nape Eesusia nane'riapa ahpo wihkueka chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—¿Achini iikai no'o chapimo o'raka nayewiam eemea? No'o u'yepamitiaopua piiripi toomi, no'o ne'nemichiopua pu'kao.

¹⁶Waikako Eesusia u'yepatiapa pu'ka toomio, kaawe ne'nesaapa pu'kao toomichio, iinatukerepua pu'kao:

—¿Aatanapu, ihji toomichi kahtiam nanariraa? ¿Aatana teewara iyotetiamepua i'ka toomichio?

Waikao aapoeo chaachaparepua:

—Aa puuua, apoepua Seresa, apoe te'ta yawichi — chaachaparepua aapoeo.

¹⁷Waikao wa'a chaachapakopa pu'kao, chaanere Eesusia:

—Wa'a teesoo te'ta yawichi iinuwarao, te'ta yawichikamera kiapuapua; nape Riosikamera iinuwarao, Riosikamera kiapuapua.

Wa'a cheeka nehjiatiapao puuu Eesusio:

—¿Naakonakosa wa'a tiiaitepua, tísia inatamekaite puuua? —ahpo chaachapaka itipirepua.

Mukukai eenechi ahjaniam iinatukewa

(Maateo 22:23-33; Ruuka 20:27-40)

¹⁸Waikao Eesusi kahtiachio, saruseo ti'tijoepechi e'enarepua wa'ao. Puuu saruseo ti'tijoea, ki pichikiam enerepua, mukukai eenechi ahjaniam. Pukaepa iinatukeriaipua Eesusio, eee chaachapakao:

¹⁹—Masitari, ehkoriaami Riosi nayewatura Moisea, eee cheeriaipua ahpo Iyoterichio, aaata neewikame ki tatanatasa mukukameopua ahpo uupichio, puuu wa'api poonira neewimeri tuukamepua ahpo pa'chi uupira ahjamao, ahpo tatanatariaopua, ahpo pa'chitaru tatanara enemichiopua. ²⁰Nape neea pu'kao wa'achitarichi aamo nayewemania. Puuu wa'achitaria eee teereriataipua: Oowisani tijoe

eneriatai puuua, ahpo poponieme. Pahcha weeriamea neewiriataipua aaata oowitiame ahjamao, nape puuua ki tatanatasa mukuriatapua. ²¹Waikao puuu wa'api neipa weeriamera ahpo pa'chi uupieria ahjama neewiriatapua, nape puuuai kihta tatanatasa mukuriatapua. Wa'achi iika mukuriata neipa weeriame pooniraai ahpo pa'chi uupira neewikameai. ²²Yooma puuu oowisani ahpo poponiemea, wa'achi iika wahjipariatapua, pu'ka oowitiame ahjama nenewikamea, aaataai ki tatanaeka. Wa'asi neipaoi te'ta pa'chira uupiraai, mukuriatapua tiame. ²³Wa'a ikikame enesaa yooma puuua, ¿aatanakamera te'ta kuunara enetarepu eenechi ahjarichio, yoomahka puuu oowisania ahpo poponieme, pu'ka oowitiame ahjama nenewikame enesoo, pa'chira tiame?

²⁴Waikao Eesusia pu'kao, cheeka nehjiarepua:

—Aa eemea, tísia se'wi erakoamepua, kiisi pahtiapa ehkoriai iyoteri chiiao, kiisi machiyapa tiameo, te'ta Riosi utewarira ihsiao. ²⁵Wahjipakamea eenechi o'oijenasaapua ahjarichio, aaataai ki nenewika mochitomeripua, tewekachi mochikamechitia te'teramekapa. ²⁶Eemea pu'ka wahjipakai oijenaniameo, kihta machiyamepua, Ehkoriai Iyoteri chiamekoopua. ¿Kikosa iyonakame eeme pu'ka Ehkoriai Iyoterichi cheeria Moisetaruo, Riosie ahpo nayewetiameopua, kuhsi uuyari tajenarichi ahpo nayewetioiopua? Pu'ka uuyari tajenarichi o'iniaio Riosia, eee chaanerepua Moiseo: “Nee Aurani Riosiwaraa, Ihsa Riosiwaraa, Aakowo Riosiwaraapua tiame.” ²⁷Wa'a cheekame enesoo Riosio, puuu paika Riosichi paparaka wahjipakameopua, Riosiwarako tuuriopao, wa'a teeresoo ahjaka mochitoamekaitepua pehjo, eenechi weerewa uumerikaitepua. Wa'a tiiahipa eemea, ki pichikiame enesaa eemea eenechi ahjaniameo, ki nu'uti se'wi erakoamepua.

Epeche nateyame nuurariwa

(Maateo 22:34-40)

²⁸Waikao piiripi puuu Moise nuurewa masitaria Eesusio, tísia peeneka nehjiachaniopa saruseo ti'tijoe iinatukeriaio, Eesusichi eenakao iinatukerepua tiame, eee cheeka:

—¿Achini tiiaimerapu Riosi nuuraria, te'ta nateyamechitia tetewipuamea, te'ta e'waka nokisipuamea?

²⁹Eesusia nehjiarepua cheeka:

—Aamo ehkoriai Moisea, eee cheeka nayewerepua ti'tijoerio: “Eeme isaeri ti'tijoe ooweru tiame wa'achitia, keepuka mochimitia eemea aamo Noono tewekachi kahtiameo, taamo Noono Riosia piiripi wa'apipua, ki'tepua wa'asi piirechia. ³⁰Te'pa kahtiame taamo Noono nuuraria, ihjipua te'ta yorapuamea: Aamoche Riosiwa nakika mochitopuapua, yomatiam eame iikachi e'rae, yomatiam eame

inatarie, yomatiamе аамо utewarie tiame.” Puuupua te'ta nokaka mochitopuamea nuurari. ³¹Piirechi nuuraria tiame, ihjipua te'ta nateyameraa: “Kaawe e'reka yasimitiamua аамо piirechio, аамо wa'api аамо nakiyachitia.” Te'ta nuurari nokipuamea, ki'tepua wa'asi epeche nateyamea, pu'ka ookachitiao.

³²Waikaopu Moise nuurari masitaria, chaanerepua Eesusio:

—Eje'e, kaawe chaanimua masitari. Pichiwaјupu аамо chiіaa, pichiwa piiripi wa'apipu Riosia, ki'tiamеpua wa'asi piirechio. ³³Riosikamera epeche nakika mochitoniamеa, epeche te'ta nateyamеpua, nape yomatiamе ahpo iіkaе nakiniamepua, yomatiamе ahpo inatarieopua tiame, yomatiamе ahpo utewarieopua tiame, ahpo piirechioі ahpochitia nakiniameopua tiame. Yooma puuua epeche nateyamеpua, ki animari Riosiwichio wahseka, oowewari kianiamechitia.

³⁴Waikao Eesusia Moise nuurari masitario, kaawe e'raka pichikeriopa ahpo pichiware chiіao, chaanerepua pu'kao:

—Ki se'wi tiame muuupa Riosi ye'karichio.

Waikao tisia ye'kaka nehjiamekopua Eesusio ahpo iinatukeniao, ki aaata iinatukeme erakorepua pu'kao.

Riosie Weratiame iinatukewa, aatanachi o'inia eename

(Maateo 22:41-46; Ruuka 20:41-44)

³⁵Eesusia i'isaeri tiopachi masitiaio, iinatukerepua ti'tijoerio, eee cheeka:

—¿Aatia tiіachipa chaachapame iyoteri ti'tijoea, Raawitaruchi eenameko tuuka Riosie Weratiameo? ³⁶Raawitaru wa'apiai Riosi Riosiwarie erapatetiaopua, cheerepua:

Apoe Riosi Paamiraa, eee chaanerepua ahpo Taana no'o Paamirao:

“No'o ahјamina yasipamitia muuua, ahkasi аамо seepurawao, аамо taaratere no'o toapachisi.”

³⁷Eesusia wa'a Ehkoriaми Raawi Iyoteria cheesaapua, iinatukerepua ti'tijoerio:

—¿Achini iikai Raawitarua, ahpo paamira teewakame Riosie Weratiameo, tisia ahpo neipami naawakamekoipua pu'kao?

Ti'tijoea ooweru tiamea muuwaeme, pu'sereka keepuame enerepua Eesusio.

Eesusio ki pu'sereria iyoteri ti'tijoe masitiaio

(Maateo 23:1-36; Ruuka 11:37-54; 20:45-47)

³⁸Eesusia i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitario, kiіsi kaawe noonowirio tuunapua. Pukaepa eee chaanerepua ahpo masitia keepuameo:

—Naane e'reka i'isaeri iyoteri ti'tijoe masitiaio, puuua teteperuma wakirata pu'seriamеkapu, kaawe yooreka ahpo tepotejeramepua, ahpo ihtoachi natepatiaapua. ³⁹Aapoeo ahpo napawikarichiopua

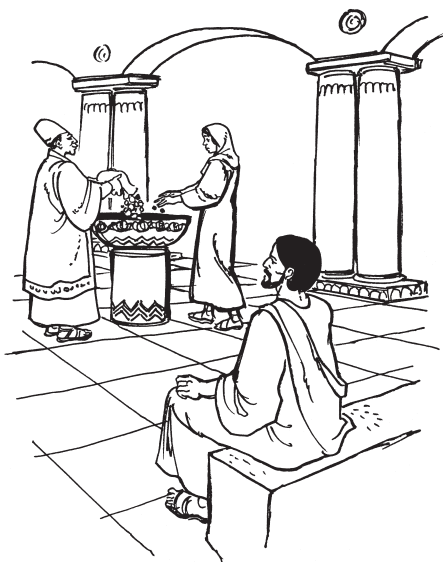
tiameo, epeche yoorewa ti'tijoe mochipamiachi momochipamepua, epeche yoorewa ti'tijoe ko'komiachi momochipamepua. ⁴⁰Puuua kunamukukameopua tiameo, a'chikoi chaachapaka wihkueka kariwaraoi u'yamepua tiame, puuua ka'chi erakopuawichio ti'tijoerio, tepekuma ni'okiamepua Riosi cheriwema ki'yakaopua, ahpo tísia kaawe yoratiamewichioopua kunamukukameeo. Nape puuua wa'a nokayaio, ki nu'uti kokosapuaitepua Riosieo.

Kunamukukame nehjaria Riosiwichio oowewari

(Ruuka 21:1-4)

⁴¹Eesusia piire taawe ne'neka kahtioio. Riosiwichio toomi oowewari toaniachio, muuwaeme enapame teteware Eesusia wa'ao, ahpo Riosiwichio oowewa to'wiame. Ki ookapi we'weka tomiwaamea, we'weka to'eriaipua toomio. ⁴²Nape piiripi wa'a eenakame kunamukukamea, ki weeka toomiwamekapaopua, ookapi wa'api nu'nutira toomi to'erepua Riosi oowewario, kiisi weeka nateyame. ⁴³Waikao Eesusia ahpo ajawaria paaesapaopua, chaanerepua:

—Pichiwa ihji oowitiame kunamukukamea, epeche oowewari ki'yakai tiamepua Riosio, ki pu'ka wahjachi ki ookapi tomiwaamechitia, Riosiwichio nehjariachitia oowewario. ⁴⁴Yooma puuu tísia paarasatiamea toomi, ahpo soparawatiakamera ki'yamepua Riosi oowewarichioo, nape puuu kunamukukamea, ahpoche ko'komia ahjae tarimia iinuekaiopua, yooma Riosiwichio oowewariopua.

Kunamukukamea Riosio, yomatiame ahpo iinueka toomi oowewena. (12:42)

Eesusi i'isaeri tiopa ru'minamio tuuya

(Maateo 24:1-2; Ruuka 21:5-6)

13 Eesusi i'isaeri tiopachi machenoio, piiripi Eesusi ajawaria chaanerepua:

—¡Masitari! ¡Ne'neo, achipu kekechumapu tehte, achini keena ajakamepu raampakariai!

²Eesusia nehjiarepua:

—Eje'e, ꞑkaawe tetewamemua pu'ka kaario, kai waapisi ajakamekoo? Nape puuua wa'a tiiaio, kiisi itipimerikaitepua piiripioi tehte, raampata maaniameo. Yooma wehchi yasipamiitepua wa'a tiiaio, piie taawechemio.

Ke'chu weee kajuyoi naania teetowa

(Maateo 24:3-28; Ruuka 21:7-24; 17:22-24)

³Ooriwo Roomosachi ajasitioopua i'isaeri tiopa ma'chiachio, Eesusia yasiparepua. Wa'a yasipasoopua Eesusio, Peeroa, Aakowoa, Waania, Anteresia tiame, piineri iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:^f

⁴—Teemea taamo tuuyejeramemua pu'ka i'isaeri tiopao, achinitio enemerikopua wehchi yasipamiachio, ihtana enemerikopua naania teerewa ikipuachio.

⁵Eesusia nehjiarepua:

—Eeme waika taawechi ohjoemea, aamo inateka mochtometepua, ki aawata aamo wihkuepuamichio pu'ka taawechemio, ⁶muuwaeme e'enamrikaitepua chaachapame: “Neeju Riosie Weratiamea.” Pu'ka chaachapao, ki ookapi ruhjimiitepua pu'ka wisikuewachio.

⁷Eeme pu'ka taawechemio ohjoemea, ki nu'uti nasiwaniame inamuaio, ka'te te'ta majamitiapua pehjo, wa'a tiame inamuaiopua, ki kajuyachikai teetomapua pehjo. ⁸Pirenapi weechi ohjoemea, piire weechi mochikamechi nasiwasimeripua ya'yawichi. Weeeai, ki muenati noonomeripua tiame, yoomatiame wehjoarichi, wa'a ikinioio tooretuniameai, ki teesa tiame teetomeripua. Nape yooma pu'ka wa'a tiame teetoaiopua pehjo, pukeri o'ichari enemeripua, te'ta tísia kokosa aiwapuachio, pehjo.

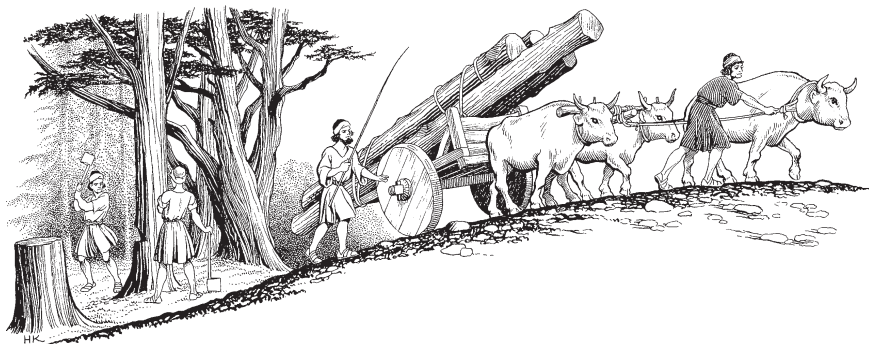
⁹Eeme pu'ka taawechemio noochi paparaka mochtotoamea, kaawe aamo neesetoka mochtotopua; waika taawechemio eemea, ya'yawichichi ijitopuamepua eemea; ahkaoipua i'isaeri napawikarichiamioi chapisa wepipuame eemea. Eemea te'ta weeweruma ya'yawichichi paaepuamepua noochi te'teriapa, wa'a iika no'o nehpupaka nayewameri eemea, te'ta ya'yawichi peereichio. ¹⁰Pukaepa ihji Riosi kaaweruma tuuyewaria, ke'chu i'ka weee kajuyoio, yomatime i'ka wehjoarichi nayewatupuamepua.

¹¹Eemea weruma ya'yawichichiami ijitotiaio itapiti iinatukemio, wa'a weeweruma ya'yawichi peereichi ajakaio, ka'chi eramitia eemea aamo chaachapamiao, Riosia aamo eratiae chaachapameri eemea wa'ao, ki eemeche piineri nokimerikapa wa'ao, wa'achi ihsiamerikopua Riosiai, aamo ahjama ku'ika nayewakao. ¹²Waika taawechemio aho poponiemeai, aho poonioi nehjimeripua

^f 13:3 Aakowoa, Saantiao wa'apipua.

meripuawichio, noonoraai wa'achi iintomeripua tiame, ahpo tatana nehjakaopua ko'ipuamechio; aaata tatanaraai ahpo noono nehjimeripua tiame meripuaichio. ¹³Yooma wehjoarichi mochikamea, noochi te'teriopa aamoo, nekamuchemeripua; nape wa'a te'tereniai ki se'wika noochi paparaka newitoka puuyakamea, te'ta kajuyachisio, Riosie newipatepuamepua.

¹⁴Ehkoriami Riosi nayewatura Raanieria, wahka ihtoriachi ikipuame iyoteriaipua, itapiti tísia iinya tiame yachapuamekopua i'isaeri tiopachi yooremao, kiisi yachapuachi tiame. Ehkoriami Raanieri tuuya iyonakamea, pu'ka taawechi pu'ka tísia iinya tiame tetewapao, pahtemapua Raanieri cheeriao. Pahteka tetewamea pu'ka tísia iinya tiameo, kaawichiami ujumamitiapua, yooma Uurea weechiami mochikamea. ¹⁵Aaata ahpo karijampa ihsiamae, ki tekisaa kaawe enemiipua ahpo itapitiwaoi ma'chipamiao; ¹⁶aaata wahka nokayameai ki e'enasaa kaawe enemiipua, ahpo petechioi ahpo wisasoriwa ma'chipamiao. ¹⁷Pu'ka taawechi peteteka

Aaata ti'tijoea, ma're ihtapaka tekipanani. (13:16)

mochikame oowerua, ahpo tatana chiiteka mochikameaipua pehjio, tísia tesiwa te'teremeripua! ¹⁸Pukaepa pu'ka taawechiami noochi paparaka mochitoamea, Riosichi itaka mochitomitiapua, ki tuuroi enemichiopua wa'a ikipuameo. ¹⁹Pu'ka taawechiami tísia aiwapuamea, ki nu'uti teeremeripua, ka'chitia taawechi tetewiniame, naayachi o'inia i'ka weee yachatiasichiopua, neipami ahkaoi wahka ihtoriachioi. ²⁰I'ka tísia aiwario ki kahporatasoopua Riosio, apochi paparamewichioo, aaataai ki itipimeripua ahjakameo. Nape yooma apochi paparakameopua Riosia, ahpo tatana iintapariaopua, kahporatamapua pu'ka taawechiami tísia aiwaka mochitoao.

²¹Waikami taawechiami aaata Riosichi paparamae aaatae ahpo chaanetiao: “Ne'neo, i'wa kahti Riosie Weratiamea”, wahjachikoieoi chaanetiaapua: “Ne'neo, waamikachi kahtipua”, ka'te pichikemitiapua pu'kao. ²²E'enameripua weeka aaatao, Riosie Weratiameko

tuuyame, nape wihtuka chaachapameripua. E'enameripua tiameo, pichiwaka Riosi nayewameka chaachapame, ahkasioi puuua tiameo, Riosi peenia ihsiwa nokisikao. Ahkasioi puuua Riosi ahpo tatana iintapariaoi, wihkuenaremapua; nape pu'kaopua wihkuenariaio, kiisi yuumpamapua, te'ta pewatiame mochitoamekopua Riosichio. ²³Neeea no'o ahjariao, i'ka wa'a ikipuame aamo tuuyenapua, te'ta nane'reka mochitomichiopua, wahka ihtoriachi ikipuameo.

Tijoe Tijonetukamea eenechi enameri

(Maateo 24:29-35, 42-44; Ruuka 21:25-36)

²⁴Nape pu'ka taawechemi pu'ka aiwari u'matosoopa, taaaai tukapasipamapua, meechaai ahpo mechatajenao choipameripua. ²⁵So'poriai tewekachi o'iniaio, ki ookapi ruhjiame tetewipuamepua, ahkasi tewekachi ohjoemeai, tisia chachapia noonoimeripua majakao. ²⁶Waikao neee Tijoe Tijonetukamea, toomarichi eename tetewipuamepua tekika, ki teesa tiame tajitoka eename Riosi utewarieo, tahpitika tiame teetoka uutapari. ²⁷Waikao neee Tijoe Tijonetukamea tekisaopua, nuuremania no'o ku'iwario, yooma na'poamichiopua no'o poanatariaopua Riosiwichioo, yomatiam naomina i'ka weeechi mochikame, ahkasi i'ka wehjoarichi sihkochiamisioi mochikame. Wa'a ikisa tewekachi Riosie apechunatiameoipua wa'asio, yomatiam na'poanuremania pu'kaoi.

²⁸Eemea pepenipamitiapua i'kao, chuunachitia wa'achitarichi no'o aamo masitiaio: Pu'ka oowarao rahtatiame uuyoioipua sawatakao, nane'riame teemea waikao, paamuni asiriamekopa wa'asi. ²⁹Wa'achitia i'ka a'chitiame simiyoioipua, taaa ikiyao, meechaai, so'porioi tiame tutukapasipasooa, no'o eenamechitiapa nane'reniam enameripua, no'o Tijoe Tijonetukameo, aamo ta'pechi muirachi weeriamechitiaopua, erakopuamekoopua wa'asio. ³⁰Yooma ihji wa'a tiame teetomeria, pichiwa wa'a teeremeripua kajuyachi taawechio, ke'chu wahjipoi waikami mochikame, tetewimerio. ³¹Tewekaa weee tiamea wahjipatarepua, nape ihji no'o chiiiaa te'ta pichiwapua, kiisi wehchi wichika itipimeripua.

³²Nape pu'ka keenako ikimiao ihta taaweoio, ki aawata nane'riamepua pu'kao, Riosi ku'iwari tewekachi mochikameai, neeeai wehjoarichi ti'tijoechitiaoi kiisi nane'riamepua, apoche no'o Noono tewekachi kahtiamera, nane'riamepua pu'kao.

³³Wa'a tiachipa eemea, pusakameche mochitopuapua no'oche enamia inataka, ki nane'riapa achini keenako no'o enemiaoipua. ³⁴Ihja naatika tiamepua, aaata tijoe teekora seenu weeechi akipakamechitia, ahpo tehkiwao ahpo tekipanatewa tooesaopua yoramichio, ahkasi ahpo eenachisi. Puuua ahpo ta'pechi yeetepawa tekipanatewaopua, chaanesa simirepua: "Ka'te kochika yasimitia

muuua, eenechi eenaionia senawato enamiitenia.” ³⁵ Wa'a tiachipa eemeai pu'kachitiao, ka'te kochika mochtomitia no'o enamiaopua, ki nane'riamekapa eemea, achini keenako no'o enamiao, seenekachioinia tukapasipooi enamaoinia, naasipa tukaooi seenekachio, seenekachi toteri oowira kusuyooipua marikarowa, piarioiopua seenekachi. ³⁶ Aamo inateka mochtopuapua, ki aamo kokochiame tewipuawichiopua, senawato no'o eenoiopua. ³⁷ I'ka no'o aamo chaania, yomachi weechi mochtikame chaaneka chiiaienia: ¡Ka'te natakia mochtomitia eemea, senawato no'o enamiao!

Eesusi noriwi chapipua katewewa

(Maateo 26:1-5; Ruuka 22:1-2; Waani 11:45-53)

14 Ooka taawe toiriai Semejenato pahko enamiachiopua, Paani Ki Rewaruraeme koi'wachio. I'isaeri tiopa ne'neserosi te'ta pa'pamuratuameraa i'isaeri iyoteri ti'tijoea tiame, Eesusi achini yooraka ahpo chapimia i'yariaipua, wihkueka merimo o'rapapua pu'kao. ² Nape ookapi puuua chaachaparepua:

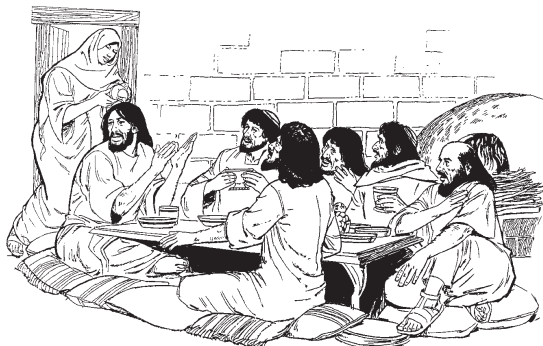
—Nape pahko simiyoiopua pehji, ka'chi yoramete teemea pu'kao, ki tahpitika noonowemichiopua pahkochio.

Oowitiame peenijauwa to'wekame Eesusi moochi

(Maateo 26:6-13; Waani 12:1-8)

³ Eesusia Wetania mochiwachi eenariaipua Siimoni ta'perachi, Reperaeme teewataniame tijoe ohjírachi. Eesusio meesa weeriachi kahtioio, wa'a eenarepua aaata oowitiame, piie riimeta pochikame tísia nateyame sewajuya makotoame, apoche narato tewaniamee netetiame sewajuya. Puuu oowitiamea pu'ka riimeta kuhtarachi kahponasaopua, Eesusi moochi to'weropua pu'ka riimetachi peenijauwao. ⁴ Waikao wa'a iintokopao pu'kao, ookapi wa'a mochtikamea, nekaweka tetewarepua pu'ka oowitiameo. Wa'a erakoapa puuua, ahpo chaachaparepua:

—¿Achini iikai na'atame puuua tísia nateyame peenijauwao? ⁵ ¿Nehjimetioipua pu'kao ohso kaawe, paika sienta taawechi yowiwame kehkisi, pu'ka toomio, tesiwa te'tiamera ku'ime teereriaipua?

Aaata oowitiamea, Eesusi moochi to'wenapua, tísia nateyame sewajuwa. (14:3)

Wa'a chaachapaka na'areriaipua oowitiameo.

⁶Nape Eesusia wa'a chaachapopa pu'kao, chaanerepua:

—Ka'te na'ara chaachapa eemea i'ka oowitiameo; ¿achini iikai na'ara chaachapame ihji oowitiameo? Ihji oowitiamea kihta ki kaaweruma iintokamepua, ohsotia puuua, te'ta kaawerumara iintowa iintokamepua. ⁷Aaata te'ta tooremuameo, senepi taaweche amochi iinuemeripua ku'ipuamewichioo, nape no'ooo, ki senepi taaweche amochi iinuemeripua. ⁸Ihji oowitiamea ahpo tesiwatia iinuekai i'ka peeniajuwao, no'o moochi to'wekamepua. Ihji oowitiame iintoriaa, ke'chu no'o mukuyoi, no'o weerewachi chuhchekamepua peeniajuwao, no'oo, peeniajutame katewepuawichiopua teesotatiachio, wahjipame toaniachio. ⁹Pichiwa aamo chaaniamenia i'kao, ihji oowitiamea i'ka noochi iintoriao, ahkaai i'ka wehjoarichi Riosi kaaweruma tuuyewari nayewatutiachio, i'ka oowitiame kaaweruma iintoria inatepaka mochtipuamepua.

Uurasi tewaniame Eesusi noriwi nehjaria

(Maateo 26:14-16; Ruuka 22:3-6)

¹⁰Uurasi Ihkarióte tewaniamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka ajawariaa, i'isaeri ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuamechi simirepua, Eesusi noriwi nehjiwa ahjama nayewamia. ¹¹Waikao puuu i'isaeri tiopachi te'ta pa'pamuratuamea Uurasi chiia inamukapao, kaawe erakoka natetemo tuurepua natekarao. Waikao o'inia Uurasia, o'inerepua i'yasika achini iintoka ahpo nehjimia Eesusiopua.

Taamo Paamira Eesusi Semejenato pahkokoi, aari ko'karia

(Maateo 26:17-29; Ruuka 22:7-23; Waani 13:21-30; Pukeri Ko'korintio Iyotepawa 11:23-26)

¹²Pahcha pukeri o'iniachi taaweche Semejenato pahkoo, Ki Rewaruraeme koi'wachio Paanio, po'wa Riosi oowewariwichio meriwachiopua, Eesusi ajawariaa iinatukerepua Eesusio:

—¿Akana aamo yorajeranimua, Semejenato pahko ko'kopuachio?

¹³Waikao Eesusia ooka ahpo ajawaria uusaopua, chaanerepua:

—Waami siimpamitia eemea muuwari mochiwachi. Wa'a tetewimeri eemea aaata tijoe sikorichi neeroi mahtotoame. Pu'ka na'naritopuapua, ahkasi ta'pechi pakiyachisi. ¹⁴Wa'a ta'pechi pakiriachio, chaanemitiapua wa'a kariwaameo, taamo Masitaria aamo iinatukenurekapua, akana yooreko yorapuamekopua, Semejenato pahko ko'kopuameo, ahpo ajawaria ahjama ko'komiachio. ¹⁵Waikao apoe aamo ne'netemapua, akana yooreko aamo yoramia pu'ka kooameo, te'pa raampatakarichi yoorémia. Waikao wa'a yorapuapua pu'ka kooameo, taamo ko'komiao.

¹⁶Waikao Eesusi ajawariaa, wa'a siimpasaapa wa'a muuwari mochiwachio, yooma ahpo chaaneretiachitia tetewarepua wa'ao. Wa'a yooremina yoorarepua waikao, pu'ka Semejenato pahkokoi koi'wao.

*Raampata kaari teekoraa Eesusi
ajawariao, Eesusi uhjuraria
kooame ahpo yorakepuachi
ne'netena raampakari. (14:15)*

¹⁷Waikao Eesusia tukapasipasoopua, wa'a eenarepua ko'komiao, ahpo oosa mariki aampa ooka ajawaria ahjamao. ¹⁸Waikao Eesusia ahpo ajawaria ahjama mochinioipua koi'rachiopua koakao, chaanerepua ahpo ajawariao:

—Pichiwa aamo chaaneniamie neeea, piiripi i'wa koayame no'o ahjamao, no'o toomichi noriwi nehjimerikopua.

¹⁹Waikaopu ajawariaa,

tísia yuuwesipakaopua, yoomahka pipiripi iinatukerepua Eesusio, chaachapaka:

—¿Neejoare Paamira?

²⁰Eesusia nehjiarepua:

—Piiripi eemepua, i'wa mochikame no'o ahjame, oosa mariki aampa ookao, no'o ahjama pehtorichi ichuka koayame. ²¹Ihji no'o Tijoe Tijotukamechi iintopuamea, Ehkoriaami Iyoterichi chiia iintopuamepua; nape ¡Ai puuu no'o noriwi nehjakamea, epeche kaawe eneriaipua ki naawasaa!

²²Wa'a cheeka Eesusia koaka mochinioio, piiripi paani uusa cheriyema kiasaopua ahpo tewekachi Noonoo, naasipasi chi'wanasa pu'ka paanio, chi'wapame ki'yarepua ahpo ajawariao, eee chaaneka:

—Ihji paania no'o weerewapua. Ko'komitia eemea pu'kao.

²³Wa'a ikisaopua, paaso to'wame uusaopua tiameo, tewekachi ahpo Noonoo cheriyema kiasaopua tiameo, ahpo ajawaria iijinurerepua pu'kao, pu'ka paasochi maaniamepua. Waikao Eesusi ajawariaa, yooma ahka iijirepua pu'kao. ²⁴Wa'a ikisooa ahpo ajawariao, chaanere Eesusia:

—Puuu paasochi maaniamie aamo iijiriaa, no'o eerapua, puuu eeraa Riosi ehkoriaami mochiriamie ahjama kateweria pichiwatamepua, no'o eera wi'sumiae pichiwataniame. Ihji eera no'o wi'sumiaa, ki ookapi tatakoririamewichio piipatepuamepua. ²⁵Ehpeo pichiwa chiiamenia, ki oosa no'o iijimerikopua, i'ka echijuwari neeroraopua, ahkasi no'o Noonoo ye'karichi no'o yasipaka ye'kachisi. Ahkasi waikamisi iijimerinia eenechio, i'ka echijuwari neerorao, weemera ye'karichi.

Eesusi ka'itawa Peeroe

(Maateo 26:30-35; Ruuka 22:31-34; Waani 13:36-38)

²⁶Neipao, aari koi'wame ko'kosaapua, Riosi wikatari wikatasaapa wa'asio, Ooriwo roomosachite e'enarepua E'semaní siimpakao. ²⁷Wa'a nokisiaio, chaanere Eesusia ahpo ajawariao:

—Yooma eemea noochi paparamekaio, ehpe tukao wa'api no'o chapitioo, piineri no'o toaka ujumameripua, Ehkoriaami Iyoterichio, eee chiiamekopa: “Me'rema neeea tepuyamerao, wa'a ikitiaapa po'wa tepuyaa, yooma chi'ripamapua.” ²⁸Meripuamenia me'yao, nape eenechi oijenamerinia; oijenasaapa neeea, Arirea ihsimania wa'a aamo e'enoio.

²⁹Waikao Peeroa wa'a chiiopa Eesusio, chaanerepua:

—Pe'yachi wahjachi aamo ajawariaa, aamo piineri toita, nape neeea ka'i.

³⁰Nape wa'a chiiopa Peeroo, Eesusia chaanerepua:

—Pichiwa aamo chaaniame neeea, i'ka wa'api tukao, ke'chu oosa kusuyoi totori oowirao, paisa simiyame no'o ka'itamiitemua, kiisi no'o machiyo tuuka.

³¹Nape Peeroa utewaeme naawesakao, eenechi chaanerepua Eesusio:

—Nape neeea ahkasioi meripuameaio, kiisi aamo ka'itamerinia. Waikao yooma Eesusi ajawariai, wa'achi chaachaparepua tiame.

Eesusia ahpo tewekachi Noonoma nayewani, E'semaní tewaniachi

(Maateo 26:36-46; Ruuka 22:39-46)

³²Ehjepamio, E'semaní tewaniachi ajasirepua. Eesusia wa'a ajasitioopua, chaanerepua ahpo ajawariao:

—I'wa no'o puuyemitia eemea ku'itapio, no'oo no'o Noonoma nayewachisi pehji.

³³Waikao Eesusia, wa'a toisapa ookapi ahpo ajawariao, Peeroche i'torepua, Aakowoo Waani tiame. Pu'ka yeeka simiyaopua, tísia iiyana eraparepua. ³⁴Wa'a erapakaopua Eesusia, chaanerepua ahpo yeetoao:

*Eesusia, ahpo Noono ahjama nayewani,
tewekachi kahtiame. (14:35)*

—Ki nu'uti tahpitika e'ramenia noochio, no'o iikachi yuuwesiwao, ahkasi mukime e'ramenia. I'wa itipimitia eeme ku'itapiopua pahchu, nape ki kokochika.

³⁵ Waikao Eesusia, teesa wamichuri akiparepua ahpo Noono tewekachi kahtiamе ajama nayewamia. Wa'ao chopokorieka weripakao, ahpo Noonoo, ahpo aiwamia se'witepua itanerepua.

³⁶ Pu'ka ahpo Noonochi itakao, eee cheerepua ahpo Noonoo:

—Muuu no'o No'noo, kihta iinuame aamowichioo, ki kajuka iintome tiiao; pukaepa no'o se'wijeramenia i'ka tísia no'o aiwamiao, nape ki no'o e'rachitia iintoka, aamokamera e'rachitia ohso kaawe.

³⁷ Ehjepao ahpo paika ajawaria toariachi enasaa, kokochiamе tewarepu pu'kao. Eesusia wa'a te'teriopa pu'kao, yooma pusatsaopua pu'kao, chaanerepua Peeroo:

—Siimoni, ¿kohchiamе muuua? ¿Kiisi pusakame yasime e'ramemua ku'itapioi, ne'neka yasimitiooi? ³⁸ Ne'neka mochimitia eemea Riosichi itakao, ki aamo eenechi ahsemichiopua aamo nahsinapari kochirewao. Aamo ki kochimeriko e'raio, aamo wa'api resipariwaa, aamo kochipatiamepua.

³⁹ Waikao Eesusia, eenechi simisaapua ahpo Noono ajama nayewamiao, eenechi simiterepua cheekao, pu'ka wa'api naewaka.

Eesusia eenechi eenakao, ahpo ajawariao kokochiamе tewani. (14:40)

⁴⁰ Eenechi enasaapua oosa simiyachi ahpo ajawaria ne'nemiao, eenechi kokochiamе tewarepua pu'kao. Eesusia pusateniaio, kihta nehjiamе erakorepua, tísia kochinariapa. ⁴¹ Ehjepa eenechi enasaa Eesusia paisa simiyachiopua, chaanerepua ahpo ihsiachi yeetoriao:

—¿Iiweta resipuna eemea kokochika? Soparanipa

wa'asi; ahseparupua wa'asi keenakoo, no'o Tijoe Tijoetukameo, nanaaramеchi nehjipuachio. ⁴² ¿Yaapiti mochisisa! Nahpe waami wahja itipiriachi!

Wahja itipiriachi asisaapa Eesusia chaanerepua pu'kao, yooma ahpo ajawariao:

—Wa'atikia ihtoame tijoeapa, no'oo Tijoe Tijoetukameo, noriwi toomichi nehjakamea.

Eesusi chapisa, i'toniame

(Maateo 26:47-56; Ruuka 22:47-53; Waani 18:2-11)

⁴³ Wa'a chiioi Eesusiopa, wa'atikia ihtore Uurasiapa, Eesusi noriwi toomichi nehjakamea, piiripi puuu oosa mariki aampa ooka Eesusi ajawariaa. Ihjia, ki ookapi merimacheta makotoame, yeetoka eenariamepua, wahjachi puuua, kuuu ahjae wewepua makotoka e'enakamepua. Puuua tel'te ne'neseriosi tel'ta pa'pamuratuamee uhjuratiame enerepua, iyoteri ti'tijoe uhjuratiame tiame, wahjachi

Piiripi Eesusi ajawariaa, Eesusi nehupawa iintona. (14:47)

⁴⁶ Wa'a yooraka chapinioi Eesusio, i'topuwichioo, ⁴⁷ piiripi Eesusi ajawariaa, ahpo merimacheta ma'chipasa, nakachi meteka tehpunerepua, tel'ta ne'neseriosi paamiratuameopua, ku'ira.

⁴⁸ Waikao Eesusia chaanerepua ahpo chapiriameo:

—¿Eemea nasimachetawaeka e'enakamepua, kuuu makoka tiame no'o chapimiao, eemea no'oo aaata ichikoameka yooramepua? ⁴⁹ ¿Achini iikai ki no'o chapika eemea, no'oo i'isaeri tiopachi senepi taaweche no'o tetewaio, no'oo masiteka ihsioio? Aa, nape wa'a teetoame ihjia, Ehkoriaami Iyoterichio wa'a chiiamekopa, wa'a ikikache itipimerikoopua.

⁵⁰ Wa'a ikinioio yooma Eesusi ajawariaa, piineri toisa ujumarepua.

ti'tijoe uhjuratiame tiame, o'ochetiame pirenaturi tewaniamee. ⁴⁴ Uurasia Eesusi toomichi nehjaio, cheekame eneriaipua: “Pu'ka aaata no'o chuchuyao, pu'ka chapisa i'topuapua, kaawe chapitoka, ki aamo neipumichiopua.”

⁴⁵ Pukaepa puuua asisaapa, Eesusi naepakao:

—¡Masitari! —cheekao, chuchurepua. Waikao i'isaeri pa'pamiratuame soontarowaraa, Eesusikamera chapirepua.

Eesusi ajawariaa Eesusi chapitioopa, yooma ujumani toaka. (14:50)

⁵¹Piiripiche temari na'naritoriaipu, nape puuuai chapinareretiapua tiame; ⁵²nape puuuai wisasoriwarachi chapiniaopua, yasipaka newika poiyaime u'marepua.

Eesusia te'ta i'isaeri napawiriachi

(Maateo 26:57-68; Ruuka 22:54-55, 63-71; Waani 18:12-14, 19-24)

⁵³Waikao Eesusia, te'ta ne'neseriosi paamiratuamechi i'toretupua. Wa'ao yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea, o'ochetiame tewaniameapua tiame pirenaturi, wa'a ikisa iyoteri ti'tijoeapua tiame, wa'a weruma nanapawiwa nanapawiniachi napawirepua. ⁵⁴Peeroa mehka weritoka ne'netoka, na'naritosaapua, ahkasi te'ta neeseriosi ta'perachisi eenarepua, wa'a ta'pechio na'iretiopao, wa'a weriparepua tatapamiao, wa'a ta'pechi inatiame tatapachi.

⁵⁵Wa'a weruma napawitiachio, yooma i'isaeri pa'pamuratuame wa'a e'enakamea, yooma te'ta, Eesusi na'ara iintoria i'yeriaipua iinatukekao, nape itapiti merime teerewa; nape Eesusia kihta tewikeretupua, ihtaoi weruma na'ara iintoriao. ⁵⁶Aapoe muuwaeme wihtuki Eesusi wenejiaio, ki napati wa'achi chaachapaka wenejirepua, aapoe wa'api ahpo nateparika nayewapapua. ⁵⁷Nape wahjachi wa'a e'nakamea tiamea, wihtuka wenejiriaipua Eesusio, eee chaachapakao:

⁵⁸—Teemea i'ka tijoeo, inamukamepua chiiameo: “Neeea i'ka tiopa ti'tijoeo netetiameo, nooe wa'api ru'minasa i'ka tiopao, paika taawechi werapamania eenechio” —wa'a chiiame inamukame teemea.

⁵⁹Nape wa'a chachapaipua wenejikao, ki napati wa'achi chachaparepua.

⁶⁰Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, werisika wa'a napawitiachi naasipao, iinaturerepua Eesusio:

—¿Kihta nehjjanimua aamo wenejiwao? ¿Ihtana chanimamua aamo nehpuapakao?

⁶¹Nape Eesusia wa'a chaaneniaio iinatukekao, kihta nehjiarepua, piiripioi naera. Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea, eenechi iinaturerepua Eesusio, cheeka:

—¿Muuupu te'ta Riosie Weratiamea, te'ta Riosi Kaaweruma Taanaraa?

⁶²Eesusia nehjiarepua:

—Eje'e, neee puuuu. Eemea wahka ihtoriachio, no'oo Tijoe Tijotukameo, no'o Noono te'pa kahtiame Ki Teesa Uteawaeme kahtiachi ahjama, ahjamina kahtiame no'o tetewimeripua, wa'a o'iniaopua tiameo, toomarichi weritoka no'o tekiyame tetewimeripua, i'ka weeechio.

⁶³Waikaopu ne'neseriosi te'ta weruma paamiratuamea nekakao, ahpo wisasoriwa panisuka si'panarepua, wa'a iintosaapua, chaanerepua wa'a napawikameo:

—¿Ihtanawichio epeche wenejiwa nakitariapua?

⁶⁴Inamukame eemeapa, na'araka nayewamekopua Riosichio.

¿Ihtana chaachapame eemea pu'kao?

Waikao yooma ahkao, meripo tuurepua Eesusio.

⁶⁵Waikaopu Eesusi chokichi ajakamea, o'inerepua Eesusi akachupeka. Wa'a nokisao, Eesusi puusira to'peka wewesao, chaachaparepua:

—Ehsoo, ¿aatana ihsirupu aamo wewekao? —chaachaparepua na'arekao.

Wa'a nokisaopua Eesusio, wa'a inatiame soontaroa, nanarichi wewesa ma'chiparepu iinatukeniachio.

Ne'neseriosi te'ta paamiratuameraa, tahpitika tiame nekamuparepua, Eesusi nehjiariaeo. (14:62)

Peeroa Eesusi ka'itani

(Maateo 26:69-75; Ruuka 22:56-62; Waani 18:15-18, 25-29)

⁶⁶Wa'a ikitioio Eesusio, Peeroa teere weririaipua pehji,

napawitiachi ma'chi. Wa'aoi wa'a eenaka piiripi oowitiame neeseriosi ku'yamea, ⁶⁷wa'a weeriametewapa Peeroo, na'isuwe tatapaka, puua kaawe ne'nepaka Peeroo, chaanerepua:

—Muuu tiamepua, Eesusi Nasare ohjoeme ahjama oiyamea.

⁶⁸Wa'a chaanetiapa Peeroa ka'itarepua cheeka:

—Ka'i, kiisi machiyamenia pu'kao. Neeea aamo chiiao, ki nane'riamenia.

Wa'a chaaneretiapa Peeroa, ma'chi machenarepua waikao, wa'api wa'a ta'pechi muiwachio. Pu'ka wa'apichi kusuriametotori oowiraai. ⁶⁹Puuu wa'api

Peero paisa simiyame ahpo ka'itani Eesusie yeetoka oiniao. (14:70)

oowitiamea wa'a ku'yamea, eenechi tetewapa Peeroo, chaanerepua wahjachi wa'ami ajakameo:

—Ihji tijoeai, puuupua tiame Eesusi ahjama oiyamea.

⁷⁰Nape Peeroa, eenechi ka'itarepua, ki pichiwako tuukao. Waikao puu ajakame tuuyetiamea, ehjepamio paisachi simiyachio, chaachaparepua Peeroo:

—Pichiwa muuupua tiame, pu'ka tijoe chapitiame ahjama oiyamea, Arirea ohjoemechitia nayewámemua.

Peero nanarani.
(14:72)

⁷¹Waikao Peeroa, tísia utewaame ahpo ka'itarepua, eee cheekao:

—¡Kiisi machiyamenia pu'ka tijoeo, aamo chaachapao!

⁷²Wa'atíache, eenechi kusure toteri oowiraa, paika simiyachiopua. Waikao Peeroa inateparepua, eee ahpo chaaneretia Eesusio: “Ke'chu oosa kusuyoi toteri oowirao, paisa no'o ka'itameri muua, kiisi no'o machiyo tuukao.” Pu'ka wa'a ahpo wa'a chaaneretia inatepakapaopua Peeroa, nanararepua tísia yuuwesipaka.

Eesusi Piiratoe, utewaame iinatukewa

(Maateo 27:1-2, 11-14; Ruuka 23:1-5; Waani 18:28-38)

15 Ma'chirepasoopa yooma ne'neseriosi pa'pamiratuamea iyoteri ti'tijoea tiame, o'ochetiame pirenaturia tewaniameapua tiame, wa'a ikisa yooma puu te'ta weruma peereira pa'pamiratuameapua tiamea, Eesusi o'yesa i'tonurerepua Piiratochio.

²Waikao Piiratoai wa'ao, iinatukerepua Eesusio:

—¿Muuukosapu i'isaeri yawichia?

—Wa'atepua, amoe wa'api wa'a chiamepua —cheeka nehjiare Eesusia.

³Waikao ne'neseriosi pa'pamiratuameo, weeka itapiti utewa chaachapopa wenejikao, ⁴iinatukerepua eenechio chaaneka:

—¿Oowera kihta nehjianimua aamo wenejiwao, ki ookapi aamo wenejinaio?

⁵Nape Eesusia kihta nehjiarepua. Waikaopu Piiratoa: “Aatia wa'a tiamejuaarepua”, eraparepua Eesusio.

Eesusi merinurewa muuwarie

(Maateo 27:15-31; Ruuka 23:13-25; Waani 18:38-19:16)

⁶Piiratoa senepi pu'ka pahkokoio paamuachio, aaata na'sonatiame toayame eneriaipua aaata peeresoo, aatanakamera peereso ma'chi toinuraniame ti'tijoeo. ⁷Waika taawechiamio wa'a iinueniame eneriaipua piiripi peereso Warawasi tewaniame, wahjachi ahjama

pirenatuka ti'tijoe ko'yame, puuua muuwaeka nasiwaniachi nasiwakame, ahpo yeetowa nasiwaniame ahjama. ⁸Waikao muuwaria, Piirato senepi paamuparichi ijintoakamera yoranurarepua, aaata piiripi peereso ma'chipaka toiwame. ⁹Waikao Piiratoa chaanerepua muuwario:

—¿Aatanakamera nahki eemea toipuaichioo, i'ka i'isaeri Yawichiwara?

¹⁰Wa'a cheere Piiratoa, nane'rejeretoapa pu'ka ne'neseriosi pa'pamiratuameo, ahpo paamiratuwa wa'inaka wenejiriopua Eesusio. ¹¹Nape ne'neseriosi te'ta pa'pamuratuamea yooma muuwari noonotekao, weeru chaachapaterepua, Warawasikamera itamichio

puhjepuawichoo. ¹²Waikao Piiratoa eenechi iinatukerepua cheekao:

—¿Nape ihtana no'o yorajerani eemea waikao, i'ka i'isaeri Yawichiwarao?

¹³Waikao muuwaeme wenejiameraa, chaachaparepua siinakokao:

—¡Kurusichi merisáaa, kurusichi merisáaa!

¹⁴Piiratoa chaanerepua waikao:

—¿Ihtana na'ara iintokamesapua naajuo, ahkasi meripuawichiooo?

*Muuwari ti'tijoea siinakokao,
kurusichi merinurena
Eesusio. (15:14)*

Nape muuwaria simiterepua chaachapakao:

—¡Kurusichi me'yáaa, kurusichi me'yáaa!

¹⁵Waikao Piiratoa kaawe itipinariapa pu'ka muuwari ahjamao, Warawasikamera puhjerepua waikao. Waikao Piiratoa wepinurarepua Eesusio muuwari tetewachi, wa'a ikisao Eesusio, ahpo soontarowao, kurusichi merimia i'tonurerepua.

¹⁶Waikaopu soontarowa, ke'chu kurusichi merimia i'tomiaio, yawichikarichi ta'perachi i'tosaapua Eesusio, wa'a napawinurarepua yomatame soontarowa. ¹⁷Wa'aopua Eesusio, sehtamurame mopowakira chuhchéretupua, wa'a ikisapapua moochio, wehcha mosokira netetiamé yahcheretupua. ¹⁸Wa'a yorasaapa na'arekao, chaachaparepua siinakoka:

—¡Nee, ne'neopu netetiamé isaeri Yawichio!

¹⁹Wa'a chaachapakao, moochi weparepua kuhsie, akachupekao. Wa'a nokisaapa, chopokorieka aajapekao, na'arerepua ahpo yawichi teewaka. ²⁰Neipapa wa'a nokisapa na'arekao, puhjerepua wisasori

*Eesusi na'ara chaanenia
Piirato so'sontaroe. (15:17)*

utewa yoraretupua, Eesusi kurusi mahtotoa, ku'ika mahtotomichio.

²² Eesusia Ókota tewaniachi i'toretupua, Wahjipakame Mo'ojoa, cheeka chaniwame riekó naewaniachio. ²³ Wa'ao Eesusio, wiino ooweretupua miira na'petiame, nape Eesusia ki nakirepua pu'kao.

²⁴ Waikaopua Eesusio mukimichioo, kurusichi chucharetupua.

Wa'a noonowisaa soontaroa Eesusi wisasoriwao, ahpo newitopua

*Piirato so'sontaroa, Eesusi
wisasoriwa newitowa
te'ena. (15:24)*

owemina. ²⁸ Ookapi ehkoriaami Riosi iyotaperichio, i'ka eee tiame ikipuame nayewakao, eee chiamepua: “Ki ka'karuma ti'tijoechi tetewipamepua.”

²⁹ Wa'ami u'matopamea mo'rewakao, Eesusi na'arekao, chaachaparepua:

—Ehso muuua, tiopa ru'minamo tuukamekai, paika taawechi weramo tuukamekai eenechio, ³⁰ ¿achini iikai ki aamo Riosi utewarie tekika aamo newipanímua wa'a kurusichio? ³¹ Ne'neseriosi

sehtamurameo, waikao wa'a ikisaopua, wa'api pu'ka wisasorira chuhcherepua eenechi. Wa'asi wa'a nokisapao, ma'chiparepua waikao, kurusichi merimia i'tomiaopa.

Eesusi kurusichi meriwa

(Maateo 27:32-44; Ruuka

23:26-43; Waani 19:17-27)

²¹ Piiripi tijoe Siirene eenamea, Siimoni tewaniame eneriaipua.

Ihji Siimoni tatanaraa, Arejantoro eneriaipua piiripia, piirea Ruujo tewaniame. Ihji Siimonia, wasachi tekipanai eenaka wa'ami u'matoio,

te'erepua Eesusi wisasoriwichioo, nane'renariapapua aaatakamera newitoka machenamerikopua Eesusi wisasorieo.

²⁵ Pu'ka kurusichi chuchanioio, watani keenako enerepua. ²⁶ Wa'a kurusichioiopua, itapiti iyoteri chuhcheretupua, eee chiame: “I'isaeri Yawichira ihjia.”

²⁷ Wa'a Eesusi meriwachio, ooka ichikoame ko'iretupua tiameo kurusichi chuhchakao, piiripi ahjamina, piirea

*Ooka i'isaeri
pa'pamiratuamea Eesusio,
tísia na'areka tekinuranipua
kurusichio. (15:30)*

pa'pamiratuameai, wa'a ikisa
iyoteri ti'tijoeai, wa'ami u'matopaio,
na'arerepua tiame chaachapaka:

—Kaawe newipaterepua wahjao,
nape ahpo wa'apio ka'chi iika ahpo
newipateme e'ramepua. ³² Riosie
Weratiame enesaa, apoe wa'api ahpo
tekipumetepua kurusichio, wa'a
iintosoopua pu'kao, pichiwa i'isaeri
Yawichirako, erakopuawichiopua
pu'kao!

Wahjachi ookaa kurusichi
chuchukuameaa tiame, na'ara
chaachaparepua Eesusio.

Eesusia mukuna

*(Maateo 27:45-56; Ruuka
23:44-49; Waani 19:28-30)*

³³ Oowetawe enetoioa,
yomatiam weeechi
tukapasiparepua, ahkasi paikachi

keenakoosi. ³⁴ Wa'a keenako teetoio Eesusia, weeru sisinakao
chaacharepua:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —puuuu cheeka cheerepua: No'o
Riosiwa, no'o Riosiwa, ¿achini iikai piineri no'o toanimua?

³⁵ Wahjachi wa'a mochikamea, wa'a chiiame inamukapaopua
Eesusio, ahpo chaachaparepua:

—Keepukao, ehkoriaami Eeria paaechanipu, ehkoriaami Riosi
nayewatura.

³⁶ Waikao piiripi puuu inamukamea, ikanati u'masika ikanati
a'potiame uusaopua, wiino cho'koamechi saampatesaopua,
kuhsichi chuchasa Eesusi ooweparepua wa'apote, pi'pimichio. Wa'a
iintosaopua cheerepua ti'tijoeio:

—Puuetariaopua pehjio, enamakoipu Eeriaa tekipumia.

³⁷ Nape Eesusia weeru sisinakao, mukurepua wa'asi. ³⁸ Pu'ka
wa'apichioi, puuu wisasori te'ta i'isaeri tiopara iyoriwachi to'piamea,
cha'rika si'parepua te'pasi o'inia teeresi. ³⁹ Waikaopu rooma kapitaia,
Eesusi tawemina weripakao, cheerepua:

—Pichiwa Riosichi eename eneriai ihji tijoea.

⁴⁰ Wahjachi ooweruai wa'achi ajariaipua mehka ajaka ne'neka.
Puuu piiripia, Maaria Maarena tewaniame eneriaipua, piire
Maariaa, Saantiao epeche nu'utira poonira, yeeyera enerepua,
puuuu wa'api Maariaa, Oose yeeyera enerepua tiame, Sarome

*I'isaeri tiopara iyoriwachi
to'piamea, cha'rika si'pare
te'pa o'inia teeresi. (15:38)*

yeeyera tiame. ⁴¹Ihji oowerua, Arirea o'inia Eesusi ahjama e'enariame enerepua, Arirea kahtioi Eesusio, tísia ku'ikame. Wa'a nokarepua tiame wahjachi weeka ooweruai, Eesusi na'naritoka e'enakame Eerusarenisio.

Eesusi mukiso katewetiamé

*(Maateo 27:57-61; Ruuka
23:50-56; Waani 19:38-42)*

⁴²Semejenato pahkowichio kateweniachikoo, tukapasipachiopua wa'asio, pu'ka meereopua resipuniamé taawechikoopua wa'asio, ⁴³Oose Arimatéa ohjoemea,

naanaso eratoka Piiratochi eenakao, Eesusi weerewara itanerepua. Puuu Oosea Te'ta Weruma Pirenatuwa tewaniamechi piiripia, weruma yooreniaméchia tetewiniame eneriaipua. Puuua tiameo, Riosi ye'kari puuyetoka yasitoame eneriai puuua. ⁴⁴Nape Piiratoa Oosee itanetiapa Eesusi weerewarao, tahpitika eraparepua Eesusio, ikanati mukuriopa. Pukaepa paarepua ahpo kapitaio, Eesusi pichiwa mukuria iinatukenariapa. ⁴⁵Waikao Piiratoa, pichiwa mukurio tuuyetiapa kapitaieo, reesiserepua Ooseo, Eesusi weerewara tekipusa i'tomichioo. ⁴⁶Waikao ihji Oosea wisasori tohsaname tarisapaopua, simirepua Eesusi weerewara tekipumia. Wa'a asisa tekipusa Eesusi weerewara ahpo ku'iwa ahjamao, pu'ka ahpo i'toria wisasori tohsanamechi ikapisaapua, wahjipame toaniachi i'tokaopua, yooremina teekarepua. Wa'a tekisaopua muirachio, weruma tehte rahpename chihturamee to'perepua. ⁴⁷Maaria Maarenaa, Maaria Oose yeeyeraa tiame, tetewakamepua pu'kao, Eesusi weerewara tekitiachio.

Eesusi oijenawa wahjiparichi o'inia

(Maateo 28:1-10; Ruuka 24:1-12; Waani 20:1-10)

16 U'matosoopa resipuniachi taawechio, Maaria Maarenaa, piirechi Maariaa Saantiao yeeyeraa, Sarome tewaniamea oowitiame tiame, peenijauwa tararepua Eesusi weerewarachi chuhchemia. ²Waikaopua pu'ka oowisari pahcha taawechio, Eesusi mukutekitiachi siimparepua pu'ka peenijauwari chuhchemia. ³Piari taaa machenoi wa'a siimpakao ahpo chaachapasiriaipua:

Paika oowerua, Riosi ku'iwari Eesusi tekitiachi kahtiame tetewani. (16:5)

—¿Aatana taamo wahjoneta Eesusi tekitiachi muirachio?

⁴Nape ihji oowerua, ajasisaapa wa'a Eesusi mukukatewetiachio, tehte wa'a to'piameo, ikichatiame tewarepua. ⁵I'kao, wa'a muisoopua mukukatewechi yooremina

ne'nemiao, wa'a yasarepua aaata Eesusi tekitiachi ahjamina, tepekuma tohsaname wakiraame. ⁶Puuu oowerua tísia majariaipua pu'ka tetewakao, nape puuu wa'a kahtiamea Eesusi tekitiachi ahjaminao, chaanerepua ooweruo:

—Ka'te majakoo, eemea Eesusi Nasare ohjoeme i'yamepua kurusichi meritame, nape puuua ki'tiamepua i'wao, oijenakame puuupa wa'asi.

⁷Wa'a cheesaapa Riosi ku'iwaria, chaanerepua tiameo:

—Yaapiti nonoraka Eesusi ajawaria tuuyemitiapua, Peerokamera pahcha, pu'kao chaanepuapua: Eesusia Arirea ihsimeriko tuuyo, ke'chu ahpo ajawaria wa'a e'enoipua, ke'chu meriwaio ahpo ajawaria chaaneriachitia.

⁸Waikao oowerua, u'mapaka puuyarepua mukukatewerachio, ahpo sasaweka tísia majakame. Pukaepa aawata tuuyerepua pooechi u'mapasiao.

Eesusia Maaria Maarena machejena

(Waani 20:11-18)

⁹Piiripi puuu u'masikamea Maaria Maarena enerepua, pu'kao Eesusio oowisani nanaarari ti'tijoeturi puuyaneria weerewachio. ¹⁰Puuu Maariaa piirechi ooka ooweru ahjamao, riisaka e'enarepua Eesusi ajawaria mochikachi, Riosi ku'iwaria ahpo chaaneria tuuyemia. Wa'a ajasisaapua, tísia yuuwesiame tewarepua Eesusi ajawariao, naarakoka mochikame. Waikaopua oowerua, chaachaparepua Eesusi ajawariao, eenechi oijenariame Eesusia, wa'a cheeka tuuyetiame teemea Riosi ku'iwario, Eesusi tekitiachi yasariameeo. ¹¹Nape ihji Eesusi ajawariaa, wa'a chaanetiaopua oowerueo, kiisi pichiwako chaachapame tuurepua.

Eesusia ahpo ajawaria machejenena pooechi

(Ruuka 24:13-35)

¹²Neipatakiro Eesusia, ooka ahpo na'naritoamera machejenerepua pooechi nokisinioio, nape sewina tiame weritopa, ki machiriapua Eesusio. ¹³Nape waikachuriami machisaapua Eesusikoo, ikanati siimparepua Eesusi oosa mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi, tuuyemia pu'kao. Nape puuu Eesusi ajawariaa, kiisi pichikerepua pichiwa tetewiko tuuyetiaipua.

Eesusi ahpo ajawaria uhjurani nayewatumichio

(Maateo 28:16-20; Ruuka 24:36-49; Waani 20:19-23)

¹⁴Pu'kachi meeriamio Eesusia, senawato yooma pu'ka ahpo oosa mariki aampa piiripi ajawaria mochikachi machejenerepua, aaata ohjoewachi meesamina mochikoi. Eesusia wa'a machejenekao, te'yarepua ahpo ajawariaopua chaaneka:

—¿Achini iikai ki pichikeka eemea, no'o oijenario tuuyetiaio? Tísia peewame eemea iikachio, kiisi pichikekapa eemea aamo tuuyetiamemo, aaata amochisi e'enakameeo. ¹⁵Neipa wa'a chaanesapaopua Eesusia, ahjama ko'karepua. Ko'kosepasaopua, ke'chu machenaipua wa'a ta'pechio, i'kao achini nokisimia kaawe tuuyerepua. Pu'kao eee chaanerepua:

—Eemea ehpe o'iniaio, yomachiami mochiwachiami siimpamitiapua, yooma ihta no'o iintoria nayewatumia, ihtana iintoriopua no'oo, yooma noochi paparakameo newipatepuawichioopua. ¹⁶Kiisi pichikekamea i'ka tuuyewario, kokosapuame puuu, Riosi nekarewaeo. Nape pichikekamea i'ka noochi simiyame aamo nayewatiao, ahpo ki ka'karuma nokaya toaka, ahpo paatokameapua tiameo, no'oe newipatepuamepua Riosi nekarewachio. ¹⁷Neeea aamo nayewatusiachio, aamo ahjama inisimeripua neea no'o utewarie aamo ku'isikao. Pu'ka noochi paparasiamopua, ma'chiame tetewitesimania no'o utewario, aamo aaata noochi simiyame tuuyesiwachio. Puuu noochi paparakamea, i'ka naaniatiwari aamo nokisiametewimeripua: Ahkaoi aamo asikoachiamio, no'o teewae puuyachame ti'tijoechi muikame na'arari; ahkaoi aamo ajasisiachioopua, pu'ka seesenu nayewachi nayewame aamo inamumeripua. ¹⁸Puuu noochi paparasiametewimeripua tiameo, sekae chapikoi sayaweo, ki'kioiopua, ka'chi aamo ikiyame; itapiti yerowaeme aamo iijikoiopua, ki mukuyame; aaata kokoriametewimeripua seekarepasoopua, sautiame aamo tetewimeripua pu'kao.

Eesusia tewekachi apechunania

(Ruuka 24:50-53)

¹⁹I'ka nayewesaapua, neipatakiri taawechiopua, apoe Paamira Eesusia, tewekachi ahpo Noonoe apechunaretupua,

wa'asi. Wa'a akipasaapa puuua,
 ahpo Noonomina yasiparepua
 yawichitumiao. ²⁰Wa'a
 ikisoopua Eesusio, Eesusi
 ajawariaa, ahkai yomachi
 mochiwachiami puuyarepua,
 Riosi kaaweruma tuuyewari
 nayewatumiaopua, Eesusi iintorio
 tatakoria cheriwepuawichio
 tuuyesikaopua. Waikao
 nayewatuka nokisinioio,
 ahkai Eesusichi simiyame
 nayewesinioio, Riosia
 pu'ka ahjama inisirepua ku'isikao,
 ma'chiame tetewitesikaopua
 ahpo utewario, ahpo ajawariachi
 tisia peenia ihsiwa ki maaenari
 inisikaopua, ahpoo, cheeriachitia.
 I'wasi kajuna ihji iyoteri chiiaa.

*Eesusia tewekachi akipaka
 mooenani. (16:19)*